

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІКИ, ПСИХОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
(повна назва факультету)

КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ І ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДУ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Студента(ки) ____ П ____ курсу ____ 2МГМУЗ ____ групи
Ступеня вищої освіти магістра
Галузі знань: 07 Управління та адміністрування
ООП: Менеджмент. Управління освітнім закладом (за
типом)
Спеціальності: 073 Менеджмент
Дунди Ольги Яківни

Використання чужих ідей,
результатів і текстів мають
посилання на відповідне джерело

Науковий керівник : Хамська Н.Б.
доцент, кандидат педагогічних наук,
доцент

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	7
1.1. Заклад загальної середньої освіти як складна адаптивна система.....	7
1.2. Сучасні підходи до управління закладом освіти: від адміністрування до лідерства	15
1.3. Нормативно-правове забезпечення управління закладом загальної середньої освіти в Україні	28
Висновки до першого розділу	39
РОЗДІЛ II. ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ	41
2.1. Ключові напрямки реформування освіти в Україні	41
2.2. Імплементация концепції Нової української школи	52
2.3. Цифрова трансформація освіти	67
Висновки до другого розділу.....	77
РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ (НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ I-III СТУПЕНІВ С. КРАСНЕ ТИВРІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ).....	78
3.1. Інноваційні підходи до управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти.....	78
3.2. Досвід управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради.....	80
Висновки до третього розділу	92
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ.....	103

ВСТУП

Актуальність теми. Реалізація концепції Нової української школи вимагає від керівників закладів освіти впровадження інноваційних підходів до управління, що забезпечують якісні зміни в організації освітнього процесу та підвищення конкурентоспроможності навчальних закладів.

Процес децентралізації в освіті та надання автономії закладам загальної середньої освіти створюють нові можливості та водночас нові виклики для управлінської діяльності. Керівники шкіл отримують більше повноважень у вирішенні фінансових, кадрових та організаційних питань, що потребує розвитку їх управлінської компетентності та впровадження сучасних моделей менеджменту.

Особливого значення набуває проблема управління науковими ліцями як закладами спеціалізованої освіти наукового спрямування. Необхідність забезпечення високої якості профільної освіти, організації науково-дослідницької діяльності учнів та створення інноваційного освітнього середовища вимагає від керівників таких закладів застосування особливих підходів до управління.

Цифрова трансформація освіти та необхідність організації дистанційного навчання в умовах війни поставили перед керівниками закладів освіти нові завдання щодо забезпечення безперервності та якості освітнього процесу. Це актуалізує потребу у вивченні та впровадженні ефективних моделей управління в умовах цифровізації освіти.

Важливим аспектом управлінської діяльності в умовах реформування освіти є забезпечення професійного розвитку педагогічних працівників та створення умов для реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі. Це вимагає від керівників закладів освіти впровадження інноваційних форм методичної роботи та створення системи мотивації педагогів до професійного зростання. Проблематику управління освітньою діяльністю закладу середньої освіти в умовах нової української школи досліджують українські науковці:

Л.Михайлова, Л. Савенко – нові підходи до управління освітнім закладом в умовах реформування освіти; Л. Калініна, В. Мелешко, І. Осадчий – управління загальноосвітніми навчальними закладами як активними системами: моделі та механізми; З. Онишків – принципи, методи, функції, структура органів управління освітою, планування та облік роботи, зміст, види і методи внутрішньоскільного контролю; Н. Лалак, К. Чекан – сучасний погляд на управління закладами загальної середньої освіти і т.д.

Разом з тим, аналіз сучасного стану функціонування закладів загальної середньої освіти та використання у практиці управлінських технологій дозволив конкретизувати протиріччя між:

1) сучасними вимогами до функціонування та розвитку закладів загальної середньої освіти і технологіями управління, які використовуються керівниками закладів освіти;

2) темпами розвитку керуючої та керованої підсистем закладів загальної середньої освіти;

3) реальними станом управління закладів загальної середньої освіти і рівнем умінь і навичок суб'єктів управління щодо використання управлінських технологій в своїй діяльності;

4) рівнем компетентності керівників закладів загальної середньої освіти та необхідністю прийняття управлінських рішень в умовах реформування шкільної освіти.

Досвід управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради представляє особливий інтерес для дослідження, оскільки демонструє практичну реалізацію інноваційних підходів до управління в умовах реформування системи шкільної освіти.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення управління загальноосвітнім навчальним закладом в умовах реформування системи шкільної освіти на прикладі опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

1. Обґрунтувати теоретичні засади управління закладом загальної середньої освіти.
2. З'ясувати особливості реформування системи шкільної освіти в Україні та їх вплив на управлінську діяльність.
3. Розкрити досвід управлінської діяльності опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради
4. Розробити рекомендації щодо вдосконалення управління закладу загальної середньої освіти в умовах реформування шкільної освіти.

Об'єкт дослідження: процес управління закладом загальної середньої освіти в умовах реформування системи шкільної освіти.

Предмет дослідження: теоретичні засади та практичні аспекти управління опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради

Методи дослідження.

- теоретичні: аналіз філософської, соціологічної, психолого-педагогічної літератури для обґрунтування теоретичних засад дослідження; узагальнення, систематизація, порівняння для з'ясування особливостей реформування системи шкільної освіти в Україні та їх вплив на управлінську діяльність;

- емпіричні: спостереження, бесіда, інтерв'ю, анкетування, тестування, аналіз продуктів діяльності, вивчення та узагальнення досвіду управлінської діяльності – використані з метою презентації результатів управлінської діяльності закладу.

Наукова новизна: набуло подальшого розвитку теоретичне обґрунтування вдосконалення управління загальноосвітнім навчальним закладом в умовах реформування системи шкільної освіти на прикладі опорного закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради; досліджено сучасні підходи до модернізації організаційної структури та змісту управлінської діяльності.

Практичне значення: вивчено досвід управлінської діяльності опорного закладу загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради; обґрунтовано побудову системи управління організаційно-методичною діяльністю; виокремлено засоби оптимізації управління за рахунок створення системи організаційно-методичної діяльності.

Апробація результатів роботи. Основні положення та висновки кваліфікаційної роботи обговорені на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Особистісно-професійна підготовка фахівців у контексті інтеграції України в європейський освітній простір» Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського» (Вінниця 2024), студентській науково-практичній конференції Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського» (Вінниця 2024),

Публікації. Основні положення та результати дослідження викладені в 2 одноосібних публікаціях.

Структура й обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 5 рисунків та 3 таблиці. Загальний обсяг роботи сторінок, з яких 102 сторіни основного тексту.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ

1.1. Заклад загальної середньої освіти як складна адаптивна система

Заклад загальної середньої освіти (ЗЗСО) відіграє важливу роль у формуванні бази знань, цінностей і навичок, які потрібні учням для їх подальшого розвитку. Не можна недооцінювати вплив, який школа має на особистість дитини, адже саме тут формуються перші соціальні зв'язки, розвивається критичне мислення та емоційний інтелект. У сучасному світі, що швидко змінюється, значення ЗЗСО набуває ще більшої ваги, оскільки школа стає не тільки місцем навчання, а й осередком підтримки, співпраці та креативності [1, с. 145].

Проблема адаптації закладів освіти до нових умов є актуальною, адже виклики, з якими стикаються школи, можуть мати як внутрішні, так і зовнішні причини. Відбувається постійна взаємодія між різними елементами системи, що вимагає від учасників освітнього процесу відкритості та готовності до змін. Учні, вчителі, батьки та адміністрація, кожен з яких виконує свою роль, повинні бути налаштовані на співпрацю, що дозволяє швидше адаптуватися до нових умов.

Процес впровадження інновацій у навчальний процес потребує гнучкості та творчого підходу. Сьогодні вчителі не лише передають знання, а й стають фасилітаторами, які сприяють розвитку учнівської самостійності та ініціативи. Важливо, щоб кожен учитель мав можливість реалізувати свої педагогічні ідеї, що, в свою чергу, стимулює розвиток нових підходів до навчання і виховання.

Значну роль у формуванні сприятливого освітнього середовища відіграє організаційна культура закладу. Саме атмосфера в колективі, взаємопідтримка та довіра створюють умови для успішної роботи як педагогів, так і учнів. Коли колектив налаштований на співпрацю, виникає можливість для обміну досвідом та впровадження нових ідей [2, с. 14].

Досліджуючи ЗЗСО як відкриту систему, варто підкреслити важливість взаємодії з суспільством. Школа не повинна бути ізольованою від зовнішнього світу, адже саме через співпрацю з різними організаціями та громадами виникають нові можливості для розвитку. Участь батьків у житті школи, залучення підприємств до освітнього процесу – все це сприяє не лише розвитку навчального закладу, а й позитивному іміджу освіти в цілому.

Зміни в освітній політиці вимагають від закладів швидкої реакції та адаптації. Сьогодні, коли технології стають невід’ємною частиною навчального процесу, школи повинні активно впроваджувати нові засоби навчання. Це може бути використання інтерактивних платформ, онлайн-курсів або програмування, що допомагає учням отримувати сучасні знання та навички.

Соціально-економічні трансформації також впливають на освітні заклади. Зміни в ринку праці, нові професії та вимоги до компетенцій змушують школи переосмислювати навчальні програми та адаптувати їх до сучасних умов. Учні мають бути готові до змін, і навчальні заклади повинні забезпечити їх необхідними знаннями та вміннями [3, с. 77].

Культурні зрушення також відіграють важливу роль у функціонуванні закладів загальної середньої освіти. Зростаюча різноманітність культур та традицій вимагає від шкіл інтеграції різних поглядів та досвіду в навчальний процес. Важливо, щоб усі учні відчували себе включеними та зрозумілими, а це можливе лише через діалог та відкритість до нових ідей.

Системний підхід до управління освітнім закладом дозволяє зосередитися на його розвитку з усіх боків. Необхідно враховувати як матеріальну, так і нематеріальну складову: від оснащення класів до емоційного стану в колективі. Кожен елемент впливає на загальну картину, а тому важливо не нехтувати жодним з них.

У контексті постійного розвитку особистості учнів важливо звертати увагу на їхнє емоційне та психологічне благополуччя. Сучасні школярі стикаються з різноманітними стресами, тому школи повинні забезпечити

підтримку та ресурси для подолання цих викликів. Програми психосоціальної підтримки можуть стати важливим елементом в системі освіти [4, с. 18].

Важливим аспектом функціонування закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) є зворотний зв'язок, який допомагає зрозуміти ефективність їхньої роботи. Це своєрідний механізм, що забезпечує отримання даних про успішність учнів, задоволеність батьків та вчителів, а також результати зовнішніх оцінювань. Зворотний зв'язок дозволяє не тільки виявляти проблеми, але й ідентифікувати сильні сторони освітнього процесу, що є критично важливим для подальшого розвитку закладу.

Емерджентність також є характерною рисою ЗЗСО. Вона виявляється в появі нових властивостей і якостей, які не притаманні окремим учасникам освітнього процесу, але виникають завдяки їхній взаємодії. Наприклад, шкільна культура або інноваційний потенціал закладу формуються не лише з особистісних характеристик вчителів і учнів, а й через спільну діяльність, що створює нові цінності та традиції.

Управління ЗЗСО не може бути строго лінійним або директивним. Такий підхід обмежує творчість і гнучкість, які необхідні для адаптації до змін. Керівник закладу повинен виступати не лише як адміністратор, але й як фасилітатор, який стимулює процеси самоорганізації та розвитку. Саме таке управління створює сприятливе середовище для ініціатив і новаторських ідей.

Самоорганізація в рамках ЗЗСО є показником його здатності до розвитку без постійного зовнішнього втручання. Це може проявлятися у формуванні творчих колективів серед вчителів, ініціативах учнівського самоврядування або нових формах співпраці з батьками та місцевою громадою. Такі прояви свідчать про зрілість і готовність закладу до змін, що, в свою чергу, позитивно впливає на навчальний процес [5, с. 6].

Складність та адаптивність ЗЗСО створюють можливості для інноваційного розвитку. Керівники, які усвідомлюють, що школа є складною системою, можуть використовувати природні процеси самоорганізації для досягнення своїх цілей. Замість того, щоб жорстко регламентувати кожен

аспект, вони можуть спостерігати за природними змінами та сприяти їхньому розвитку.

Ключовим аспектом у концепції ЗЗСО є його здатність до навчання та розвитку. Це означає, що школа повинна постійно аналізувати свій досвід, експериментувати з новими методами і підходами, а також активно обмінюватися знаннями з іншими навчальними закладами. Така відкритість до нових ідей сприяє створенню інноваційного середовища, де кожен учасник може реалізувати свій потенціал.

Необхідність адаптації до зовнішніх умов стає важливою складовою успішного функціонування ЗЗСО. Школи, які швидко реагують на зміни в освітній політиці, соціально-економічній ситуації або технологічних інноваціях, мають більше шансів на успіх. Це також означає, що педагогічний колектив повинен бути готовий до змін і шукати нові шляхи для підвищення якості навчання [6, с. 68].

Однак адаптивність не є самоціллю. Вона повинна спрямовуватися на досягнення стратегічних цілей закладу. Керівники повинні розробляти чіткі стратегії, які враховують внутрішні ресурси та зовнішні умови, забезпечуючи при цьому гнучкість у їх реалізації. Важливо, щоб кожен учасник процесу розумів загальну мету і свої ролі в її досягненні.

Інклюзивність та підтримка різноманітності в навчальному процесі також є важливими складовими ЗЗСО. Успішна школа повинна враховувати потреби всіх учнів, створюючи умови для їхнього розвитку незалежно від індивідуальних особливостей. Це може включати адаптацію навчальних програм, індивідуальні плани для учнів із спеціальними потребами та активну роботу з батьками.

У формуванні успішного освітнього середовища важливу роль відіграє співпраця з громадами та місцевими організаціями. Залучення зовнішніх ресурсів, таких як фінансування, експертиза або матеріали, може суттєво підвищити якість освіти. Взаємодія з громадами також сприяє розвитку соціальних навичок учнів, допомагаючи їм стати активними громадянами.

Концепція "організації, що навчається" (learning organization), розроблена Пітером Сенге, надає новий погляд на функціонування закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО). Вона наголошує на необхідності не просто адаптуватися до зовнішніх змін, а й активно формувати своє майбутнє через постійний розвиток. У цьому контексті ЗЗСО стає не тільки місцем навчання, а й осередком для новаторських ідей та змін [7, с. 78].

Створення культури безперервного професійного розвитку вчителів є ключовим елементом успішного функціонування навчального закладу. Це передбачає не лише участь у тренінгах та семінарах, а й можливість вчителів ділитися своїм досвідом, отримуючи нові знання один від одного. Взаємодія між педагогами може стимулювати інноваційність і відкритість до нових методів навчання.

ЗЗСО як складна адаптивна система має мультистейкхолдерну природу, що вимагає врахування інтересів різних груп. Учні, батьки, вчителі, представники громади та роботодавці — всі ці сторони мають свої потреби та очікування. Розуміння цього багатогранного контексту допомагає створити більш ефективне освітнє середовище, яке відповідає викликам сучасності.

Керівник закладу повинен вміти знаходити баланс між інтересами всіх стейкхолдерів. Це може бути складним завданням, адже часто ці інтереси можуть конфліктувати. Пошук компромісу та створення умов для конструктивної взаємодії є важливими для забезпечення гармонійного розвитку школи.

Важливо враховувати, що освітні процеси є нелінійними. Це означає, що результати діяльності не завжди можна передбачити або зв'язати з конкретними зусиллями. Багато факторів можуть впливати на кінцевий результат, і їх взаємодія може бути складною та непередбачуваною. Це вимагає від педагогів гнучкості та готовності адаптуватися до нових умов.

Необхідність створення механізмів для обміну знаннями та досвідом між учасниками освітнього процесу стає все більш актуальною. Впровадження платформ для спілкування, проведення відкритих уроків та обмін досвідом

можуть суттєво підвищити якість навчання. Такий підхід не тільки покращує навички вчителів, а й збагачує освітній досвід учнів [8, с. 57].

ЗЗСО має стати осередком інновацій та експериментів. Заохочення вчителів до проби нових підходів може призвести до розвитку нестандартних рішень, які відповідатимуть потребам сучасних учнів. Важливо, щоб школа підтримувала такі ініціативи, створюючи середовище, в якому кожен відчуває свою значимість.

Формування атмосфери відкритості та підтримки є необхідним для успішної реалізації концепції "організації, що навчається". Якщо вчителі та учні відчувають, що їхня думка має значення, вони стають більш мотивованими до участі в освітньому процесі. Це може призвести до збільшення ініціативності з боку учнів, що є важливим для їхнього розвитку.

Адаптація до змін у суспільстві також має бути пріоритетом для ЗЗСО. Школи повинні бути в курсі нових тенденцій у освіті, технологіях та суспільстві, щоб не відставати від часу. Це передбачає активну участь педагогів у професійних спільнотах та налагодження зв'язків з іншими навчальними закладами [9, с. 23].

Сприйняття закладу загальної середньої освіти як динамічної адаптивної системи розширює перспективи його розвитку. Сучасна школа має безперервно еволюціонувати, гнучко реагуючи на трансформації освітнього середовища та суспільні зміни. Основою успішного функціонування освітньої установи стає безперервний професійний розвиток, інноваційна діяльність та активний обмін педагогічними практиками.

Комплексність освітніх процесів вимагає від керівництва ЗЗСО впровадження гнучких підходів до управління та готовності сприймати інноваційні ідеї. Прогресивні управлінці усвідомлюють, що надмірний контроль може пригнічувати творчу ініціативу колективу. Натомість вони формують відкритий освітній простір, де кожен учасник освітнього процесу має можливість проявити ініціативу та запропонувати власне бачення розвитку закладу, що створює підґрунтя для якісних перетворень.

Складна адаптивна природа ЗЗСО також вимагає активної взаємодії з іншими елементами освітньої екосистеми. Це може включати партнерство з сусідніми школами, коледжами, університетами, культурними установами та навіть підприємствами. Така взаємодія відкриває нові можливості для учнів і вчителів, дозволяючи імплементувати унікальні програми та проекти, які відповідають потребам громади.

Концепція освітньої екосистеми підкреслює, що всі елементи системи взаємопов'язані. Це означає, що успіх однієї школи може впливати на інші заклади, створюючи синергію, яка вигідна всім. Гармонійна взаємодія між різними учасниками екосистеми не лише збагачує освітній процес, а й дозволяє вирішувати спільні проблеми, з якими стикаються навчальні заклади [10, с. 67].

Активна участь у партнерствах та проектах є необхідною для ЗЗСО. Співпраця з громадами, бізнесом та вищими навчальними закладами може забезпечити додаткові ресурси і підтримку, що значно підвищує якість освіти. Проекти, які виходять за межі традиційного навчання, дозволяють учням розвивати практичні навички та глибше розуміти світ навколо.

Важливо також визнати значення неформальних структур у роботі закладу. Неформальні лідерські ролі можуть бути не менш важливими, ніж офіційні, адже саме через них часто проходять ідеї та ініціативи. Вчителі та учні, які не займають формальних посад, можуть бути джерелом нових ідей та рішень, що допомагають рухати заклад вперед.

Ефективний керівник повинен вміти працювати з цими неформальними структурами. Визнання їх значущості та інтеграція у загальний процес управління може суттєво підвищити мотивацію учасників. Коли вчителі та учні бачать, що їхні ідеї враховуються, це стимулює їх до подальшої активності та участі у шкільному житті.

Управління ЗЗСО як складною адаптивною системою також передбачає готовність до експериментів. Створення умов, у яких вчителі можуть тестувати нові підходи до навчання, є запорукою інновацій. Експерименти можуть

призвести до позитивних змін, які згодом стають стандартами в навчальному процесі [11, с. 56].

Підтримка ініціатив "знизу" може виявитися дуже корисною. Коли вчителі та учні відчувають, що їхні ідеї мають реальне втілення, це заохочує їх до подальшого розвитку та навчання. Важливо, щоб керівники були відкритими до нових ідей і підтримували креативність у шкільному середовищі.

Співпраця з різними стейкхолдерами також розширює горизонти для навчального закладу. Залучення місцевих підприємств до навчальних проєктів може дати учням можливість отримати реальний досвід роботи. Такий підхід допомагає сформувати в учнів практичні навички та розуміння потреб ринку праці.

Не менш значущим є забезпечення умов для безперервного навчання. Створення середовища, де вчителі можуть постійно вдосконалювати свої знання, допомагає підтримувати високий рівень освіти. Професійний розвиток педагогів має бути безперервним процесом, що включає різноманітні форми навчання.

Слід також враховувати, що спільноти практики можуть стати важливими елементами в розвитку закладу. Неформальні зустрічі, обговорення та обмін досвідом між колегами можуть призвести до нових ідей і покращення освітнього процесу. Така взаємодія сприяє формуванню єдиного освітнього простору, де кожен може внести свій вклад [12, с. 67].

Інновації в освіті втілюють у собі не лише нові технології або методики, а й цілісний системний процес, який охоплює всі аспекти шкільного життя. Вони впливають на організацію навчального процесу, управлінські практики та взаємодію з громадою. Інноваційний підхід стає рушійною силою, яка змінює не лише навчання, а й загальну атмосферу в школі

Потенціал закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) залежить від багатьох факторів. Серед них — організаційна культура, лідерство, професійний розвиток вчителів, а також наявність ресурсів і підтримки з боку стейкхолдерів. Керівник має завдання створити таке середовище, яке б сприяло

інноваціям, заохочувало творчість і ініціативу в усіх учасників освітнього процесу [28, с. 201].

Необхідність розвитку емоційного та соціального інтелекту також не можна ігнорувати. Здатність розуміти і управляти власними емоціями, а також емоціями інших, є критично важливою в умовах навчального закладу. Емоційний інтелект допомагає створювати продуктивні стосунки, що сприяють позитивному клімату в школі.

Цей позитивний клімат, у свою чергу, є ключовим фактором успішності освітнього процесу. Як для учнів, так і для вчителів, наявність емоційної підтримки і розуміння стає основою для розвитку. Важливо, щоб усі учасники навчального процесу відчували, що їхні почуття важливі, а їхні переживання враховуються.

ЗЗСО постійно перебуває в балансі між стабільністю та змінами. Стабільне середовище необхідне для навчання, але разом з тим школа повинна бути готовою до постійних адаптацій. Це означає, що адміністрація повинна забезпечити передбачуваність, не втрачаючи при цьому гнучкості.

Таке управління стабільністю і змінами вимагає від керівників особливих навичок. Створення "острівців стабільності" дозволяє підтримувати відчуття безпеки серед учнів та вчителів. Вміння керувати процесами трансформації без втрати ідентичності школи стає важливою частиною їхньої діяльності [72, с. 45].

Розуміння ЗЗСО як складної адаптивної системи вимагає також нового підходу до оцінки ефективності. Сфокусуватися лише на окремих показниках, таких як результати тестів, не достатньо. Важливо розглядати цілісну картину, яка включає всі аспекти шкільного життя.

Ця комплексна оцінка може включати якість освітнього процесу, задоволеність учнів і батьків, а також соціальну відповідальність школи. Тільки так можна отримати реальне уявлення про те, як школа виконує свої функції і де є можливості для покращення.

Огляд ЗЗСО як складної адаптивної системи відкриває нові горизонти для управління школою. Керівники повинні адаптувати свої підходи, щоб бути готовими до нових викликів і змін. Це не лише підвищує ефективність управління, але й забезпечує гнучкість у відповіді на потреби учнів і громади.

Управлінські рішення, засновані на принципах адаптивності, можуть призвести до інноваційних змін у навчальному процесі. Створення сприятливого середовища для експериментів та творчості може допомогти вчителям і учням досягати нових вершин. Це створює умови для глибшого навчання і розвитку.

Інноваційний підхід до освіти вимагає від усіх учасників готовності до змін. Лідери, вчителі та учні повинні бути відкритими до нових ідей і методів навчання. Коли всі працюють разом, школа стає динамічним середовищем, в якому можливості безмежні [13, с. 75].

Цей процес передбачає постійний діалог і взаємодію між усіма стейкхолдерами. Спільна робота може створити сильні зв'язки і партнерства, які збагачують освітній процес. Кожен учасник може стати рушійною силою змін, які необхідні для розвитку школи.

В кінцевому підсумку, усвідомлення ЗЗСО як складної адаптивної системи є ключовим для успішного управління в умовах сучасності. Це вимагає нових компетенцій, відкритості до нових ідей і прагнення до постійного вдосконалення. Тільки так можна створити освітнє середовище, в якому кожен учень може реалізувати свій потенціал.

1.2. Сучасні підходи до управління закладом освіти: від адміністрування до лідерства

Управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) в сучасних умовах вимагає нового осмислення традиційних підходів та впровадження інноваційних концепцій лідерства. Перехід від адміністративних практик до більш гнучких форм управління є важливим кроком для забезпечення адаптивності та ефективності освітніх закладів. Це відображає зміни у

розумінні ролі керівника, який повинен стати не лише адміністратором, а й справжнім лідером, здатним вести за собою команду [3, с. 25].

Раніше традиційне адміністрування в освіті базувалося на жорсткій ієрархічній моделі, де керівник був головним виконавцем нормативних вимог. Така структура, хоч і забезпечувала певний порядок, виявилася недостатньою в умовах постійних змін та нових викликів, що стоять перед освітніми закладами. Це стало очевидним, коли швидкість змін почала перевершувати здатність традиційних структур реагувати на них [14, с. 78].

Сучасне управління ЗЗСО покладається на концепцію освітнього лідерства. Як зазначає Л. Калініна, "освітнє лідерство - це нова управлінська парадигма", яка вимагає адаптації до нових умов. Цей підхід пропонує переосмислення ролі керівника, зосереджуючи увагу на створенні візії та натхнення для всіх учасників освітнього процесу [20, с. 56]. Лідер має стати каталізатором змін, що надихає інших на досягнення спільних цілей.

Одним із центральних аспектів сучасного управління ЗЗСО є концепція розподіленого лідерства. Цей підхід визнає, що лідерство не є привілеєм лише тих, хто займає формальні посади, а розподіляється між усіма членами шкільної спільноти. Такий підхід дозволяє залучити різні таланти, використовуючи експертизу вчителів, учнів і батьків, що, в свою чергу, підвищує загальний рівень залученості та активності всіх стейкхолдерів.

Перехід до розподіленого лідерства сприяє інноваціям у навчальному процесі. Коли всі учасники можуть вносити свої ідеї, це створює сприятливе середовище для творчості та експериментів. Завдяки такій атмосфері школярі можуть вільно висловлювати свої думки, що підвищує їхню відповідальність за власний навчальний процес.

Трансформаційне лідерство є ще одним важливим елементом сучасного управління ЗЗСО. Цей підхід передбачає, що лідер не лише керує повсякденними процесами, а й працює над перетворенням організації. Він надихає своїх послідовників досягати високих цілей і розвиватися особистісно,

створюючи таким чином культуру постійного вдосконалення і інновацій [42, с. 89].

Керівник, що практикує трансформаційне лідерство, виступає в ролі моделі для наслідування. Він демонструє цінності, які хоче бачити в своїй команді, а також активно підтримує розвиток вчителів і учнів. Це створює довіру та підвищує мотивацію, що, в свою чергу, позитивно впливає на якість освіти.

Розуміння потреб учасників освітнього процесу є критично важливим. Вчителі та учні мають відчувати, що їхні голоси почуті і враховані у процесі прийняття рішень. Це не лише підвищує їхню залученість, але й стимулює до активного участі в шкільному житті.

Також необхідно створювати умови для постійного професійного розвитку вчителів. Освітні заклади повинні надавати можливості для участі в тренінгах, семінарах та інших формах навчання. Це дозволить вчителям оновлювати свої знання і навички, а також впроваджувати нові методики навчання.

Партнерство з батьками та місцевою громадою також має велике значення. Спільна діяльність може створити додаткові можливості для розвитку учнів і підвищення якості освіти. Коли батьки активно залучені в шкільне життя, це позитивно впливає на мотивацію учнів.

Сучасний освітній менеджмент передбачає адаптивність до змін. Лідери повинні бути готові до швидких змін в освітній політиці, технологіях та суспільних потребах. Це вимагає від них не лише професійних знань, а й гнучкості у прийнятті рішень.

Управління ЗЗСО вимагає глибокого аналізу результатів своєї діяльності. Замість того, щоб фокусуватися на одноманітних показниках, важливо розглядати комплексну картину, включаючи думки всіх учасників процесу. Це дозволить краще розуміти, де є можливості для покращення, і визначати пріоритети для подальшого розвитку.

Ще одним аспектом сучасного управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) є педагогічне лідерство. Це означає, що керівник школи не тільки адмініструє, але й активно впроваджує новітні методи навчання та викладання. Педагогічний лідер фокусується на поліпшенні якості освітнього процесу, підтримуючи професійний розвиток вчителів та створюючи умови для ефективного навчання учнів. Його роль полягає в тому, щоб стати не лише управлінцем, а й наставником для педагогічного колективу [15, с. 64].

У цьому контексті емоційний інтелект керівника стає невід'ємною частиною управлінської діяльності. Здатність розуміти та регулювати власні емоції, а також емоції інших людей, критично важлива для формування позитивного шкільного клімату. Керівник, який володіє емоційним інтелектом, здатний ефективно вирішувати конфлікти та мотивувати колектив до спільної роботи [64, с. 201]. Це створює атмосферу довіри та відкритості, що є запорукою успіху в освітньому процесі.

Наступним аспектом є стратегічне лідерство, яке передбачає здатність керівника формувати довгострокову візію розвитку школи. Такий підхід вимагає від лідера аналізу актуальних тенденцій в освіті та суспільстві, а також розробки та впровадження стратегій для досягнення поставлених цілей [75, с. 67]. Стратегічне мислення дозволяє керівнику не лише реагувати на зміни, але й проактивно їх ініціювати.

Етичне лідерство є ще одним важливим аспектом управління ЗЗСО. Це вимагає не лише дотримання формальних етичних норм, а й створення культури етичної поведінки в школі. Керівник повинен приймати рішення, керуючись моральними принципами, і бути прикладом для інших, демонструючи етичне лідерство у своїх діях.

Одним із елементів сучасного управління є інклюзивне лідерство. Цей підхід акцентує увагу на створенні умов для рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх особливостей або потреб. Інклюзивний лідер працює над формуванням культури поваги до різноманітності, що включає

забезпечення індивідуального підходу до кожного учня [7, с. 89]. Це дозволяє всім дітям почуватися важливими і цінними членами навчального середовища.

Значення командної роботи в сучасному управлінні ЗЗСО також важко переоцінити. Лідер, який створює сприятливе середовище для колективної роботи, забезпечує, щоб усі члени команди могли реалізувати свої сильні сторони. Це не тільки сприяє підвищенню ефективності роботи, але й дозволяє всім учасникам відчувати свою значущість.

Розвиток комунікаційних навичок є ще одним ключовим аспектом управлінської діяльності. Ефективний керівник повинен вміти не лише доносити свої ідеї, але й слухати інших. Взаєморозуміння та відкритість до діалогу дозволяють налагодити стосунки між усіма учасниками освітнього процесу, створюючи атмосферу підтримки та співпраці.

Залучення батьків у освітній процес також грає важливу роль. Коли батьки активно співпрацюють з школою, це сприяє покращенню навчальних досягнень учнів. Лідерство в цьому аспекті передбачає створення відкритого діалогу з батьками, щоб вони могли бути в курсі навчальних процесів і підтримувати своїх дітей у розвитку.

Крім того, сучасне управління ЗЗСО має враховувати зміни в технологічному середовищі. Інтеграція новітніх технологій у навчальний процес не лише підвищує якість освіти, але й забезпечує учням необхідні навички для життя в сучасному світі. Лідер, який підтримує впровадження технологій, допомагає школі адаптуватися до нових реалій.

Важливість професійного розвитку вчителів не може бути недооцінена. Лідерство в цій сфері передбачає створення можливостей для навчання, розвитку та обміну досвідом серед педагогів. Коли вчителі мають доступ до нових знань і практик, це безпосередньо впливає на якість освіти.

Необхідно також звертати увагу на управління змінами. Сучасний керівник повинен бути готовий до впровадження змін у школі, враховуючи при цьому думки та потреби всіх учасників процесу. Гнучкість у прийнятті рішень

та здатність адаптуватися до нових умов забезпечують стабільний розвиток закладу.

Насамкінець, управління ЗЗСО в сучасних умовах вимагає комплексного підходу, що об'єднує різні аспекти лідерства. Це не лише педагогічне та стратегічне лідерство, але й емоційний інтелект, етичні принципи, інклюзія та технологічна адаптація. Керівники, які вміють інтегрувати ці елементи, зможуть створити успішне та інноваційне освітнє середовище, що відповідає потребам сучасного суспільства.

Сучасні підходи до управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) підкреслюють важливість технологічного лідерства. В умовах стрімкого розвитку цифрових технологій керівник школи стає не лише адміністратором, а й інноватором, здатним використовувати сучасні технології для вдосконалення освітнього процесу. Знання про новітні інструменти і платформи дозволяють створити більш інтерактивне та захопливе навчальне середовище, що, в свою чергу, підвищує зацікавленість учнів.

Адаптивне лідерство в сучасному управлінні ЗЗСО відіграє особливу роль. Цей підхід вимагає від керівника вміння швидко реагувати на зміни в зовнішньому середовищі та адаптувати стратегії управління до нових умов. Адаптивний лідер повинен бути готовим до невизначеності та складності, з якими стикається навчальний заклад, і вміти знаходити ефективні рішення навіть у найскладніших ситуаціях [19, с. 78].

Системне мислення також стає основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Керівник повинен сприймати школу як складну систему, де всі елементи взаємопов'язані. Розуміння цих зв'язків дозволяє знаходити комплексні рішення для складних проблем, а також передбачати наслідки певних дій, що може суттєво покращити управлінський процес [30, с. 201].

Формування та розвиток організаційної культури школи – ще один важливий аспект сучасного управління. Культурне лідерство передбачає, що керівник активно працює над створенням спільних цінностей і норм поведінки, які підтримують інновації та співпрацю. Це створює середовище, де всі

учасники освітнього процесу можуть відчувати свою причетність до загальної мети, що позитивно впливає на їхню мотивацію.

Коучинговий підхід у лідерстві також набирає популярності. Лідер-коуч не просто надає вказівки, а допомагає співробітникам розвивати власні навички вирішення проблем і підтримує їх у досягненні особистих і професійних цілей. Цей метод створює більш відкриту атмосферу в школі, де кожен може висловити свої ідеї та ініціативи.

Значення партнерства з батьками та місцевою громадою в управлінні ЗЗСО стає все більш очевидним. Активна участь батьків у шкільному житті сприяє створенню єдиного освітнього простору, де діти отримують підтримку не лише від вчителів, а й від своїх родин. Керівники шкіл, які активно залучають батьків до процесу, формують міцніші зв'язки з громадою та підвищують рівень довіри.

Професійний розвиток вчителів є невід'ємною частиною управлінської стратегії. Лідери мають створювати умови для безперервного навчання педагогів, що дозволяє їм впроваджувати нові методики навчання. Регулярні тренінги та семінари підвищують кваліфікацію вчителів і, як результат, покращують якість освітнього процесу.

Стратегічне планування в управлінні ЗЗСО стає ключовим інструментом для досягнення довгострокових цілей. Керівники повинні мати чітке уявлення про майбутнє школи, розробляючи плани, які враховують потреби учнів, вчителів і громади. Це дозволяє адаптуватися до швидко змінюваного світу та залишатися на крок попереду.

Управлінський підхід, заснований на даних, також здобуває популярність. Використання аналітики для оцінки успішності учнів і ефективності навчальних програм дозволяє керівникам приймати більш обґрунтовані рішення. Збір та аналіз даних допомагають виявити проблеми на ранніх етапах і швидко реагувати на них.

Емоційний інтелект стає ще однією важливою компетенцією для сучасних керівників. Здатність розуміти та враховувати емоції інших,

підтримувати здоровий клімат у колективі і вирішувати конфлікти допомагає створити середовище, де всі учасники процесу відчують себе комфортно і цінно. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню загального морального духу та продуктивності.

Орієнтація на результати також стає важливою складовою управлінської діяльності. Керівники ЗЗСО повинні чітко визначати цілі та показники успіху, що допоможе їм оцінювати прогрес та вносити корективи в навчальний процес. Встановлення чітких критеріїв оцінки дозволяє покращити не лише результати учнів, а й загальну ефективність роботи школи.

Система підтримки інновацій, що включає обмін досвідом між вчителями, створює атмосферу, де нові ідеї можуть процвітати. Керівник, який заохочує експерименти та відкритий до нових підходів, стимулює творчість у колективі. Це дозволяє школі адаптуватися до змін у навчальних потребах учнів.[16, с. 95]

Фасилітаційне лідерство займає важливе місце в сучасному управлінні закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО). Керівник, виконуючи роль фасилітатора, не лише координує процеси, але й активно сприяє розвитку команди. Створення атмосфери довіри та відкритості дозволяє всім учасникам освітнього процесу висловлювати свої думки та ідеї. Це, в свою чергу, сприяє ефективній співпраці і знаходженню креативних рішень для вирішення поточних проблем.

Системний підхід до управління також акцентує увагу на лідерстві, орієнтованому на результат. Керівники ЗЗСО повинні мати чітке уявлення про цілі, яких прагнуть досягти, і мати можливість адаптувати стратегії відповідно до змінних обставин. Регулярний моніторинг прогресу забезпечує зворотний зв'язок, що допомагає вчасно вносити корективи у навчальний процес [74, с. 112].

Крім того, значення лідерства через партнерство стає дедалі очевиднішим. Взаємодія з батьками, громадами, бізнесом та іншими освітніми закладами забезпечує школу додатковими ресурсами та підтримкою. Лідер,

орієнтований на партнерство, вміє створювати ефективні коаліції, які допомагають реалізувати нові проекти та ініціативи, що підвищують якість освіти.

Управління знаннями також є ключовим аспектом сучасного лідерства. Створення умов для ефективного обміну знаннями між вчителями та адміністрацією сприяє формуванню професійних спільнот практики. Такі спільноти підтримують обмін досвідом та ідеями, що в свою чергу стимулює інновації та покращує якість навчання [17, с. 201].

Лідерство в умовах кризи є ще одним критичним аспектом. Ефективний керівник школи повинен бути готовим до несподіваних викликів і мати змогу швидко реагувати на ситуації, які потребують термінових рішень. Здатність приймати рішення в умовах обмеженої інформації та підтримувати стабільність організації стає важливою компетенцією для сучасного лідера [27, с. 67].

Успішне управління ЗЗСО передбачає також уміння керівника надихати команду. Мотивація педагогічного колективу та створення позитивного шкільного клімату допомагають утримувати фахівців у закладі. Лідер, який здатний піднімати настрій і підтримувати енергію команди, сприяє загальному успіху школи.

Постійне навчання та професійний розвиток також мають велике значення. Лідери, які заохочують своїх колег до безперервного вдосконалення, створюють атмосферу, в якій нові ідеї можуть реалізовуватись. Це дозволяє не лише підвищити кваліфікацію вчителів, а й покращити навчальний процес в цілому.

Розвиток емоційного інтелекту у керівників також є важливим елементом. Здатність розуміти емоції інших, підтримувати колектив у стресових ситуаціях та вирішувати конфлікти є критично важливими для побудови здорового шкільного середовища. Лідери, які демонструють емоційний інтелект, здатні створити позитивну атмосферу для навчання та розвитку.

Залучення учнів до процесу управління також є невід'ємною частиною сучасного підходу. Діти, які мають можливість висловлювати свою думку і

брати участь у прийнятті рішень, відчувають свою важливість та відповідальність. Це підвищує їхню мотивацію та активність у навчанні.

Адаптація до технологічних змін стала необхідною умовою для управління ЗЗСО. Лідери, які вміють інтегрувати нові технології в навчальний процес, відкривають нові можливості для навчання. Використання інноваційних технологій може значно підвищити зацікавленість учнів і полегшити процес навчання.

Взаємодія з міжнародними освітніми закладами також може бути корисною. Обмін досвідом, участь у міжнародних проектах та програмах дозволяють підвищити якість освіти та розширити горизонти для учнів. Лідери, які прагнуть до міжнародної співпраці, збагачують власний досвід і вносять нові підходи в управління.

Сучасні підходи до управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) акцентують увагу на лідерстві в сфері якості освіти. Цей напрямок вимагає від керівника постійної уваги до вдосконалення освітніх послуг. Впровадження систем забезпечення якості стає невід'ємною частиною діяльності школи, адже це допомагає створити культуру якості, де кожен член колективу розуміє свою роль у забезпеченні високих стандартів освіти.

Професійний розвиток вчителів є ще одним важливим аспектом управління. Керівник школи не тільки підтримує ініціативи вчителів щодо підвищення кваліфікації, але й сам виступає прикладом безперервного навчання та самовдосконалення [29, с. 89]. Це не лише надихає педагогів, але й формує спільноту, де професійний розвиток стає нормою, а не винятком.

Ефективна комунікація також займає ключове місце в сучасному управлінні ЗЗСО. Здатність доносити візію та цілі школи, а також будувати довірчі відносини з усіма стейкхолдерами, є важливими компетенціями. Керівник, який вміє спілкуватися з різними аудиторіями, забезпечує прозорість управлінських рішень та залучає до процесу всіх, хто має відношення до освітнього процесу.

Управління змінами є ще однією важливою компетенцією сучасного керівника. Здатність ініціювати та планувати зміни, долати опір і створювати культуру, яка сприяє постійному вдосконаленню, має вирішальне значення для розвитку школи [51, с. 78]. Це вимагає від керівника не тільки стратегічного мислення, а й чутливості до настроїв колективу.

Зміни в освітньому середовищі відбуваються швидко, і вчителі потребують підтримки в адаптації до нових умов. Лідер, який розуміє їхні потреби, може створити безпечне середовище для експериментів та інновацій. Це дозволяє вчителям відчувати себе впевненими у своїх рішеннях і готовими до змін.

Серед інших важливих аспектів управління є побудова команди. Лідер повинен уміти об'єднувати людей навколо спільних цілей, створюючи атмосферу співпраці та підтримки. Коли члени команди відчують, що їх думка важлива, це підвищує їхню мотивацію і залученість до роботи.

Керівники ЗЗСО також мають звертати увагу на створення позитивного шкільного клімату. Атмосфера, в якій панує взаємоповага та підтримка, є запорукою успіху. Учні, які відчують себе комфортно у навчальному середовищі, більш схильні до навчання та активної участі в житті школи.

Інноваційний підхід до навчання може бути успішно реалізований лише в умовах відкритого діалогу. Лідер, який готовий вислухати пропозиції та зауваження, може забезпечити кращу адаптацію нововведень у школі. Це дозволяє створювати середовище, де кожен відчуває свою значущість.

Ще одним важливим елементом є стратегічне планування. Керівники повинні мати ясну візію майбутнього, визначати ключові напрями розвитку та встановлювати реалістичні цілі. Цей процес включає активну участь усіх учасників освітнього процесу, що сприяє формуванню почуття відповідальності за результати.

Залучення батьків до шкільного життя також має велике значення. Лідер, який сприяє співпраці з родинами учнів, може значно підвищити підтримку та

ресурси для реалізації освітніх проектів. Це створює єдність у досягненні спільних цілей, що позитивно впливає на навчальний процес.

Також, постійний моніторинг та оцінка результатів є необхідними для успішного управління. Лідер, який проводить регулярний аналіз результатів навчання та діяльності школи, може своєчасно виявити проблеми та знайти шляхи їх вирішення. Це дозволяє адаптувати стратегії та досягати кращих результатів.

Сучасні підходи до управління ЗЗСО вимагають не лише знань, а й особистих якостей керівника. Лідер повинен бути відкритим, креативним та готовим до змін. Це допомагає створити середовище, в якому всі учасники освітнього процесу можуть розвиватися та досягати успіху.

Сучасні підходи до управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) акцентують увагу на важливості соціальної відповідальності. Керівник школи має усвідомлювати, що освіта відіграє ключову роль у розв'язанні соціальних проблем. Це передбачає активну участь у житті місцевої громади, що допомагає створити сприятливе середовище для розвитку учнів і педагогів.

Коли школа стає активним учасником громади, вона може внести значний вклад у її розвиток. Керівник, який ініціює соціальні проекти, залучає учнів до волонтерської діяльності чи співпрацює з місцевими організаціями, формує в учнів почуття відповідальності за навколишній світ. Це не лише підвищує рівень свідомості, а й розвиває соціальні навички, які стануть у нагоді в майбутньому [18, с. 84].

Крім цього, сучасне управління ЗЗСО передбачає адаптивність стилю лідерства. Лідер повинен вміти комбінувати різні підходи до управління залежно від конкретних умов та потреб. Це допомагає ефективно реагувати на виклики, що виникають у процесі роботи, і сприяє створенню сприятливого середовища для навчання та розвитку.

Гнучкість у стилях управління дозволяє керівнику адаптуватися до змін у соціумі та освітньому процесі. Наприклад, у ситуаціях, коли потрібно швидко впровадити нововведення, лідер може використовувати більш авторитарний

підхід. В інших випадках, коли важлива колективна думка, краще підійде демократичний стиль, що дозволяє залучити всіх учасників до прийняття рішень.

Створення позитивного мікроклімату в школі також є важливим аспектом управлінської діяльності. Керівник, який підтримує відкрите спілкування і заохочує співпрацю, здатен формувати атмосферу довіри та взаємоповаги. Це позитивно впливає на мотивацію вчителів і учнів, створюючи умови для досягнення високих результатів [21, с. 7].

У сучасних умовах управління не можна обійтись без технологічних інновацій. Керівник має бути компетентним у використанні нових технологій, впроваджуючи їх у навчальний процес. Це не лише покращує якість освіти, а й готує учнів до життя в цифровому світі, де технології відіграють дедалі важливішу роль.

Здатність керівника до стратегічного планування є ще одним важливим аспектом. Розробка чіткої візії розвитку закладу та визначення ключових напрямків роботи допомагають формувати стратегію, яка відповідає вимогам сучасності. Це включає в себе активне залучення вчителів і батьків до обговорення планів і рішень.

Надзвичайно важливо також звертати увагу на емоційний інтелект керівника. Уміння розуміти та враховувати емоції інших допомагає створювати гармонійне середовище, де кожен може вільно висловлювати свої думки та почуття. Це сприяє формуванню позитивного шкільного клімату, який є запорукою успішного навчання.

Залучення батьків до процесу управління школою також є важливим аспектом. Коли батьки активно співпрацюють із школою, це сприяє кращому розумінню потреб учнів і створенню спільних цілей. Керівник, який створює умови для такої співпраці, може забезпечити більшу залученість батьків у навчальний процес.

Перехід від традиційного адміністрування до сучасного лідерства у школах не лише відображає зміни в освітньому менеджменті, а й є

відображенням потреб суспільства. Нові виклики, такі як глобалізація, технологічні зміни та соціальні проблеми, вимагають від керівників адаптації та інновацій. Це підкреслює необхідність постійного розвитку та самовдосконалення лідерів [22, с. 17].

Створення культури інновацій є важливим завданням для сучасного керівника. Лідер, який заохочує експерименти та творчість, формує в школі атмосферу, де ідеї можуть вільно обмінюватись і реалізовуватись. Це дозволяє створювати умови для постійного вдосконалення навчального процесу.

Таким чином, сучасні підходи до управління ЗЗСО відкривають нові можливості для розвитку закладів освіти та відповідає на виклики, які постають перед ними в умовах швидко змінюваного світу. Керівники, які готові до цих викликів, можуть істотно вплинути на якість освіти та розвиток своїх шкіл.

1.3. Нормативно-правове забезпечення управління закладом загальної середньої освіти в Україні

Нормативно-правове забезпечення управління закладом загальної середньої освіти (ЗЗСО) в Україні є основою, на якій будується освітня діяльність. Це складний комплекс законодавчих і підзаконних актів, що регулюють всі аспекти функціонування освітніх установ. Важливою метою цього забезпечення є створення умов для ефективної роботи закладів освіти, що відповідають сучасним вимогам суспільства.

Конституція України виконує роль основоположного документа, який гарантує право на освіту. Вона закріплює загальні принципи освітньої політики держави, а також визначає зобов'язання органів влади щодо забезпечення доступу до освіти для всіх громадян. Стаття 53 Конституції чітко формулює право кожного на освіту, що, у свою чергу, сприяє розвитку демократичного суспільства.

Закон України "Про освіту" є важливим нормативно-правовим актом, який окреслює основи функціонування освітньої системи в країні. Цей закон визначає ключові принципи освітньої діяльності, зокрема автономію,

децентралізацію управління та фінансування. Він також регулює питання управлінської діяльності, що дає змогу закладам адаптуватись до сучасних викликів [56].

Закон "Про повну загальну середню освіту" конкретизує положення, закладені в Законі "Про освіту", стосовно роботи закладів загальної середньої освіти. Цей документ розширює поняття типів ЗЗСО, описує особливості їх створення та функціонування, а також визначає процедури організації освітнього процесу. Завдяки цим нормам школи мають чіткі орієнтири для своєї діяльності.

Аспект автономії закладів освіти набуває все більшої значущості в контексті сучасних реформ. Закон "Про освіту" підкреслює, що автономія означає не лише свободу у прийнятті рішень, а й відповідальність за ці рішення. Самоврядування, яке реалізується в рамках цієї автономії, дозволяє школам краще відповідати на потреби учнів та громади [23, с. 41].

Права та обов'язки педагогічних працівників також регулюються цими нормативно-правовими актами. Це дозволяє створити чітку структуру для управління закладом, що включає не лише адміністрацію, а й педагогічний колектив. Завдяки цій структурі вчителі можуть активно брати участь у процесах прийняття рішень, що стосуються навчального процесу.

Крім того, нормативно-правове забезпечення включає правила фінансування освітніх закладів. Згідно з новими вимогами, заклади отримують можливість самостійно управляти бюджетом, що надає їм більшу гнучкість у розподілі ресурсів. Це, в свою чергу, сприяє підвищенню якості освітніх послуг.

Фінансування також регулюється різними механізмами, які забезпечують прозорість та підзвітність. Заклади освіти зобов'язані дотримуватись встановлених норм і стандартів, що дозволяє контролювати використання бюджетних коштів. Це важливо для забезпечення якості освіти та підвищення довіри суспільства до освітніх установ.

Законодавство також надає можливість створення нових форм закладів освіти, що відповідають потребам сучасного суспільства. Інноваційні підходи до управління, такі як створення освітніх хабів або альтернативних шкіл, знаходять своє місце в правовій системі України. Це відкриває нові горизонти для розвитку освіти та реалізації творчих ідей [24, с. 18].

Особливе значення має регулювання правових аспектів діяльності шкільних органів самоврядування. Це дозволяє залучати учнів до управлінських процесів, формуючи у них навички лідерства і відповідальності. Підключення учнів до прийняття рішень сприяє їхньому особистісному розвитку та підвищує рівень зацікавленості в навчанні.

Останнім часом все більше уваги приділяється питанням якості освіти. Нормативно-правові акти визначають стандарти якості та механізми їх забезпечення. Це включає проведення акредитації, моніторинг якості освітніх послуг і розвиток системи внутрішнього забезпечення якості в навчальних закладах.

Важливою частиною управління закладом є забезпечення інклюзивності. Законодавство містить положення, які сприяють доступності освіти для всіх учнів, незалежно від їхніх фізичних чи соціальних можливостей. Це створює умови для формування толерантного суспільства, де кожен може знайти своє місце.

Нормативно-правове забезпечення фінансування закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) в Україні є важливим аспектом, що впливає на якість освітніх послуг. Бюджетний кодекс України, разом із Законами "Про освіту" та "Про повну загальну середню освіту", формує чітку структуру джерел фінансування, що дає змогу закладам освіти ефективно планувати свої бюджети. Принципи розподілу коштів та механізми фінансової автономії закладів дозволяють більш гнучко реагувати на потреби учнів і викладачів [25, с. 8].

Кадрова політика в закладах освіти також регулюється законодавством, що є важливим для створення стабільного і професійного колективу. Закон

України "Про освіту" та Кодекс законів про працю детально визначають права та обов'язки педагогічних працівників. Це включає порядок їх призначення, звільнення та питання атестації, що безпосередньо впливає на якість навчального процесу [66].

Забезпечення якості освіти є ще одним важливим аспектом нормативно-правового забезпечення. Закон "Про освіту" встановлює систему, яка охоплює як внутрішні, так і зовнішні механізми контролю за якістю освітньої діяльності. Це дозволяє не лише оцінювати досягнення учнів, а й виявляти слабкі місця в системі навчання, що потребують вдосконалення.

Інклюзивна освіта заслуговує на окрему увагу в контексті нормативно-правового забезпечення. Закон України "Про освіту" та ряд підзаконних актів формують принципи організації інклюзивного навчання. Вони також визначають механізми підтримки дітей з особливими освітніми потребами, забезпечуючи їм рівний доступ до якісної освіти.

Питання цифровізації освіти стають все більш актуальними у сучасному світі. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України визначає стратегічні напрямки впровадження цифрових технологій в освітній процес. Це не лише спрощує адміністративні процедури, а й робить навчання більш інтерактивним та доступним [26, с. 52].

Законодавче регулювання фінансування закладів освіти також включає питання контролю за використанням бюджетних коштів. Установлені норми і правила забезпечують прозорість фінансових операцій, що є необхідним для формування довіри з боку суспільства. Вони також сприяють формуванню культури відповідального використання ресурсів.

Також торкається питання моніторингу якості освіти. Впроваджені механізми дозволяють проводити регулярні оцінювання якості навчальних програм та їх результатів. Це дає змогу не лише виявляти проблеми, але й розробляти рекомендації для покращення навчального процесу.

Атестація педагогічних працівників є важливим елементом кадрової політики, що закріплена у законодавстві. Процес атестації допомагає не лише

оцінити кваліфікацію вчителів, а й сприяє їх професійному зростанню. Це створює умови для безперервного навчання та розвитку, що, у свою чергу, впливає на якість освіти.

Законодавчі акти також встановлюють вимоги до освітнього середовища, яке повинно бути комфортним і безпечним для всіх учасників навчального процесу. Питання доступності закладів освіти для людей з обмеженими можливостями стають пріоритетом, що підкреслює соціальну відповідальність навчальних закладів [27, с. 81].

Правова основа інклюзивної освіти сприяє формуванню толерантного середовища в навчальних закладах. Інклюзія не лише забезпечує права дітей з особливими потребами, але й навчає інших учнів приймати різноманітність. Це допомагає створити суспільство, де кожен має можливість реалізувати свій потенціал.

Постійна адаптація законодавства до нових викликів, таких як пандемія або технологічні зміни, стає важливим завданням для держави. Законодавчі ініціативи мають враховувати сучасні тенденції в освіті, щоб забезпечити гнучкість і здатність закладів освіти швидко реагувати на зміни.

Регулювання питань громадського самоврядування в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) є важливим аспектом нормативно-правового забезпечення. Закони "Про освіту" та "Про повну загальну середню освіту" чітко визначають форми та механізми участі громадськості в управлінні освітніми закладами. Це не лише дозволяє залучити батьків та місцеву громаду до процесу прийняття рішень, а й формує культуру співпраці, де голос кожного учасника має значення.

Академічна доброчесність стає ще одним ключовим елементом у нормативно-правовому забезпеченні. Закон "Про освіту" встановлює основні принципи, які повинні дотримуватись усі учасники освітнього процесу. Механізми забезпечення академічної доброчесності включають правила щодо запобігання плагіату та інших форм недобросовісності, що сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання.

Безпеки в ЗЗСО регулюються рядом нормативних актів, що встановлюють вимоги до створення безпечного освітнього середовища. Санітарно-гігієнічні норми, правила пожежної безпеки та заходи щодо захисту від надзвичайних ситуацій є критично важливими для забезпечення здоров'я і безпеки учнів та працівників. Забезпечення безпеки в навчальних закладах є одним із пріоритетів державної освітньої політики [28, с. 97].

Міжнародне співробітництво в сфері освіти також має своє регулювання. Закон "Про освіту" та міжнародні угоди України визначають принципи та механізми співпраці закладів освіти з міжнародними установами. Це відкриває нові горизонти для обміну досвідом, ресурсами та програмами, що підвищує якість освіти в Україні.

Професійний розвиток педагогічних працівників регулюється законодавством, яке встановлює вимоги до їхньої кваліфікації. Закон "Про освіту" та відповідні підзаконні акти визначають механізми підвищення кваліфікації вчителів. Це дозволяє їм постійно вдосконалювати свої навички та залишатися в курсі новітніх тенденцій в освіті, що позитивно впливає на навчальний процес.

Забезпечення прав і свобод учасників освітнього процесу також є важливим аспектом нормативно-правового забезпечення. Законодавство гарантує право на освіту, свободу вибору освітньої програми та рівний доступ до якісної освіти. Це створює умови для формування демократичного освітнього середовища, де всі учні можуть реалізувати свій потенціал.

Екологічна безпека стає дедалі актуальнішою в умовах сучасного світу. Нормативно-правові акти регулюють питання екологічної освіти, що включає формування у учнів екологічної свідомості та відповідального ставлення до навколишнього середовища. Це не лише сприяє охороні природи, але й формує активних громадян, які піклуються про своє середовище [29, с. 87].

Зміст освітніх програм також регулюється законодавством. Закон "Про освіту" визначає, які знання та вміння мають отримувати учні в ЗЗСО. Це дає

можливість формувати сучасну освітню програму, що відповідає потребам суспільства і ринку праці.

Етика в освіті також регулюється нормативними актами. Це включає дотримання етичних норм у стосунках між учасниками навчального процесу, а також у відносинах між закладом освіти та суспільством. Створення культури поваги та співпраці є важливим для формування позитивного іміджу освітніх закладів.

Нормативно-правове забезпечення також охоплює питання доступності освіти для різних категорій населення. Закони України передбачають спеціальні умови для навчання дітей з особливими потребами, що є важливим кроком до забезпечення інклюзивності в освіті. Це дозволяє кожному учню отримати якісну освіту, незалежно від їхніх можливостей [30, с. 78].

Регулювання інноваційної діяльності в закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО) є важливою складовою нормативно-правового забезпечення. Закон України "Про інноваційну діяльність" разом із відповідними актами визначає, як впроваджувати нові технології та методи в освітній процес. Це дозволяє закладам освіти залишатися на передовій сучасних освітніх практик, адаптуючи їх до потреб учнів і суспільства.

Державно-громадське управління освітою створює платформу для ефективної взаємодії між державними органами та громадськими організаціями. Закон "Про освіту" передбачає механізми, що забезпечують активну участь громадськості у формуванні освітньої політики. Така співпраця дозволяє залучати різні точки зору та ресурси, що позитивно впливає на якість освіти.

Контроль за якістю освітнього процесу також є критично важливим аспектом нормативно-правового забезпечення. Закони регулюють моніторинг через зовнішнє незалежне оцінювання та державну підсумкову атестацію, забезпечуючи об'єктивність та прозорість оцінювання учнів. Це, у свою чергу, підвищує довіру до системи освіти з боку суспільства.

Ліцензування та акредитація освітньої діяльності гарантують, що тільки якісні та відповідальні заклади можуть надавати освітні послуги. Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності" детально описує, як саме заклади освіти повинні виконувати вимоги для отримання ліцензій. Це створює додаткові гарантії для батьків і учнів щодо якості освіти.

Соціальний захист учасників освітнього процесу також регулюється численними законами, такими як "Про охорону дитинства". Встановлені механізми сприяють захисту прав учнів та педагогічних працівників, забезпечуючи їм підтримку в складних життєвих ситуаціях. Це особливо актуально в умовах криз, коли діти та вчителі потребують додаткової уваги.

Система управління закладами освіти охоплює також питання підготовки кадрів, що є необхідним для реалізації освітньої політики. Законодавство регулює процеси підвищення кваліфікації вчителів, що дозволяє їм залишатися конкурентоспроможними на ринку праці. Такий підхід допомагає забезпечити високий рівень професіоналізму серед педагогічних працівників.

Регуляція питань психологічного та соціального супроводу учнів також є важливою частиною нормативно-правового забезпечення. Згідно з відповідними законами, заклади освіти повинні надавати підтримку учням, які зіткнулися з труднощами в навчанні або особистому житті. Це сприяє формуванню здорового освітнього середовища [31, с. 65].

Інклюзивна освіта отримує законодавчу підтримку завдяки нормам, що регулюють доступність освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей розвитку. Закони України встановлюють принципи, які забезпечують право на освіту для дітей з особливими потребами. Це створює умови для рівного доступу до знань і можливостей.

Законодавство також включає аспекти, що стосуються співпраці з міжнародними освітніми інститутами. Спільні програми та проекти дозволяють обмінюватися досвідом і впроваджувати міжнародні стандарти в українській освіті. Це сприяє розвитку глобальної освітньої свідомості у вчителів та учнів.

Правове регулювання питань цифровізації освіти стало необхідним у сучасному світі. Нормативні акти визначають, як інтегрувати нові технології в освітній процес, що дозволяє підвищити якість навчання та залучення учнів. Цифрові інструменти відкривають нові можливості для інтерактивного навчання [32, с. 56].

Забезпечення прозорості в управлінні освітніми закладами також має велике значення. Нормативно-правові акти встановлюють вимоги до звітності та аудиту, що дозволяє контролювати використання фінансових ресурсів. Це підвищує довіру до освітньої системи з боку батьків і громади.

Кожен із цих аспектів нормативно-правового забезпечення відіграє важливу роль у формуванні сучасної системи освіти. Вони не лише регулюють діяльність закладів, а й формують умови для розвитку, інновацій та підвищення якості освітніх послуг. Завдяки такій законодавчій основі, українська освіта має можливість адаптуватися до викликів часу та потреб суспільства.

Регулювання питань профільного навчання в старшій школі займає важливе місце в сучасній системі освіти. Концепція профільного навчання дозволяє учням обирати предмети відповідно до своїх інтересів і майбутніх професійних планів. Це сприяє більш глибокому освоєнню матеріалу, адже учні мають можливість зосередитися на тому, що їм дійсно цікаво, а також розвивати свої сильні сторони.

Нормативно-правове забезпечення також акцентує увагу на інформаційній відкритості закладів загальної середньої освіти. Вимоги до публічності інформації про діяльність ЗЗСО формують культуру прозорості в управлінні. Це дає можливість батькам та громаді краще розуміти, як функціонує школа, які проекти реалізуються та які досягнення є у закладу.

Педагогічна свобода вчителів також отримує законодавчу підтримку. Це означає, що вчителі можуть обирати методи та форми навчання, що відповідають потребам їх учнів. Закон "Про освіту" окреслює межі цієї свободи, забезпечуючи збалансований підхід, який дозволяє враховувати як індивідуальні потреби учнів, так і вимоги навчальних програм [33, с. 23].

Взаємодія ЗЗСО з органами місцевого самоврядування є ще одним важливим аспектом, що регулюється законодавством. Ця співпраця забезпечує ефективне управління освітою на місцевому рівні, що включає в себе як фінансування, так і реалізацію різноманітних проектів, спрямованих на покращення освітнього процесу. Таким чином, місцеві органи влади стають партнерами шкіл у досягненні спільних цілей.

Питання позашкільної освіти також знаходять своє місце в нормативно-правовому забезпеченні. Закон України "Про позашкільну освіту" регулює організацію позашкільної освіти, що має важливе значення для розвитку творчих і спортивних здібностей дітей. Позашкільні заклади часто є платформою для реалізації додаткових можливостей, які не завжди можуть бути забезпечені в рамках основного навчального процесу [34, с. 8].

Законодавство також формує основи для створення умов, в яких учні можуть реалізовувати свої інтереси в різних сферах, від науки до мистецтва. Це дозволяє школам інтегрувати позашкільні програми у свою діяльність, забезпечуючи більш різноманітний освітній досвід для учнів.

Підвищення кваліфікації педагогічних працівників. Нормативно-правові акти встановлюють вимоги до безперервного професійного розвитку, що сприяє покращенню якості навчання. Такі заходи допомагають вчителям залишатися в курсі нових тенденцій в освіті та впроваджувати їх у свою практику.

Наразі основною складовою є підтримка учнів з особливими освітніми потребами. Закони регулюють питання інклюзивної освіти, що забезпечує всім дітям рівний доступ до знань. Це створює більш інклюзивне освітнє середовище, де кожна дитина може отримати необхідну підтримку.

Законодавство також охоплює питання захисту прав учнів і педагогів. Визначені норми і механізми забезпечують справедливість і прозорість у всіх аспектах освітнього процесу. Це, в свою чергу, сприяє формуванню довіри до навчальних закладів з боку батьків та громади [35, с. 75].

Створення умов для творчості та самовираження учнів є важливою складовою освітньої політики. Нормативно-правове забезпечення формує рамки для реалізації різноманітних проектів, які сприяють розвитку креативності. Це стимулює учнів до активної участі у навчальному процесі.

У контексті цифровізації освіти також з'являються нові виклики та можливості. Нормативні акти визначають принципи впровадження технологій в навчальний процес, що робить освіту більш сучасною і доступною. Учні отримують можливість використовувати різноманітні ресурси, які збагачують їх навчальний досвід.

Атестація педагогічних працівників є важливим елементом у системі управління закладами загальної середньої освіти. Вона не лише визначає професійний статус вчителів, а й стимулює їхнє професійне зростання. Нормативні акти регламентують весь процес атестації, починаючи з підготовки документів і закінчуючи формуванням оцінок, що робить його прозорим і зрозумілим для всіх учасників освітнього процесу [36, с. 93].

Механізм атестації педагогічних працівників базується на багатовимірній системі критеріїв, що охоплює широкий спектр професійних компетентностей. Оцінювання враховує не тільки теоретичну підготовку вчителя, але й його практичні досягнення, здатність впроваджувати інноваційні методики та демонструвати стабільно високі результати освітньої діяльності. Такий комплексний підхід дозволяє об'єктивно визначити професійний рівень кожного педагога та його особистий внесок у розвиток освітнього середовища. Впровадження подібної системи оцінювання стає дієвим інструментом забезпечення високих стандартів освітніх послуг та стимулом для постійного професійного зростання педагогічних кадрів.

Порядок проведення атестації регламентується чіткими вимогами, які допомагають уникнути суб'єктивності в оцінці. Учасники процесу отримують змогу ознайомитися з критеріями та процедурами, що сприяє формуванню довіри до системи. Це також забезпечує рівні можливості для всіх педагогів, незалежно від їхнього досвіду чи стажу.

Динамічність нормативно-правового забезпечення в освіті є особливо важливою в умовах швидких змін у суспільстві та технологіях. Регулярне оновлення законодавчих актів дозволяє реагувати на нові виклики, що виникають у сфері освіти. Керівники ЗЗСО мають постійно слідкувати за цими змінами, щоб адаптувати свої управлінські практики та забезпечити відповідність вимогам.

Адаптація управлінських практик до нових нормативних вимог вимагає від керівників не лише знань, а й гнучкості. Іноді доводиться коригувати стратегії роботи школи, щоб відповідати актуальним запитам суспільства. Це може включати впровадження нових програм, зміни в організації навчального процесу або модернізацію інфраструктури [37, с. 94].

Залучення педагогічних працівників до процесу атестації також може підвищити їхню мотивацію та відповідальність. Коли вчителі мають можливість брати участь у визначенні критеріїв оцінювання та обговоренні результатів, це сприяє формуванню колективної відповідальності за якість освіти. Таке середовище створює можливості для розвитку культури співпраці в освітньому колективі.

Процес атестації також може включати елементи самооцінювання, що дає можливість педагогам рефлексувати над своєю практикою. Це може стати поштовхом для подальшого професійного розвитку та пошуку нових підходів у навчанні. Самоаналіз сприяє формуванню критичного мислення, що є необхідним для успішного розвитку в сучасному освітньому середовищі [38, с. 85].

Висновки до першого розділу

У першому розділі було розглянуто теоретичні засади управління закладом загальної середньої освіти в умовах реформування освітньої системи України. Дослідження показало, що заклад загальної середньої освіти є складною адаптивною системою, яка постійно взаємодіє з зовнішнім середовищем та адаптується до змін. Ця особливість вимагає гнучкого та інноваційного підходу до управління.

Аналіз сучасних підходів до управління закладом освіти виявив тенденцію еволюції від традиційного адміністрування до лідерства. Такий перехід передбачає розвиток лідерських якостей керівника, створення команди односторонців та залучення всіх учасників освітнього процесу до прийняття рішень. Це сприяє формуванню більш ефективної та демократичної системи управління.

Важливим аспектом, розглянутим у розділі, є нормативно-правове забезпечення управління закладом загальної середньої освіти в Україні. Воно зазнало суттєвих змін у контексті освітньої реформи та спрямоване на децентралізацію управління, підвищення автономії закладів освіти та забезпечення якості освітніх послуг. Ці зміни створюють нові можливості та виклики для керівників освітніх закладів.

Управління закладом освіти в сучасних умовах потребує впровадження інтегрованого підходу, що базується на розумінні школи як складної динамічної системи, застосуванні передових управлінських практик та чіткому дотриманні законодавчих норм у галузі освіти. Такий багатовимірний підхід дає можливість освітнім установам не просто пристосовуватися до викликів часу, а й ставати активними агентами змін в освітньому просторі. Це створює підґрунтя для забезпечення належного рівня освітніх послуг та сприяє всебічному розвитку кожного учасника освітньої спільноти - від учнів до адміністративного персоналу.

РОЗДІЛ II. ТРАНСФОРМАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ ТА ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ

2.1. Ключові напрямки реформування освіти в Україні

Модернізація освітньої галузі в Україні являє собою комплексний трансформаційний процес, метою якого є створення інноваційної та конкурентоспроможної системи навчання, що відповідає запитам сучасного суспільства. Відбувається фундаментальне оновлення всіх складових освітнього процесу: від змістового наповнення навчальних дисциплін до впровадження новітніх педагогічних технологій та методів оцінювання. Особливий акцент робиться на впровадженні компетентнісної парадигми освіти, яка зосереджується на формуванні практичних умінь та навичок, критично важливих для успішної самореалізації особистості в умовах динамічних суспільних змін та викликів глобалізованого світу [1, с. 15].

Компетентнісний підхід передбачає, що навчальний процес не лише передає знання, а й активно формує особистість учня. Зокрема, акцент робиться на вмінні вчитися впродовж життя, спілкуватися не лише державною, а й іноземними мовами. Це дозволяє учням бути готовими до глобалізації та інтеграції в світове суспільство, де комунікаційні навички стають дедалі важливішими. Окрім того, учні отримують можливість розвивати математичну грамотність та компетентності в природничих науках і технологіях [2, с. 23].

Не менш значущим є підвищення якості педагогічних кадрів. Для реалізації цієї мети планується впровадження нової системи підготовки та перепідготовки вчителів, що включає як теоретичні, так і практичні аспекти навчання. Підвищення соціального статусу педагогів та їх заробітної плати є невід'ємною частиною цього процесу. Важливо, щоб професійний розвиток педагогів сприймався як безперервний процес, що триває протягом всієї кар'єри, адже це стимулює вчителів до самовдосконалення [39, с. 42].

Децентралізація управління освітою також має значний вплив на реформування. Передача більших повноважень і відповідальності на рівень

шкіл і місцевих громад дозволяє краще враховувати їх специфічні потреби. Це не лише сприяє більш ефективному управлінню, але й підвищує залученість громади до освітнього процесу. Таким чином, школи стають більш автономними, що дозволяє їм швидше реагувати на виклики, що виникають у навчальному процесі [40, с. 57].

Створення інклюзивного освітнього середовища є ще одним важливим напрямком реформ. Інклюзивна освіта надає можливість всім дітям, незалежно від їхніх особливостей, отримувати освіту в одному середовищі. Це не лише забезпечує реалізацію права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, а й сприяє їх соціалізації та інтеграції в суспільство. Такий підхід формує у дітей повагу до різноманітності, толерантність і співчуття [41, с. 31].

Наступним кроком у реформуванні є впровадження нових технологій у навчальний процес. Сучасні засоби навчання, включаючи цифрові платформи та інтерактивні методи, сприяють більш гнучкому та ефективному засвоєнню матеріалу. Технології відкривають нові можливості для розвитку критичного мислення та креативності учнів, а також дозволяють адаптувати навчальний процес під індивідуальні потреби кожного учня.

Крім того, зміни в системі оцінювання також потребують уваги. Перехід до більш гнучких і різноманітних форм оцінювання дозволить уникнути стресу, пов'язаного з традиційними іспитами, і зосередитися на процесі навчання. Це, в свою чергу, сприятиме розвитку самостійності та відповідальності учнів за власне навчання.

Залучення батьків та громади до освітнього процесу є ще однією важливою складовою реформ. Створення механізмів, які сприяють активній участі батьків у житті школи, може суттєво підвищити рівень підтримки та розуміння освітніх ініціатив. Коли батьки залучені до процесу, діти відчують більшу мотивацію до навчання і успіхів у навчанні.

Зміни в системі освіти в Україні є не лише відповіддю на внутрішні виклики, а й частиною глобального тренду, спрямованого на підвищення якості освіти в усьому світі. Ці реформи відкривають нові горизонти для розвитку як

учнів, так і педагогів, сприяючи формуванню більш справедливого та інклюзивного суспільства. Невід'ємною частиною цього процесу є співпраця з міжнародними організаціями, які допомагають впроваджувати передові практики в українську освіту [42, с. 55].

Реформування системи оцінювання та моніторингу якості освіти в Україні стає дедалі актуальнішим питанням. Зовнішнє незалежне оцінювання, яке вже здобуло популярність, покликане забезпечити об'єктивність оцінювання знань учнів. Разом із цим, розробка нових критеріїв та інструментів для оцінки освітніх послуг сприяє вдосконаленню системи моніторингу, що, в свою чергу, забезпечить більш точну картину рівня знань та навичок учнів [6, с. 68]. Впровадження таких нововведень покликане знизити рівень суб'єктивізму та підвищити відповідальність навчальних закладів.

Модернізація освітнього середовища є ще одним важливим аспектом реформ. Покращення матеріально-технічної бази шкіл, яке передбачає створення сучасних лабораторій, комп'ютерних класів та спортивних залів, сприятиме не лише комфортному навчальному процесу, а й формуванню позитивного іміджу навчальних закладів. Сучасна інфраструктура дозволить учням реалізувати свій потенціал, адже якісне навчання вимагає відповідних умов [43, с. 79].

Інтеграція української освіти в європейський освітній простір є важливою складовою реформи. Гармонізація освітніх стандартів з європейськими вимогами дозволить українським випускникам бути конкурентоспроможними на міжнародному ринку праці. Участь у міжнародних освітніх програмах і проектах створює можливості для обміну досвідом, а також сприяє мобільності студентів і викладачів, що позитивно вплине на загальний рівень освіти в країні [44, с. 92].

Розвиток системи професійної освіти та навчання вимагає особливої уваги, адже це критично важливо для забезпечення економіки кваліфікованими кадрами. Оновлення змісту професійної освіти відповідно до потреб ринку праці, впровадження дуальної форми навчання та активна співпраця з

роботодавцями допоможуть підготувати фахівців, які зможуть ефективно працювати в умовах швидко змінюваного світу.

Підтримка науково-дослідницької діяльності та інновацій в освіті є ще одним ключовим напрямком реформування. Збільшення фінансування наукових досліджень та створення інноваційних освітніх центрів і лабораторій стимулює розробку нових методик і технологій. Це, у свою чергу, сприятиме впровадженню інноваційних педагогічних підходів, які зроблять навчальний процес більш динамічним і цікавим для учнів [45, с. 118].

Співпраця між навчальними закладами та науковими установами також є важливою. Така інтеграція дозволить не лише покращити якість навчання, а й заохотить студентів до участі в наукових дослідженнях. Участь у наукових проектах формує вміння працювати в команді, а також розвиває критичне мислення та творчість, що є важливими навичками для майбутньої кар'єри.

Забезпечення рівного доступу до освіти для всіх груп населення залишається ключовим завданням. Це включає не лише безкоштовне навчання, але й створення сприятливих умов для дітей з особливими потребами. Впровадження інклюзивної освіти гарантує, що кожна дитина матиме можливість отримувати якісні освітні послуги, незалежно від її фізичних чи соціальних обставин.

Залучення батьків та громади до освітнього процесу відіграє важливу роль у створенні підтримуючого середовища для учнів. Активна участь батьків у навчальному процесі не лише зміцнює зв'язки між школою та сім'єю, а й сприяє формуванню спільних цінностей у вихованні дітей. Громадські організації можуть виступати в ролі партнерів у реалізації освітніх ініціатив, що посилює відповідальність за якість освіти.

Розвиток системи освіти дорослих та концепції навчання протягом життя набуває все більшої актуальності у сучасному світі. Ця ініціатива передбачає створення різноманітних можливостей для професійного зростання, що дозволяє людям адаптуватися до змін на ринку праці. Підвищення кваліфікації, освоєння нових спеціальностей і визнання результатів неформальної освіти

сприяє тому, що кожен може знайти своє місце в суспільстві та реалізувати свій потенціал [46, с. 131]. Цей підхід важливий для формування активних і свідомих громадян.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес відкриває нові горизонти для навчання. Сучасне обладнання та електронні ресурси стають важливими інструментами, які дозволяють значно покращити якість освіти. Впровадження дистанційних форм навчання не лише робить освіту доступнішою, а й розвиває цифрові компетентності, необхідні в умовах швидкого технологічного прогресу. Таким чином, вчителі та учні стають більш підготовленими до викликів сучасного життя [47, с. 144].

Фінансування освіти потребує кардинальних змін для забезпечення сталого розвитку галузі. Нові механізми фінансування, такі як принцип "гроші ходять за учнем", забезпечують більш справедливий розподіл ресурсів. Диверсифікація джерел фінансування також сприяє стабільності освітніх закладів, дозволяючи їм отримувати фінансову підтримку з різних напрямків. Ці зміни можуть позитивно вплинути на якість навчання та матеріально-технічну базу [48, с. 157].

Забезпечення автономії навчальних закладів є важливим кроком у реформах. Надання школам більшої свободи у визначенні змісту освіти і виборі методів навчання дозволяє адаптувати освітній процес до потреб учнів. Крім того, автономія у фінансовому та кадровому управлінні сприяє створенню більш гнучких і ефективних освітніх середовищ, де можна реалізувати нові ідеї та інновації.

Якість вищої освіти та її інтеграція в європейський простір вищої освіти залишаються пріоритетом. Впровадження системи забезпечення якості, відповідної до європейських стандартів, дозволяє підвищити рівень освіти. Академічна мобільність та інтернаціоналізація вищої освіти стають важливими елементами цього процесу, оскільки вони сприяють обміну досвідом та знаннями, а також підвищують конкурентоспроможність українських випускників [49, с. 183].

Партнерство між школою, сім'єю та громадою є важливим аспектом сучасної освіти. Активне залучення батьків до управління школою та освітнього процесу сприяє створенню підтримуючого середовища для учнів. Розвиток механізмів громадського контролю за якістю освіти також допомагає формувати довіру до навчальних закладів і забезпечує відкритість у прийнятті рішень.

Впровадження концепції Нової української школи (НУШ) стає центральним елементом освітньої реформи. Створення освітнього середовища, де діти навчаються через діяльність, відповідає сучасним вимогам до навчання. Основний акцент на компетентнісному підході дозволяє виховувати не лише знавців предметів, але й активних, критично мислячих громадян, готових до життя в динамічному світі [50, с. 209].

Серед головних завдань реформування також постає забезпечення психологічного комфорту учнів. Створення безпечного та підтримуючого середовища в школі допоможе дітям розкривати свій потенціал. Підтримка психологічного благополуччя учнів, а також розвиток емоційної грамотності стануть важливими складовими освіти, що сприятимуть формуванню гармонійної особистості.

Обговорення та впровадження нових навчальних методик вимагає активної залученості всіх учасників освітнього процесу. Важливо, щоб учителі, учні, батьки та представники громади мали можливість висловлювати свої думки і пропозиції. Така спільна дискусія сприяє формуванню відповідального підходу до навчання і виховання, де кожен внесок має значення.

Реформи в освіті в Україні відкривають нові можливості для всіх учасників процесу. Постійний розвиток, нові підходи та активна участь громади формують перспективи для якісної освіти, яка відповідає сучасним вимогам. Ці зміни не лише підвищують рівень навчання, а й зміцнюють зв'язок між школою, родиною та суспільством, створюючи основу для сталого розвитку країни.

Розвиток системи раннього розвитку та дошкільної освіти стає основою для формування здорових і всебічно розвинених особистостей. Це охоплює не лише розширення мережі дошкільних закладів, але й впровадження нових моделей, які враховують індивідуальні потреби дітей. Важливою складовою є забезпечення безперервності між дошкільною та початковою освітою, що дозволяє дітям легше адаптуватися до нових умов навчання [51 с. 222]. Створення дружньої атмосфери в таких закладах сприяє розвитку емоційного інтелекту малечі.

Зміни в системі підготовки керівних кадрів для сфери освіти також набувають значення в контексті реформ. Впровадження нових програм підготовки для директорів шкіл та інших керівників освітніх установ націлене на розвиток їхніх управлінських і лідерських компетентностей. Це дозволяє керівникам ефективніше організовувати навчальний процес та забезпечувати підтримку своїх колективів. Інвестування в навчання управлінців також може позитивно вплинути на атмосферу в школах і підвищити загальний рівень освіти. Не менш важливим є розвиток неформальної та інформальної освіти. Цей аспект реформи сприяє визнанню результатів, отриманих поза межами традиційних навчальних закладів. Створення умов для розвитку різноманітних форм позашкільної освіти дозволяє учням вивчати нові навички, які можуть бути корисними у повсякденному житті. Важливість такого підходу полягає в тому, що він відкриває нові можливості для самовираження і саморозвитку молоді [52, с. 248].

Забезпечення сталого розвитку в освіті є ще одним важливим кроком у реформуванні. Інтеграція принципів сталого розвитку в навчальні програми допомагає формувати екологічну свідомість учнів і відповідальне ставлення до навколишнього середовища. Це вимагає від навчальних закладів нових підходів до викладання, де екологічні питання стають частиною щоденного навчання. В результаті учні отримують знання, які можуть використовувати для покращення якості життя в своїх громадах [53, с. 261].

Створення системи психологічного супроводу в освіті також є ключовим аспектом реформ. Важливість психологічної підтримки для учнів, вчителів та батьків стає дедалі очевиднішою. Впровадження програм з розвитку емоційного інтелекту та соціальних навичок сприяє формуванню здорової атмосфери в навчальних закладах. Такі програми допомагають учням краще розуміти свої почуття та навчають їх конструктивно вирішувати конфлікти.

Покращення доступу до освітніх ресурсів є ще одним важливим аспектом реформування. Забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їх соціального статусу, географії або особливих потреб, має стати пріоритетом. Державні програми та ініціативи можуть підтримати навчальні заклади в реалізації цього завдання, що, в свою чергу, призведе до зменшення соціальної нерівності[54, с. 97].

Поширення інноваційних методів навчання також потребує уваги. Використання інтерактивних технологій, проектного навчання та інших сучасних підходів може значно підвищити зацікавленість учнів у навчанні. Створення умов для експериментування з новими формами та методами навчання дозволить вчителям знайти найбільш ефективні способи взаємодії з учнями.

Залучення громади до освітнього процесу також є важливим кроком у реформуванні. Співпраця між навчальними закладами, батьками та місцевими організаціями може призвести до більш глибокого розуміння потреб учнів. Взаємодія з громадою дозволяє створити підтримуюче середовище, де учні відчувають свою значимість і можуть реалізувати свої таланти

Сучасні підходи до профорієнтаційної роботи враховують не лише потреби учнів, а й актуальні тренди в різних професійних сферах. Розвиток системи кар'єрного консультування покликаний підтримати молодь у виборі правильного професійного шляху, зокрема, шляхом проведення семінарів, тренінгів та зустрічей з представниками різних професій [55, с. 287]. Це допомагає учням краще усвідомити свої інтереси та можливості.

Значну роль у процесі реформування відіграє міжнародне співробітництво в освіті. Співпраця з іноземними партнерами відкриває нові горизонти для українських навчальних закладів. Участь у міжнародних проектах, обмін досвідом та залучення міжнародних експертів дозволяє запозичувати успішні практики та адаптувати їх до умов України [56, с. 300]. Такі заходи не лише підвищують якість освіти, а й сприяють формуванню глобального мислення у майбутніх спеціалістів.

Запровадження принципів академічної доброчесності стало ще одним кроком у розвитку освіти. Створення культури академічної чесності в навчальних закладах є необхідним для формування відповідального ставлення до навчання. Впровадження механізмів запобігання плагіату та інших форм недоброчесності допомагає виховувати у студентів цінності, пов'язані з етикою та чесністю [57, с. 33]. Це, в свою чергу, позитивно вплине на загальний рівень знань та підготовки фахівців.

Система освіти для національних меншин також потребує особливої уваги в рамках реформ. Забезпечення права на навчання рідною мовою є критично важливим для збереження культурної ідентичності та традицій. Розробка спеціальних навчальних програм і підручників, а також підготовка педагогічних кадрів для роботи в таких школах дозволяє створити умови, в яких діти зможуть отримати якісну освіту, не втрачаючи зв'язку з рідною культурою.

Гендерна рівність в освіті стає ще одним важливим напрямком реформування. Забезпечення рівних можливостей для всіх учнів, незалежно від статі, є ключовим для формування справедливого суспільства. Подолання гендерних стереотипів у навчальних матеріалах і педагогічній практиці дозволяє створити інклюзивне середовище, де кожен учень має можливість реалізувати свій потенціал [58, с. 39]. Це сприяє формуванню свідомості, в якій повага та рівність є основними цінностями.

Розвиток інноваційних освітніх технологій має значний вплив на реформування освіти. Інтеграція сучасних технологій у навчальний процес

підвищує якість освіти та залучає учнів. Застосування електронних платформ, інтерактивних навчальних методів і віртуальних класів відкриває нові горизонти для учнів і педагогів. Це також сприяє формуванню гнучкого навчального середовища, яке відповідає сучасним вимогам [59, с. 30].

Систематичне навчання вчителів також має стати важливою частиною реформ. Професійний розвиток педагогів є запорукою успішної реалізації нових підходів у навчанні. Регулярні тренінги, семінари та курси підвищення кваліфікації дозволяють вчителям адаптувати свої методи до сучасних викликів і потреб учнів. Це сприяє не лише їхньому професійному зростанню, а й створює позитивний вплив на якість освіти загалом.

Залучення громади до освітнього процесу може стати додатковим стимулом для розвитку освіти. Співпраця між навчальними закладами та місцевими організаціями дозволяє створити підтримуюче середовище для учнів. Громадські ініціативи, які сприяють розвитку освіти, можуть включати волонтерські проекти, спільні заходи та програми обміну. Це допомагає формувати в учнів почуття відповідальності та активної участі в житті громади.

Фінансування освіти залишається одним з критичних аспектів для реалізації всіх цих змін. Впровадження нових механізмів фінансування, таких як принцип "гроші ходять за учнем", може значно покращити доступність та якість освіти. Забезпечення належного фінансування для освітніх установ дозволить реалізувати нові програми, модернізувати матеріально-технічну базу та підвищити рівень підготовки педагогів [60, с. 5].

Розвиток системи освіти для дітей з особливими потребами стає важливим аспектом сучасних реформ. Створення інклюзивного освітнього середовища дозволяє кожній дитині, незалежно від її особливостей, отримати доступ до якісної освіти. Цей процес передбачає не лише адаптацію навчальних програм, а й формування культури прийняття та підтримки в навчальних закладах. Інклюзія допомагає не лише самим дітям з особливими потребами, а й іншим учням розвивати емпатію та взаєморозуміння.

Індивідуальні програми навчання є невід'ємною частиною цього процесу. Кожна дитина має свої унікальні потреби, тому важливо розробляти програми, що враховують особливості кожного учня. Це вимагає тісної співпраці між педагогами, батьками та спеціалістами. Правильна реалізація індивідуальних програм може значно покращити успішність і соціалізацію дітей з особливими освітніми потребами [61, с. 352].

Підготовка педагогів до роботи з такими дітьми є ключовим елементом інклюзивної освіти. Вчителі повинні отримувати спеціальні знання та навички, щоб ефективно працювати з учнями, які мають різні потреби. Це включає тренінги, курси підвищення кваліфікації та обмін досвідом з колегами. Лише так можна забезпечити якісну підтримку дітей у навчальному процесі.

Впровадження принципів демократичного управління в освіті також відіграє важливу роль у реформуванні. Це дозволяє залучати учнів до процесу прийняття рішень, що в свою чергу формує у них почуття відповідальності та активної участі в житті школи. Механізми громадського управління школою сприяють формуванню партнерських відносин між адміністрацією, педагогами та батьками, що веде до підвищення якості освіти [61, с. 365].

Учнівська автономія стає важливим інструментом розвитку демократичних засад освіти. Завдяки цій системі учні можуть висловлювати свою думку, пропонувати ідеї та брати участь у шкільному житті. Це сприяє розвитку лідерських якостей та формуванню комунікативних навичок, важливих для майбутнього успіху.

Ефективність освітньої реформи не може бути оцінена без системи моніторингу та оцінки. Регулярне проведення досліджень і аналізу результатів допомагає виявити слабкі місця та напрацювати рекомендації для подальшого вдосконалення. Розробка чітких показників ефективності дозволяє об'єктивно оцінювати прогрес у реалізації реформ [65, с. 378].

Залучення громадськості до оцінки ефективності освітньої реформи є важливим кроком у забезпеченні прозорості та підзвітності. Громадські

організації можуть проводити незалежні оцінки та надавати свої рекомендації. Це створює додатковий тиск на освітні установи для покращення їхньої роботи.

Одним із важливих аспектів є фінансування освіти. Для реалізації всіх запланованих реформ необхідні значні ресурси. Важливо знайти ефективні механізми фінансування, які дозволять забезпечити розвиток інклюзивних програм, підготовку вчителів та інші ключові напрямки.

Співпраця з міжнародними організаціями може значно посилити реформу освіти. Вивчення досвіду інших країн, які вже реалізували подібні ініціативи, дозволить запозичити успішні практики та адаптувати їх до українських умов. Це також може призвести до створення нових освітніх програм і ресурсів.

Зміни в освіті мають на меті не лише покращення якості навчання, а й формування всебічно розвинутої особистості. Інклюзивність, демократичність і відповідальність мають стати основними цінностями сучасної освіти. Тільки в такому середовищі учні зможуть реалізувати свій потенціал і стати активними членами суспільства.

Таким чином, реформа освіти в Україні проходить через низку важливих змін, спрямованих на створення доступного, якісного і демократичного освітнього середовища. Усі учасники процесу — від учнів до педагогів та батьків — мають брати активну участь у цьому процесі. Взаємна підтримка та співпраця можуть призвести до значних успіхів у розвитку освітньої системи [64, с. 46].

2.2. Імплементація концепції Нової української школи

Центральним елементом освітньої реформи є реалізація концепції Нової української школи (НУШ). НУШ прагне створити освітнє середовище, де діти навчаються через діяльність і де компетентнісне навчання є ключовим підходом.

Ключові аспекти НУШ — зміна підходів до навчання, оновлення змісту освіти, створення нових освітніх середовищ, зміна ролі вчителів, впровадження партнерства та інклюзивної освіти. Цифрова трансформація освіти є

невід'ємною частиною шкільної реформи в Україні. Це, зокрема, запровадження електронних освітніх ресурсів, розвиток цифрових навичок для студентів і вчителів, запровадження дистанційного та змішаного навчання, розбудова цифрової інфраструктури в навчальних закладах, а також розробка систем управління навчанням та аналітики навчання.

Важливим аспектом цифрової трансформації є також впровадження в освітній процес штучного інтелекту, віртуальної та доповненої реальності, блокчейну та Інтернету речей. Аналіз показує, що для успішної трансформації українських шкіл потрібен комплексний підхід, який враховує як педагогічні, так і технічні аспекти.

Важливо забезпечити баланс між впровадженням інновацій та збереженням кращих традицій української освіти. Особливу увагу слід приділяти розвитку критичного мислення, креативності, навичок співпраці та інших важливих навичок, необхідних для досягнення успіху в сучасному світі [67, с. 28].

Зміна змісту освіти є ще одним важливим елементом реалізації НУШ. У процесі реформування створюються нові державні стандарти та навчальні програми, які відповідають сучасним вимогам і інтегрують знання з різних дисциплін. Це допомагає учням формувати цілісне уявлення про світ, де знання не розглядаються окремо, а як частина великої картини. В результаті школярі отримують не лише теоретичні знання, але й практичні навички, які знадобляться в повсякденному житті [66, с. 41].

Оновлення матеріально-технічної бази шкіл також є невід'ємною частиною НУШ. Сучасні класи повинні бути облаштовані відповідно до вимог нових навчальних підходів, що передбачає створення комфортного та підтримуючого психологічного клімату. Таке середовище має бути гнучким і відкритим для всіх учнів, що сприяє інклюзивності. Важливою складовою цього процесу є психологічна підтримка, яка допомагає учням адаптуватися до нових умов навчання [68, с. 54].

Зміна ролі вчителя в рамках НУШ має велике значення. У новій моделі освіти вчитель стає не просто джерелом знань, а фасилітатором, який підтримує розвиток учнів. Цей перехід вимагає від педагогів нових компетентностей і підходів у викладанні, що робить підготовку та перепідготовку вчителів критично важливими для успішної імплементації концепції [69, с. 67].

Важливою складовою успішної роботи вчителів є їхнє вміння адаптувати навчальний процес до індивідуальних потреб учнів. Це передбачає створення індивідуальних навчальних планів та програм, які дозволяють кожному учню розвиватися в оптимальному для нього темпі. Таке персоналізоване навчання не лише підвищує мотивацію, але й покращує загальні результати навчання.

Активне залучення батьків до освітнього процесу є ще одним важливим аспектом НУШ. Співпраця з родинами допомагає створити підтримуюче середовище для дітей, яке підвищує їхню мотивацію та зацікавленість у навчанні. Батьки стають партнерами в освіті, і їхня активність може суттєво вплинути на успішність учнів.

Формування емоційного інтелекту також є важливою складовою НУШ. Учні вчаться розпізнавати та керувати своїми емоціями, що позитивно впливає на їхню соціалізацію та комунікацію. Програми, які включають навчання соціальних навичок, допомагають дітям краще взаємодіяти один з одним і вирішувати конфлікти мирним шляхом.

Впровадження інклюзивної освіти стає необхідністю в рамках НУШ. Створення умов для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх фізичних, інтелектуальних чи соціальних особливостей, забезпечує справедливість та рівність у доступі до освіти. Інклюзивність формує толерантність у суспільстві і допомагає всім учням відчувати себе частиною громади.[70, с. 8]

Крім того, акцент на розвитку медіаграмотності є критично важливим у сучасному світі. Учні вчаться аналізувати інформацію, відрізняти факти від маніпуляцій та безпечно користуватися інтернетом. Це дозволяє формувати свідомих громадян, які можуть критично оцінювати медіаповідомлення та приймати зважені рішення.

Успішна імплементація концепції НУШ також передбачає розвиток підприємницьких компетентностей. Включення програм з фінансової грамотності та основ підприємництва допомагає учням підготуватися до реального життя, розвиваючи навички, які стануть у нагоді в дорослому житті. Це формує у них відповідальність та ініціативність, які є важливими для успіху.

Нарешті, система моніторингу та оцінки якості освіти є невід'ємною частиною реалізації НУШ. Вона передбачає регулярний аналіз результатів навчання, що допомагає виявляти слабкі місця в освітньому процесі та вносити необхідні корективи. Це дозволяє постійно вдосконалювати освітні практики та підвищувати якість освіти в цілому [71, с. 74].

Взаємодія всіх учасників навчального процесу створює продуктивне освітнє середовище, де кожен має можливість висловити свої думки та ідеї. Батьки, залучаючись до навчання, можуть не лише підтримувати дітей, а й активно брати участь у розвитку шкільної громади. Це партнерство стає основою для створення довірчих відносин, які сприяють досягненню кращих результатів у навчанні.

Підвищення якості навчання через інтеграцію технологій є важливою складовою сучасної освіти. Використання інформаційно-комунікаційних технологій робить процес навчання більш цікавим і доступним. Застосування інтерактивних дошок, розробка електронних ресурсів та дистанційних курсів сприяє тому, що освіта стає гнучкішою і адаптивнішою. Такі інновації допомагають учням краще засвоювати матеріал, заохочуючи їх до активної участі у навчальному процесі [72, с. 55].

Соціальні навички займають центральне місце у навчальному процесі НУШ. Концепція акцентує увагу на формуванні вмінь спілкування, співпраці та саморегуляції, що дозволяє учням адаптуватися до змінюваних умов сучасного світу. Ці навички є надзвичайно важливими для їхнього подальшого життя, адже вміння ефективно взаємодіяти з іншими людьми стає основою для успіху у багатьох сферах.

Творчість та інновації також є невід'ємною частиною НУШ. Учні заохочуються до експериментів і створення нових ідей, що стає основою їхнього розвитку як особистостей. Вчителі, у свою чергу, повинні стати наставниками, які підтримують цей творчий процес, надихаючи дітей реалізувати свої мрії та задуми. Таке середовище сприяє розвитку самостійності та впевненості у власних силах.

Формування критичного мислення в учнів залишається одним із ключових аспектів концепції НУШ. Учні мають навчитися не лише сприймати інформацію, а й аналізувати її, задавати питання і формувати власну точку зору. Це навчає їх бути активними учасниками свого навчання, що готує їх до дорослого життя, де критичне мислення є важливим інструментом у прийнятті рішень [73, с. 95].

Залучення учнів до процесу навчання також потребує нових методів оцінювання. Перехід від традиційного оцінювання до формувального дозволяє учням отримувати зворотний зв'язок про їхній прогрес і визначати, в яких аспектах їм потрібно поліпшити свої знання. Це сприяє розвитку самосвідомості і готовності до вдосконалення, що є важливим для їхнього особистісного зростання.

Впровадження інклюзивного підходу в освіті є ще одним важливим аспектом НУШ. Створення умов для навчання всіх дітей, незалежно від їхніх можливостей та особливостей, забезпечує справедливість та рівність у доступі до освіти. Інклюзія сприяє розвитку толерантності серед учнів, формуючи у них повагу до різноманіття та індивідуальності [75, с. 73].

Серед інших елементів НУШ особливу увагу варто приділити розвитку емоційного інтелекту учнів. Цей аспект навчання допомагає дітям краще розуміти свої емоції, управляти ними і взаємодіяти з оточуючими. Програми, спрямовані на розвиток емоційної грамотності, допомагають створити позитивну атмосферу в класі та зменшити конфлікти між учнями.

Співпраця між різними освітніми установами та громадськими організаціями також є важливим елементом НУШ. Це взаємодія сприяє обміну

досвідом, реалізації спільних проектів та впровадженню нових ідей у навчальний процес. Залучення зовнішніх експертів і спеціалістів до навчання допомагає розширити горизонти учнів і надати їм нові можливості для розвитку.

Екологічна свідомість також стає важливим елементом освіти в рамках НУШ. Формування у дітей розуміння необхідності захисту навколишнього середовища сприяє відповідальному ставленню до природи. Проекти, що акцентують на екології, допомагають учням усвідомити свою роль у збереженні планети та розвивають у них бажання діяти на користь екології [74, с. 45].

Важливою складовою навчального процесу є розвиток підприємницьких компетентностей учнів. Програми з фінансової грамотності та основ підприємництва надають молодим людям навички, необхідні для реалізації своїх ідей у майбутньому. Це не лише готує їх до самостійного життя, а й сприяє формуванню активних і відповідальних громадян.

Академічна доброчесність відіграє важливу роль у новій системі освіти, формуючи основи чесності і відповідальності. Учні мають усвідомлювати, що справжній успіх у навчанні базується не лише на знаннях, а й на етичних принципах. Підтримка принципів доброчесності створює здорове освітнє середовище, де всі учасники процесу поважають один одного, що сприяє колективному розвитку та зростанню.

Значення імплементації НУШ для майбутнього української освіти важко переоцінити. Цей підхід відкриває нові горизонти для учнів, дозволяючи їм розвиватися в умовах, що відповідають вимогам сучасного світу. Завдяки оновленим методам навчання, українські школярі можуть стати конкурентоспроможними не лише на національному, але й на глобальному рівні, отримуючи знання, які мають практичне застосування [76, с. 37].

Концепція Нової української школи задає новий вектор у розвитку освітньої системи, створюючи умови для всебічного розвитку дітей. Учні отримують не лише знання, а й життєві навички, які знадобляться їм у

дорослому житті. Реалізація цих принципів формує нове покоління активних і свідомих громадян, здатних брати відповідальність за своє життя та діяльність.

Запровадження педагогіки партнерства в рамках НУШ стає важливим кроком у трансформації освітнього процесу. Ця модель базується на створенні взаємозв'язків між учнями, вчителями та батьками, що сприяє довірі та підтримці. Зміна динаміки стосунків у класі допомагає всім учасникам відчувати свою важливість та відповідальність за результати спільної роботи. Це, в свою чергу, позитивно впливає на навчальну атмосферу.

Зміна підходів до оцінювання учнів у рамках педагогіки партнерства також є критично важливою. Традиційна система, що фокусується на підсумкових балах, відходить у минуле. Формувальне оцінювання, яке спрямоване на підтримку розвитку учнів, дозволяє вчителям фіксувати не лише знання, а й прогрес. Це сприяє більш усвідомленому ставленню до навчання та формує у дітей бажання самовдосконалюватися.

Партнерство між усіма учасниками освітнього процесу створює основу для більш глибокого розуміння потреб учнів. Завдяки відкритій комунікації між батьками і вчителями, діти отримують підтримку, яка допомагає їм подолати труднощі. Це не лише зміцнює стосунки в сім'ї, а й підвищує довіру до школи як до середовища, де їхні інтереси враховуються [78, с. 48].

Оновлення навчального середовища, яке підтримує педагогіку партнерства, є ще одним важливим аспектом НУШ. Сучасні класи повинні бути облаштовані так, щоб сприяти взаємодії та командній роботі. Гнучкі меблі, доступ до сучасних технологій і комфортна атмосфера допомагають учням відчувати себе більш вільно, що позитивно впливає на їхню продуктивність.

Соціальні навички займають центральне місце в навчальному процесі. НУШ акцентує увагу на формуванні вмінь спілкування, співпраці і саморегуляції. Ці навички не лише важливі для навчання, а й для повсякденного життя. Уміння спілкуватися та працювати в команді стають необхідними в сучасному суспільстві, де колективні зусилля часто є запорукою успіху [79, с. 24].

Підтримка творчості та інновацій у навчанні формує у дітей впевненість у власних силах. Вчителі стають не лише викладачами, а й наставниками, які підтримують учнів у їхніх ідеях і експериментах. Таке середовище дозволяє дітям відкривати нові горизонти та розвивати критичне мислення, що є основою для інноваційного підходу.

Розвиток емоційного інтелекту стає невід'ємною частиною навчального процесу в рамках НУШ. Учні вчаться розпізнавати свої емоції, управляти ними та взаємодіяти з однолітками. Це не лише полегшує комунікацію, а й зменшує конфлікти, створюючи сприятливу атмосферу для навчання.

Залучення сучасних технологій у навчання відкриває нові можливості для учнів. Інтерактивні методи, дистанційні курси та електронні ресурси роблять навчання більш гнучким і доступним. Це не лише покращує якість освіти, а й формує в учнів навички, які знадобляться їм у майбутньому.

Зміна ролі вчителя в рамках НУШ є ще одним важливим аспектом. Педагог стає фасилітатором, який сприяє розвитку учнів, а не лише джерелом знань. Це вимагає від вчителів нових компетентностей, здатності адаптуватися до змінюваних умов навчання та працювати в партнерстві з учнями і батьками.

Інклюзивна освіта є ще одним важливим аспектом НУШ, що дозволяє всім дітям, незалежно від їхніх можливостей, отримати якісну освіту. Вона передбачає створення умов, які забезпечують доступ до навчання для учнів з особливими потребами. Таке середовище не лише розвиває рівні можливості, але й формує у всіх учнів толерантність і розуміння різноманітності [38, с. 106]. Інклюзивна освіта є ключовим елементом для виховання соціально відповідальних громадян.

Розвиток емоційного інтелекту та соціальних навичок стає необхідним в сучасному світі, де комунікація та співпраця мають вирішальне значення. У рамках НУШ запроваджуються програми, які допомагають учням розвивати емпатію, самоусвідомлення та саморегуляцію. Навички ефективної комунікації, здатність висловлювати свої емоції та розуміти почуття інших є основою для здорових міжособистісних стосунків [39, с. 119].

Педагогіка партнерства також передбачає активне залучення батьків до навчального процесу. Взаємодія між школою і сім'єю зміцнює зв'язки та створює єдину підтримуючу структуру для дітей. Це дозволяє батькам не лише спостерігати за прогресом своїх дітей, а й активно впливати на їхній розвиток, допомагаючи в реалізації освітніх цілей.

Важливим елементом імплементації НУШ є впровадження STEM-освіти, яка об'єднує природничі науки, технології, інженерію та математику. Цей міждисциплінарний підхід сприяє розвитку критичного мислення та креативності. Учні вчаться вирішувати складні завдання, використовуючи знання з різних областей, що готує їх до реальних викликів сучасності [80, с. 132].

Переосмислення змісту навчальних програм також сприяє більш глибокому засвоєнню матеріалу. Інтеграція різних предметів допомагає учням бачити зв'язки між знаннями, що робить навчання більш цікавим та продуктивним. Замість традиційного викладання, учні стають активними учасниками свого навчання, досліджуючи і відкриваючи нові горизонти.

Зміна ролі вчителя в рамках НУШ вимагає нових підходів до навчання. Учитель стає не лише носієм знань, але й наставником, який допомагає учням розвивати їхні здібності. Це вимагає від педагогів гнучкості та творчого підходу, а також готовності навчатися самим у процесі навчання своїх учнів.

Запровадження проектного навчання також стає актуальним у рамках НУШ. Цей підхід дає змогу учням працювати над реальними проектами, що сприяє розвитку їхніх організаторських та комунікативних навичок. Під час роботи в групах учні вчаться співпрацювати, делегувати обов'язки та дотримуватися термінів, що є важливими навичками для їхнього майбутнього.

Створення безпечного та підтримуючого навчального середовища має велике значення для учнів. НУШ акцентує увагу на необхідності формування атмосфери, де діти можуть вільно висловлювати свої думки, не боятися помилок і експериментувати. Такий підхід сприяє не лише академічному успіху, але й розвитку особистісних якостей [81, с. 45].

Перспективи НУШ в Україні відкривають нові горизонти для учнів і вчителів. Концепція дає можливість перейти від традиційної моделі освіти до сучасної, що відповідає викликам часу. Успішна реалізація цих принципів може стати основою для формування нового покоління активних, креативних і соціально відповідальних громадян.

Розвиток підприємницьких компетентностей в рамках Нової української школи (НУШ) набуває особливого значення в умовах сучасного світу, де економічні зміни відбуваються дуже швидко. Залучення учнів до вивчення основ фінансової грамотності та підприємництва допомагає формувати в них розуміння, як управляти фінансами, розробляти бізнес-ідеї та реалізовувати їх на практиці. Це не лише розвиває навички, необхідні для кар'єри, а й підвищує рівень самостійності учнів у прийнятті фінансових рішень [82, с. 145].

Впровадження медіаграмотності стало важливим елементом навчального процесу, оскільки діти стикаються з величезною кількістю інформації в цифровому просторі. Розвиток критичного мислення стосовно медіаконтенту дозволяє учням аналізувати інформацію, розпізнавати фейкові новини та формувати обґрунтовану думку. Вміння безпечно користуватися інтернетом і соціальними мережами стає невід'ємною складовою їхньої освіти.

Громадянські компетентності формують активну громадянську позицію у молоді, що є надзвичайно важливим для розбудови демократичного суспільства. У рамках НУШ учні вивчають не лише теорію демократичних цінностей, але й практичні аспекти їх реалізації в житті. Це сприяє формуванню відповідального ставлення до свого голосу та участі в суспільних процесах, а також розвитку національної ідентичності [83, с. 171].

Гейміфікація освітнього процесу відкриває принципово нові горизонти для мотивації та залучення учнів до навчання, особливо в початковій школі. Використання ігрових елементів перетворює традиційні заняття на захопливу подорож, де здобуття знань відбувається природно та невимушено. Учні не лише опановують навчальний матеріал, але й розвивають критичне мислення, вчаться співпрацювати та знаходити нестандартні рішення. Такий підхід

формує необхідні життєві компетентності та соціально-емоційні навички, які стануть фундаментом для їхнього успішного майбутнього розвитку.

Зміна акценту з традиційних методів навчання на активні ігрові підходи може істотно вплинути на мотивацію учнів. Вони не лише засвоюють нові знання, але й отримують задоволення від процесу, що стимулює їх до подальшого навчання. Цей метод також формує у дітей стійкість до невдач, адже гра навчає їх не боятися помилок і спробувати ще раз.

Залучення батьків до освітнього процесу є важливим фактором успіху концепції НУШ. Батьки можуть стати партнерами у навчанні своїх дітей, активно підтримуючи їхній розвиток. Співпраця між школою та родиною не лише зміцнює зв'язки, але й забезпечує єдине середовище для зростання та навчання дітей.

Розвиток критичного мислення у школярів вимагає нових підходів у викладанні. Педагоги, які прагнуть реалізувати принципи НУШ, мають навчити учнів не лише приймати інформацію, а й аналізувати її, ставити запитання та висловлювати власну думку. Це формує у дітей впевненість у своїх знаннях та можливостях [84, с. 17].

Зростання ролі технологій у навчальному процесі відкриває нові горизонти для навчання. Впровадження сучасних інформаційних технологій зробило освіту більш інтерактивною, що дозволяє учням брати участь у навчанні за допомогою різноманітних медіаформатів. Гаджети та інтерактивні платформи роблять уроки більш динамічними та цікавими.

Підготовка вчителів до застосування принципів на практиці також є важливим аспектом. Вчителі повинні постійно підвищувати свою кваліфікацію, вивчати нові методи та адаптувати їх до потреб своїх учнів. Це не тільки дозволяє нам підтримувати актуальність освіти, але й озброює наших студентів якісними знаннями та навичками.

Розвиток культурного різноманіття в навчальних закладах є ще одним аспектом, який підтримується концепцією НУШ. Учні повинні мати можливість вивчати не лише свою культуру, але й поважати та розуміти

культури інших народів. Це сприяє формуванню глобальної свідомості та толерантності в суспільстві [85, с. 14].

НУШ пропонує нову парадигму освіти, яка відповідає вимогам часу та потребам учнів. Вона сприяє формуванню не лише успішних фахівців, але й активних громадян, готових до викликів сучасного світу. Реформа освіти є кроком до забезпечення якісного навчання для всіх, незалежно від їхнього соціального статусу чи можливостей.

Формування підприємницьких компетентностей, медіаграмотності та громадянських цінностей в освітньому процесі допоможе учням адаптуватися до змінюваного світу, де вміння ефективно комунікувати, співпрацювати та вирішувати проблеми є життєво необхідними. Результати цих змін можуть суттєво вплинути на розвиток не лише окремих особистостей, але й суспільства в цілому.

Формування в учнів здатності до самоосвіти відкриває перед ними широкі горизонти. Це не лише навчає їх знаходити необхідну інформацію, але й критично її аналізувати. Зараз, коли доступ до знань став легким, вміння орієнтуватися в інформаційному потоці набуває ще більшої ваги. Студенти вчаться розуміти, які ресурси є надійними, а які — ні, що є важливим навиком у житті.

Здоров'язберігаючі технології, що впроваджуються в освітній процес, є ще одним важливим елементом НУШ. Створення безпечного та комфортного фізичного середовища для навчання включає не лише покращення інфраструктури шкіл, але й інтеграцію програм, які пропагують здоровий спосіб життя. У цьому контексті важливо, щоб учні вчилися цінувати своє здоров'я і розуміли його значення для успішного навчання та розвитку [46, с. 210].

Фізична культура та спорт набувають особливого значення в освітньому середовищі, адже вони формують не лише фізичну витривалість, але й командний дух. Учні, які беруть участь у спортивних заходах, вчаться

співпрацювати, долати труднощі та досягати спільних цілей. Це, в свою чергу, допомагає формувати здорові соціальні взаємини серед однолітків.

Важливим аспектом імплементації НУШ є розвиток системи психологічного супроводу. Психологічна підтримка учнів, вчителів та батьків створює атмосферу довіри та відкритості в навчальному закладі. Впровадження профілактичних програм проти булінгу та насильства допомагає формувати безпечне середовище для всіх учасників освітнього процесу [47, с. 223].

Емоційний інтелект та резильєнтність також стали ключовими аспектами, яким приділяється увага в НУШ. Учні вчаться розуміти свої емоції, а також емоції інших людей, що сприяє формуванню здорових міжособистісних стосунків. Ці навички дозволяють дітям краще справлятися з труднощами, які можуть виникати в їхньому житті.

Система внутрішнього забезпечення якості освіти є необхідною для ефективної роботи навчальних закладів. Вона передбачає розробку механізмів моніторингу та оцінки якості освітнього процесу на рівні кожної школи. Завдяки цьому створюється культура постійного вдосконалення, що стимулює педагогів до впровадження нових методик і підходів [48, с. 236].

Постійний моніторинг якості освіти допомагає виявити сильні та слабкі сторони освітнього процесу. Це дозволяє своєчасно вносити зміни, які забезпечують покращення результатів навчання. Культура відкритості до змін створює в школі атмосферу, де кожен може висловити свої ідеї та пропозиції.

Шкільне самоврядування стає важливим елементом, що підтримує активну участь учнів у житті навчального закладу. Це створює умови для розвитку лідерських якостей та навичок демократичного прийняття рішень. Учні, які беруть участь у самоврядуванні, відчувають свою причетність до школи і мають можливість впливати на її розвиток [49, с. 249].

Крім того, участь у самоврядуванні формує у молоді почуття відповідальності. Вони вчаться аналізувати ситуації, розробляти плани дій і втілювати їх у життя. Ці навички є безцінними як у шкільному, так і в подальшому житті.

Зміни в системі освіти, які відбуваються в рамках НУШ, сприяють формуванню нового покоління, яке має необхідні навички для успішного функціонування в сучасному світі. Діти стають не лише учнями, а й активними учасниками суспільства, готовими до викликів, які їх чекають.

Об'єднання різних аспектів освіти, таких як психологічний супровід, здоров'язберігаючі технології та розвиток самоврядування, створює цілісний підхід до навчання. Це забезпечує комфортне та безпечне середовище для всіх учасників освітнього процесу, де кожен може розвиватися і зростати.

Завдяки імплементації принципів НУШ українська освіта отримує новий поштовх до розвитку. Фокус на особистості учня, його потребах і можливостях формує нову освітню культуру, яка забезпечує всебічний розвиток кожної дитини.

Впровадження концепції "школа повного дня" стає важливим кроком у реалізації Нової української школи (НУШ), особливо для учнів початкових класів. Такий підхід дозволяє організувати навчання та позакласну діяльність у єдиному потоці, що забезпечує цілісний розвиток дитини. Завдяки цьому учні отримують можливість глибше зануритися в навчальний процес, а батьки можуть з легкістю поєднувати роботу і виховання, адже діти залишаються під наглядом вчителів на протязі всього дня [8, с. 262].

У школі повного дня реалізуються не лише академічні програми, але й різноманітні гуртки та секції, що дозволяють учням розвивати свої таланти. Діти мають змогу займатися спортом, мистецтвом або наукою, що формує в них не лише знання, але й важливі соціальні навички. Таке різноманіття активностей сприяє розвитку креативності та критичного мислення, що вкрай важливо у сучасному світі.

Ключовим аспектом НУШ для старшої школи є розвиток профільного навчання. Учні отримують можливість обирати предмети, які відповідають їхнім інтересам та здібностям, що робить навчальний процес більш персоналізованим. Цей підхід допомагає дітям краще зрозуміти свої майбутні

професійні плани та підготуватися до них, адже учні можуть зосередитися на темах, які їх справді цікавлять [85, с. 275].

У контексті профільного навчання вчителі стають не лише джерелом знань, а й наставниками, які підтримують учнів у їхніх виборах. Це створює сприятливе середовище для розвитку лідерських якостей і відповідальності. Коли учні відчують свою причетність до процесу навчання, вони більше мотивовані до досягнення успіху.

Впровадження дуальної освіти також займає важливе місце в концепції НУШ. Цей формат освіти поєднує навчання в класах із практичною підготовкою на робочих місцях, що є особливо актуальним для професійної освіти. Такий підхід готує учнів до реальних умов праці та дає їм змогу набути практичних навичок, які будуть затребувані на ринку [52, с. 288].

Розвиток системи професійної орієнтації також стає невід'ємною частиною НУШ. Профорієнтаційні програми надають учням можливість дослідити різні професії та отримати уявлення про можливі кар'єрні шляхи. Проводяться професійні проби, які дозволяють дітям на практиці спробувати себе в різних ролях і зрозуміти, що їм справді цікаво.

Взаємодія між школою та громадою є ще одним важливим аспектом реалізації НУШ. Концепція "відкритої школи" передбачає активну участь батьків та місцевих організацій у освітньому процесі. Це не лише сприяє покращенню ресурсів навчального закладу, але й формує відчуття спільності, де всі учасники можуть долучитися до розвитку дітей [4, с. 314].

Залучення громади до освітнього процесу розширює горизонти навчання, адже діти можуть отримувати знання не лише з підручників, а й від практиків у своїй галузі. Спільні проекти, екскурсії та лекції від запрошених спеціалістів роблять навчання більш захоплюючим і практичним. Це формує в учнів бажання вчитися, адже вони бачать реальні результати своїх зусиль.

Міжнародне співробітництво також грає важливу роль у реалізації концепції НУШ. Українські школи беруть участь у міжнародних освітніх проектах, що дозволяє обмінюватися досвідом з закордонними партнерами. Це

не лише розширює кругозір учнів, але й дозволяє впроваджувати унікальні освітні практики, які були успішно реалізовані в інших країнах [55, с. 32].

Важливим елементом НУШ є також впровадження принципів академічної доброчесності. Формування культури чесності та відповідальності в навчанні стає необхідним для розвитку сучасного суспільства. Учні вчать правильно цитувати джерела, аналізувати інформацію та працювати з науковими матеріалами, що є основою академічної діяльності [5, с. 34].

Ця культура доброчесності формує в учнів відповідальність за власні вчинки, що стає важливим аспектом їхнього розвитку. Справжнє розуміння цінності знань та етики у навчанні сприяє вихованню свідомих громадян, готових до активної участі в житті суспільства. Таким чином, імплементація концепції НУШ стає основою для формування нового покоління, яке впевнено крокує у майбутнє.

Нарешті, важливим елементом імплементації НУШ є постійний моніторинг та оцінка ефективності впроваджуваних змін. Це включає проведення регулярних досліджень, аналіз результатів навчання та опитувань учасників освітнього процесу, а також внесення необхідних коректив на основі отриманих даних [57, с. 353].

2.3. Цифрова трансформація освіти

Цифрова трансформація освіти є одним з ключових напрямків реформування української школи в контексті євроінтеграції та глобальних тенденцій розвитку освіти. Цифрову трансформацію можна визначити як процес інтеграції цифрових технологій у всі аспекти освітньої діяльності, що призводить до фундаментальних змін у способах навчання, викладання та організації освітнього процесу [85, с. 15].

Впровадження електронних освітніх ресурсів виступає ключовим елементом у процесі цифрової модернізації освітньої галузі. Під такими ресурсами розуміють цифровий контент різноманітного спрямування - від навчально-методичних матеріалів до довідкових баз даних та наукових

розробок. Ці цифрові освітні інструменти можуть зберігатися як на фізичних носіях, так і бути доступними через мережеві платформи. Їх відтворення здійснюється за допомогою сучасних цифрових пристроїв, що дозволяє створити оптимальні умови для організації та проведення навчального процесу на якісно новому технологічному рівні. [59, с. 28].

Розвиток цифрових компетентностей учнів та вчителів є ключовим елементом цифрової трансформації освіти. Цифрова компетентність визначається як здатність впевнено, критично та творчо використовувати інформаційно-комунікаційні технології для досягнення цілей, пов'язаних з роботою, навчанням, дозвіллям та участю в суспільному житті [60, с. 41].

Невід'ємною складовою освітньої діяльності в епоху цифровізації стали дистанційне та змішане навчання. Дистанційний формат являє собою персоналізований освітній шлях, спрямований на розвиток компетентностей та пізнавальних здібностей особистості. Його особливістю є віртуальна взаємодія між учасниками освітнього процесу через спеціально розроблене цифрове середовище. Таке середовище ґрунтується на інноваційних педагогічних підходах та передових інформаційних технологіях, що забезпечують ефективну комунікацію та передачу знань на відстані.[61, с. 54].

Створення цифрової інфраструктури в освітніх закладах є невід'ємною частиною цифрової трансформації. Це включає забезпечення шкіл високошвидкісним інтернетом, сучасними комп'ютерами та іншим цифровим обладнанням, а також створення захищених освітніх мереж.

Системи управління навчанням (LMS - Learning Management System) відіграють значну роль у цифровій трансформації освіти. Це програмне забезпечення дозволяє не лише адмініструвати курси, а й надає можливості для документування, відстеження та звітності. Завдяки LMS навчальні заклади отримують інструменти для більш ефективного управління навчальними процесами, що сприяє покращенню якості освіти.

З появою технологій віртуальної та доповненої реальності освітній процес набуває нових вимірів. Імерсивні навчальні середовища, створені за

допомогою цих технологій, дозволяють учням зануритися в навчальний контекст, що підвищує їхню залученість і ефективність засвоєння матеріалу. Це стає особливо актуальним у викладанні складних концепцій, де візуалізація грає ключову роль [64, с. 93].

Системи аналітики навчання також стають важливим інструментом для освітніх установ. Вони надають можливість вимірювання та збору даних про учнів, що сприяє оптимізації навчальних процесів. Зібрані дані дозволяють не лише оцінити ефективність викладання, а й зрозуміти, як учні взаємодіють з навчальним матеріалом та середовищем.

Впровадження технологій штучного інтелекту в освіту відкриває нові горизонти для персоналізації навчання. Інтелектуальні системи здатні автоматизувати адміністративні процеси, що звільняє час для вчителів. Ці технології також підтримують прийняття рішень в освітньому менеджменті, допомагаючи адаптувати програми навчання під потреби кожного учня.

Цифрові бібліотеки та репозитарії забезпечують доступ до великої кількості навчальних матеріалів. Вони включають текст, відео та аудіо, що сприяє різноманітності навчального процесу. Завдяки організованим колекціям цифрових об'єктів учні отримують можливість самостійно досліджувати теми, що їх цікавлять [7, с. 132].

LMS також сприяє спрощенню комунікації між вчителями і учнями. Використання таких платформ дозволяє обмінюватися інформацією в реальному часі, що робить навчальний процес більш інтерактивним. Учні можуть отримувати зворотний зв'язок від викладачів, а це стимулює їх до активнішої участі у навчанні.

Технології віртуальної реальності також відкривають нові можливості для експериментального навчання. Учні можуть вивчати різні сценарії в безпечному середовищі, що дозволяє їм набувати практичного досвіду без ризику. Це підвищує їхню впевненість і готує до реальних викликів у житті.

Завдяки аналітиці навчання вчителі можуть краще розуміти потреби своїх учнів. Вони можуть вчасно виявляти учнів, які потребують додаткової

підтримки, і адаптувати методи викладання відповідно до їхніх потреб. Це робить навчання більш індивідуалізованим і ефективним.

Використання штучного інтелекту в навчанні також сприяє розвитку нових форм взаємодії між учнями. Наприклад, чат-боти можуть відповідати на запитання учнів, надаючи підтримку поза навчальним часом. Це розширює можливості для навчання і робить його більш доступним.

Цифрові бібліотеки стають важливим ресурсом не лише для учнів, а й для викладачів. Вони можуть використовувати ці ресурси для підготовки до занять, знаходячи актуальні матеріали та дослідження. Це підвищує якість викладання і робить його більш сучасним.

Розвиток систем управління навчанням дозволяє створювати адаптивні курси, що відповідають індивідуальним потребам учнів. Такий підхід до навчання стає особливо актуальним у умовах сучасного інформаційного суспільства. Учні отримують можливість вчитися у власному ритмі, що значно підвищує мотивацію до навчання.[17, с. 145]

Технології віртуальної реальності також можуть використовуватися для проведення віртуальних екскурсій, що дозволяє учням подорожувати безкоштовно. Це робить навчальний процес більш захоплюючим та пізнавальним. Учні отримують можливість взаємодіяти з об'єктами, які не завжди доступні в їхньому повсякденному житті.

Аналітика в навчанні відкриває нові горизонти для наукових досліджень у сфері освіти. Використання даних дозволяє вченим досліджувати ефективність різних методів викладання та навчання. Це сприяє постійному вдосконаленню освітніх практик.

Електронні системи оцінювання та моніторингу успішності учнів трансформують освітній процес, роблячи його більш ефективним. Ці системи автоматизують оцінювання, що суттєво знижує навантаження на вчителів та дозволяє їм зосередитися на індивідуальних потребах учнів. Зворотний зв'язок стає оперативним і детальним, що допомагає учням краще розуміти свої досягнення і області для покращення.

Аналіз даних, який здійснюється в електронних системах, відкриває нові горизонти для створення індивідуальних траєкторій навчання. Кожен учень отримує можливість вчитися у зручному для нього темпі, що підвищує якість засвоєння матеріалу. Таке персоналізоване навчання стає запорукою успіху, оскільки враховує особисті інтереси та здібності кожного.

Онлайн-платформи для професійного розвитку вчителів є ще одним важливим аспектом цифрової трансформації. Ці платформи пропонують вчителям доступ до різноманітних освітніх ресурсів і можливість ділитися досвідом з колегами. Це створює умови для постійного підвищення кваліфікації педагогів, адже навчання не закінчується після отримання диплома.

Цифрові інструменти для колаборативного навчання також заслуговує на увагу. Цей підхід стимулює учнів до спільної роботи, формуючи командний дух та навички комунікації. Кожен учень несе відповідальність за результати спільної діяльності, що розвиває почуття власності за досягнення команди.

Значний прогрес в адміністративних процесах приносить розвиток систем електронного документообігу в освітніх закладах. Ці системи оптимізують обмін інформацією між усіма учасниками освітнього процесу, підвищуючи прозорість управлінських рішень. Відтак, освітні установи стають більш відкритими та ефективними [15, с. 48].

Інноваційний напрямок цифрової трансформації пов'язаний із впровадженням технологій блокчейн в освіті. Ці технології забезпечують створення захищених записів про освітні досягнення, що може суттєво спростити процес верифікації дипломів та сертифікатів. Застосування блокчейн-технологій підвищує рівень довіри до освітніх документів, зменшуючи ризик шахрайства [61].

Системи кібербезпеки в освітньому середовищі набувають критичного значення в умовах цифрової трансформації. Захист інформації стає пріоритетом для навчальних закладів, які повинні забезпечити безпеку даних учнів та викладачів. Освітні установи вживають заходів для навчання учасників процесу основам інформаційної безпеки, формуючи обізнаність про потенційні загрози.

Цифрові технології змінюють не лише навчальний процес, але й підходи до взаємодії всіх учасників освітнього процесу. Взаємодія між учнями, вчителями та адміністрацією стає більш динамічною і ефективною. Це дозволяє зростати довірі та співпраці, створюючи гармонійне освітнє середовище.

Учні отримують нові можливості для розвитку завдяки впровадженню сучасних технологій. Вони стають більш самостійними у навчанні, оскільки можуть користуватися ресурсами онлайн-платформ для самостійного дослідження тем. Це сприяє розвитку критичного мислення та здатності до самоорганізації [63].

Залучення технологій у навчальний процес також сприяє розвитку нових навичок, необхідних у сучасному світі. Учні вчаться адаптуватися до швидко змінюючогося інформаційного середовища, що готує їх до викликів майбутнього. Ці навички є надзвичайно важливими у професійній діяльності та повсякденному житті.

Технології Інтернету речей (IoT) в освітнє середовище відкриває нові можливості для навчання та управління. Створення "розумних" класів, які інтегрують різноманітні сенсори та пристрої, дозволяє оптимізувати використання ресурсів, таких як електрика та вода. Це не лише знижує витрати, але й формує у учнів відповідальне ставлення до навколишнього середовища, навчаючи їх дбайливо користуватися ресурсами.

Додатково, IoT може підвищити безпеку в навчальних закладах. Завдяки системам відеоспостереження та датчикам, що реагують на зміни в середовищі, освітнє середовище стає більш захищеним. Учні можуть почуватися спокійніше, знаючи, що їхня безпека забезпечена сучасними технологіями. Це створює комфортну атмосферу для навчання.

Розвиток систем цифрового оцінювання та сертифікації допомагає учням отримувати визнання за їхні досягнення в новому цифровому світі. Використання електронних портфоліо і цифрових бейджів забезпечує можливість демонструвати свої навички і знання не лише в межах школи, але й

поза її стінами. Таке визнання є важливим для подальшого професійного розвитку [1, с. 24].

Адаптивні системи навчання представляють собою інноваційний підхід, що змінює традиційні методи викладання. Завдяки використанню комп'ютерних алгоритмів, учні отримують персоналізовані ресурси, які відповідають їхнім індивідуальним потребам. Цей підхід дозволяє кожному учневі вчитися у своєму темпі, що значно підвищує ефективність навчання.

Розвиток цифрових платформ для співпраці між школами, університетами та бізнесом сприяє формуванню нових зв'язків у освітньому процесі. Такі платформи забезпечують обмін знаннями та досвідом, що допомагає учням краще підготуватися до вимог ринку праці. Співпраця з бізнесом також відкриває можливості для практичного навчання та стажування.

Використання технологій великих даних (Big Data) в освіті є ще одним важливим елементом цифрової трансформації. Аналіз великих обсягів даних дозволяє виявляти тенденції у навчанні, прогнозувати результати та адаптувати освітні програми під потреби учнів. Це створює умови для більш цілеспрямованого і ефективного навчального процесу.

Важливим аспектом цифрової трансформації є розвиток інструментів для інклюзивної освіти. Використання асистивних технологій надає можливість учням з особливими освітніми потребами повноцінно брати участь у навчанні. Це не лише забезпечує доступність освіти, але й формує середовище, де всі учні мають рівні можливості для розвитку [19, с. 45].

Гейміфікація в освітньому процесі стає потужним інструментом для підвищення мотивації учнів. Використання ігрових елементів дозволяє перетворити навчання на захопливу гру, що стимулює учнів до активної участі. Такі підходи сприяють розвитку креативності та ініціативності, адже учні стають більш зацікавленими у процесі навчання.

Система цифрового громадянства формує у учнів навички відповідального використання цифрових технологій. Розуміння прав та обов'язків у цифровому середовищі є необхідним у сучасному світі, де

інформація поширюється миттєво. Ці навички допомагають учням орієнтуватися в інформаційному просторі, критично оцінюючи джерела інформації.

Цифрове громадянство також передбачає розвиток у молоді вмінь безпечного користування інтернетом. Уроки з цієї теми допомагають учням усвідомлювати ризики, пов'язані з використанням технологій, і вчать їх правильно реагувати на загрози. Це забезпечує більш безпечне онлайн-середовище, де молодь може вільно навчатися та спілкуватися.

Впровадження всіх цих технологій і підходів створює інтегровану екосистему освіти, де учні стають активними учасниками власного навчання. Завдяки використанню сучасних інструментів, навчальний процес стає більш гнучким і адаптивним, що відповідає потребам кожного учня. Це сприяє формуванню нового покоління, готового до викликів сучасного світу.

Педагоги також отримують нові можливості для розвитку своїх навичок. Вони стають не лише викладачами, а й менторами, які підтримують учнів у їхньому розвитку. Ця зміна ролі вчителя є важливою для забезпечення ефективності нових навчальних підходів [11, с. 15].

Цифрова трансформація освіти створює умови для всебічного розвитку учнів, надаючи їм доступ до різноманітних ресурсів і можливостей. Використання сучасних технологій допомагає формувати активних, свідомих громадян, які здатні ефективно діяти у цифровому світі. Завдяки цьому, освіта стає важливим інструментом у підготовці молоді до життя в швидко змінюючомуся суспільстві.

Впровадження технологій 3D-друку в освітній процес відкриває нові горизонти для навчання. Учні можуть створювати фізичні моделі, що допомагають їм краще зрозуміти складні концепції. Наприклад, при вивченні анатомії студенти можуть роздруковувати моделі органів, що робить навчання більш наочним і інтерактивним. Такі технології також сприяють розвитку просторового мислення, оскільки учні вчаться працювати з тривимірними об'єктами, що розширює їхнє розуміння простору.

Цифрова трансформація в освіті не обмежується лише 3D-друком. Розвиток систем цифрового оцінювання м'яких навичок, таких як критичне мислення, креативність та комунікація, стає все більш актуальним. Ці навички стають важливими у сучасному світі, де співпраця і здатність до інновацій є ключовими для успіху. Впровадження спеціалізованих інструментів для оцінки таких навичок дозволяє учням отримувати зворотний зв'язок та покращувати свої результати.

Впровадження хмарних технологій стало визначальним кроком у модернізації освітнього простору. Такі рішення надають здобувачам освіти безперешкодний доступ до навчального контенту незалежно від їхнього географічного розташування чи часового поясу. Особливу цінність хмарні сервіси становлять для тих, хто має обмежені можливості відвідування традиційних освітніх установ та користування їхньою інфраструктурою. Завдяки властивостям хмарних технологій освітні ініціативи набувають небаченої раніше гнучкості та масштабованості, що відкриває шлях до якісної освіти значно більшій кількості потенційних учнів.

Відкриття цифрових платформ для неформальної та інформальної освіти розширює можливості навчання протягом життя. Ці платформи забезпечують доступ до різноманітних ресурсів, таких як онлайн-курси, відеоуроки та вебінари. Це сприяє формуванню культури постійного самовдосконалення, де учні можуть навчатися в зручному для себе темпі та обирати найбільш актуальні для них теми [7, с. 5].

Інноваційним напрямком цифрової трансформації є впровадження технологій розширеної реальності (XR) в освітній процес. Використання XR дозволяє створювати імерсивні навчальні середовища, які підвищують залученість учнів. Завдяки віртуальній, доповненій та змішаній реальності, учні можуть занурюватися в навчальний матеріал, отримуючи унікальний досвід, що значно покращує засвоєння складного матеріалу.

Технології 3D-друку, хмарних обчислень і XR формують нову парадигму навчання, в якій учні стають активними учасниками процесу. Вони більше не

лише споживають інформацію, а й самостійно створюють контент, досліджують та експериментують. Цей підхід сприяє розвитку самостійності та впевненості в собі.

Забезпечення гнучкості та доступності освіти є ключовим завданням сучасних освітніх систем. Використання хмарних технологій дозволяє вчителям і учням працювати з інформацією в будь-який час і з будь-якого місця. Це особливо актуально в умовах глобальних викликів, коли традиційні методи навчання можуть бути ускладнені.

Сучасні освітні онлайн-середовища створюють широкі можливості для групового навчання та взаємодії. Здобувачі освіти мають змогу активно співпрацювати, ділитися власними міркуваннями та креативними рішеннями, що допомагає формувати важливі навички роботи в команді. Інтегровані інструменти для колаборації, якими оснащені такі платформи, перетворюють освітній процес на динамічну та захоплюючу пригоду, де кожен учасник може зробити свій унікальний внесок у спільний результат [32, с. 165]/

Переходячи до оцінювання м'яких навичок, можна зауважити, що традиційні підходи вже не відповідають вимогам сучасності. Інструменти для цифрового оцінювання дозволяють вчителям отримувати більш детальну картину розвитку учнів. Це сприяє формуванню індивідуальних навчальних траєкторій, де кожен учень може рухатися в своєму темпі.

Залучення технологій 3D-друку до навчального процесу також сприяє розвитку інженерного мислення. Учні отримують можливість проектувати та створювати власні моделі, що стимулює їхню креативність і інноваційність. Це готує їх до роботи в сучасному світі, де технічні навички та креативний підхід стають все більш затребуваними.

Імерсивні технології, такі як XR, надають можливості для вивчення предметів у новий спосіб. Наприклад, учні можуть досліджувати історичні події через віртуальні екскурсії або вивчати фізику за допомогою інтерактивних симуляцій. Це робить навчання не лише інформативним, а й захопливим, що позитивно впливає на мотивацію учнів [56, с. 152].

Важливим є також те, що цифрова трансформація освіти впливає на професійний розвиток вчителів. Використання нових технологій вимагає постійного навчання та вдосконалення педагогічних практик. Вчителі повинні бути готові адаптуватися до змін і освоювати нові інструменти, що дозволяє їм ефективно навчати учнів у сучасному світі [6, с. 32].

Висновки до другого розділу

У другому розділі було розглянуто ключові аспекти трансформації української школи в контексті євроінтеграції та цифровізації освіти. Аналіз показав, що реформування освіти в Україні є комплексним процесом, який охоплює широкий спектр напрямків та вимагає системних змін на всіх рівнях освітньої системи.

Ключові напрямки реформування освіти в Україні включають модернізацію змісту освіти, впровадження компетентнісного підходу, підвищення якості педагогічних кадрів, децентралізацію управління освітою, створення інклюзивного освітнього середовища та інтеграцію української освіти в європейський освітній простір. Ці напрямки відповідають глобальним тенденціям розвитку освіти та спрямовані на підвищення якості та конкурентоспроможності української освіти.

Імплементація концепції Нової української школи (НУШ) є центральним елементом освітньої реформи. НУШ передбачає створення такого освітнього середовища, де діти навчаються через діяльність, а ключовим підходом є компетентнісне навчання. Важливими аспектами НУШ є зміна підходів до навчання, оновлення змісту освіти, створення нового освітнього середовища, зміна ролі вчителя, впровадження педагогіки партнерства та інклюзивної освіти.

Цифрова трансформація освіти є невід'ємною частиною реформування української школи. Вона включає впровадження електронних освітніх ресурсів, розвиток цифрових компетентностей учнів та вчителів, впровадження дистанційного та змішаного навчання, створення цифрової інфраструктури в

освітніх закладах, розвиток систем управління навчанням та аналітики навчання.

Аналіз показав, що успішна трансформація української школи вимагає комплексного підходу, який враховує як педагогічні, так і технологічні аспекти. Важливим є забезпечення балансу між впровадженням інновацій та збереженням кращих традицій української освіти. Особлива увага має приділятися розвитку критичного мислення, креативності, здатності до співпраці та інших ключових компетентностей, необхідних для успішного життя в сучасному світі.

Водночас, процес трансформації стикається з низкою викликів, включаючи необхідність значних інвестицій у модернізацію освітньої інфраструктури, підготовку педагогічних кадрів до роботи в нових умовах, забезпечення рівного доступу до якісної освіти для всіх учнів, незалежно від їх місця проживання та соціально-економічного статусу.

Таким чином, трансформація української школи в контексті євроінтеграції та цифровізації освіти є складним та багатогранним процесом, який вимагає узгоджених зусиль всіх зацікавлених сторін - освітян, учнів, батьків, громадськості та держави. Успішна реалізація цієї трансформації має потенціал не лише підвищити якість освіти в Україні, але й сприяти загальному розвитку країни, її інтеграції в європейський та глобальний освітній простір.

РОЗДІЛ III. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ НА ПРИКЛАДІ (НА ПРИКЛАДІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДУ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ I-III СТУПЕНІВ С. КРАСНЕ ТИВРІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ)

3.1. Інноваційні підходи до управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти

Сучасна система освіти в Україні перебуває у стані активної трансформації, що вимагає впровадження нових підходів до управління навчальними закладами. Керівники шкіл стикаються з численними викликами, що вимагають креативності та адаптивності. З метою підвищення конкурентоспроможності освітніх установ, їм доводиться шукати прогресивні рішення, які відповідають вимогам часу.

Цифровізація освітнього процесу стала основним напрямком цього інноваційного розвитку. Впровадження електронних систем документообігу та створення єдиного інформаційного простору в школах значно спрощують комунікацію між адміністрацією, вчителями та учнями.

Використання проектного менеджменту в управлінні освітніми закладами дозволяє чітко структурувати діяльність школи. Керівники все частіше звертаються до методів проектного управління для реалізації освітніх ініціатив, що забезпечує досягнення конкретних цілей у визначені терміни. Це підходить як для масштабних проектів, так і для щоденних завдань [61, с. 49].

Наявність системи внутрішнього забезпечення якості освіти є ще одним важливим інноваційним напрямком. Розробка критеріїв оцінювання та проведення моніторингових досліджень допомагають постійно аналізувати результати освітньої діяльності. Цей підхід дозволяє навчальним закладам покращувати якість освітніх послуг, а отже, підвищувати рівень підготовки учнів.

Залучення всіх учасників освітнього процесу до управлінських рішень через партисипативне управління також набуває популярності. Створення органів самоврядування та регулярні консультації з педагогами та батьками

сприяють формуванню демократичної системи управління. Це дозволяє враховувати думки та потреби всіх сторін, що беруть участь у навчанні.

Довгострокове стратегічне планування є невід'ємною частиною інноваційного управління в освіті. Розробка стратегій розвитку шкіл з урахуванням сучасних освітніх трендів дозволяє не лише визначати цілі, а й знаходити шляхи їх досягнення. Цей підхід допомагає навчальним закладам адаптуватися до змін у суспільстві та освіті [13, с. 34].

Впровадження маркетингового підходу в управління освітою також стає актуальним. Формування позитивного іміджу школи та вивчення потреб споживачів освітніх послуг дозволяє закладам бути більш конкурентоспроможними. Сучасні керівники використовують інструменти освітнього маркетингу для впровадження нових програм та ініціатив.

Розвиток партнерських відносин з іншими навчальними закладами, громадськими організаціями та бізнес-структурами розширює можливості для навчального закладу. Це сприяє обміну досвідом та реалізації спільних проєктів, що в свою чергу збагачує освітній процес. Завдяки такій співпраці учні отримують більше можливостей для розвитку.

Професійний розвиток педагогічних працівників також потребує нових підходів. Організація програм підвищення кваліфікації та методичних об'єднань допомагає вчителям удосконалювати свої навички. Такі ініціативи позитивно впливають на якість освітнього процесу, створюючи умови для професійного зростання.

Фінансовий менеджмент у сучасних умовах автономії закладів освіти стає складним викликом. Інноваційні підходи до планування та використання ресурсів стають необхідними. Керівники шкіл активно шукають додаткові джерела фінансування та оптимізують витрати, щоб забезпечити стабільну роботу своїх закладів.

Важливим аспектом сучасної освіти є розвиток інклюзивного середовища. Забезпечення умов для навчання дітей з особливими освітніми потребами стає пріоритетом для керівництва. Це передбачає архітектурну

доступність та формування толерантного простору, що враховує різноманіття учнів.

Екологічні ініціативи також набувають популярності в управлінні освітою. Впровадження системи енергоменеджменту відповідає сучасним тенденціям сталого розвитку. Проекти з енергозбереження та формування екологічної свідомості серед учнів є важливими завданнями для навчальних закладів [67, с. 34].

Безпека освітнього середовища стає ще одним важливим аспектом управлінської діяльності. Впровадження заходів, що забезпечують фізичну і інформаційну безпеку, є необхідним у сучасних умовах. Керівництво має розробити стратегії для забезпечення безпечного навчального простору.

Технології штучного інтелекту і машинного навчання відкривають нові можливості в управлінні освітніми закладами. Автоматизація рутинних процесів підвищує ефективність роботи адміністрації. Використання предиктивної аналітики допомагає прогнозувати результати навчання і вчасно реагувати на можливі проблеми.

Таким чином, трансформація української освіти є складним, але необхідним процесом. Інноваційні підходи в управлінні дозволяють закладам не лише адаптуватися до змін, а й активно формувати нову якість освіти. Кожен учасник освітнього процесу має можливість внести свій вклад у цю важливу справу [6, с. 43].

3.2. Досвід управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти І - ІІІ ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради

Опорний заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради – це заклад освіти, який передбачає надання освітніх послуг, відзначених стандартами; створює умови для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, фізичного розвитку здобувачів освіти. В основі діяльності закладу лежить принцип дитиноцентризму – забезпечення

процесу навчання і виховання кожної дитини на основі розвитку її природних здібностей.

Система управлінської діяльності ліцею базується на принципах автономії закладу освіти, що передбачає право самостійно приймати рішення щодо академічних, організаційних, фінансових, кадрових та інших питань діяльності. Керівництво закладу активно впроваджує демократичний стиль управління, залучаючи до прийняття важливих рішень педагогічну раду та органи громадського самоврядування.

Значна увага в управлінській діяльності приділяється формуванню високопрофесійного педагогічного колективу. У закладі працюють досвідчені педагоги, більшість з яких мають вищу кваліфікаційну категорію та педагогічні звання "старший учитель" і "учитель-методист". Адміністрація закладу створює умови для постійного професійного розвитку вчителів.

Управління освітнім процесом здійснюється з використанням сучасних інформаційних технологій. Упроваджено електронний журнал, що дозволяє забезпечити прозорість оцінювання навчальних досягнень учнів та оперативне інформування батьків про успішність їхніх дітей.

Важливим напрямком управлінської діяльності є створення сучасного освітнього середовища. Заклад має добре обладнані навчальні кабінети, лабораторії фізики, хімії та біології, комп'ютерні класи. Особлива увага приділяється забезпеченню доступу до мережі Інтернет та використанню мультимедійного обладнання в освітньому процесі [62].

У закладі впроваджено систему роботи з обдарованими учнями, що передбачає підготовку до участі в олімпіадах, конкурсах та турнірах різних рівнів. Учні регулярно демонструють високі результати у Всеукраїнських учнівських олімпіадах та конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт МАН України.

Система виховної роботи закладу спрямована на формування компетентної особистості та активного громадянина. Організовано роботу

учнівського самоврядування, що сприяє розвитку лідерських якостей та соціальної активності учнів.

Складовою управлінської діяльності є забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу. У школі працює практичний психолог, який надає консультативну допомогу учням, батькам та педагогам, проводить діагностичні дослідження та корекційно-розвивальні заняття.

В умовах дистанційного навчання адміністрація закладу забезпечила ефективну організацію освітнього процесу з використанням платформи Google Workspace for Education. Педагоги активно використовують можливості Google Classroom, Meet та інших сервісів для проведення онлайн-занять та забезпечення зворотного зв'язку з учнями.

Фінансово-господарська діяльність закладу здійснюється на основі кошторису, затвердженого Департаментом освіти і науки Вінницької обласної державної адміністрації. Керівництво забезпечує ефективне використання бюджетних коштів та залучає додаткові джерела фінансування через участь у грантових проектах.

Система профорієнтаційної роботи в ліцеї спрямована на свідомий вибір учнями майбутньої професії. Організуються зустрічі з представниками різних професій, екскурсії на підприємства, проводяться профорієнтаційні тестування та консультації.

Управління науково-методичною роботою здійснюється через діяльність методичних об'єднань учителів. Педагоги ліцею активно діляться досвідом роботи на семінарах та конференціях різних рівнів, публікують методичні розробки у фахових виданнях.

У закладі загальної середньої освіти I-III ступенів с.Красне, Філії I-II ступенів с.Черемошне та Філії I-II ступенів с.Рахни - Польові Тиврівської селищної ради управлінська діяльність здійснюється відповідно до таких нормативно-правових документів: Конституції України, Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Закону «Про охорону дитинства», Концепції НУШ, Концепції національно-патріотичного

виховання дітей і молоді, Конвенції про права дитини, Державного стандарту початкової загальної освіти, Державного стандарту базової і повної середньої освіти, Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, Указу Президента України від 28 березня 2022 року № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану», Постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні».

Управління практичною діяльністю регламентується на таких внутрішніх нормативно правових документах: Статуту Опорного закладу, Положеннях про Філію Опорного закладу, Правилах внутрішнього трудового розпорядку, Колективному договорі, а також відповідно до Освітньої програми закладу І-ІІІ ступенів навчання, річного плану роботи.

Положенням про внутрішню систему забезпечення якості освіти, визначені місія, візія та принципи діяльності закладу:

Місія: сприяти створенню комфортного освітнього середовища для забезпечення професійної компетентності учителя та формування предметних компетентностей учня шляхом впровадження новітніх технологій навчання.

Візія: заклад освіти - безпечне, комфортне, демократичне освітнє середовище, в якому розвивається щаслива, успішна та здорова дитина, готова до самореалізації в сучасному світі, шляхом партнерської взаємодії відповідального вчительства та активної батьківської громади.

Основними стратегічними напрямками роботи закладу є:

1. Освітнє середовище. Система збереження та зміцнення здоров'я учня та вчителя. Якість організації освітнього процесу, вдосконалення інформаційного простору. Безпечна школа. Попередження булінгу.
2. Система оцінювання здобувачів освіти. Забезпечення виконання Державних стандартів – якість освіти. Задоволення освітніх потреб.
3. Педагогічна діяльність. Методичне і кадрове забезпечення. Реалізація Концепції НУШ.

4. Управлінські процеси. Партнерство в освіті. Формування іміджу закладу освіти. Розбудова громадсько-активної школи. Матеріально-технічне забезпечення.

Освітнє середовище передбачає: забезпечення комфортних і безпечних умов навчання та праці; створення освітнього середовища, вільного від будь-яких форм насильства та дискримінації; формування інклюзивного, розвивального та мотивуючого до навчання освітнього простору.

Заклад освіти планує та реалізує діяльність щодо запобігання будь-яким проявам дискримінації, булінгу в закладі. Створена робоча група у складі керівництва закладу, членів педагогічного колективу, батьківської громадськості та представника учнівського самоврядування. Розроблено план заходів спрямованих на запобігання булінгу та будь-яким іншим проявам насилля. Проводиться анкетування учнів, батьків та вчителів з метою виявлення основних чинників, що негативно впливають на психологічний комфорт та безпеку у закладі. Постійно проводиться аналіз звернень, що надходять до керівника закладу. Організуються інформаційно-просвітницькі заходи для батьків. Розроблено інструкції для батьків, які допоможуть у виявленні ознак того, що їхня дитина стала жертвою/ініціатором чи свідком булінгу (цькування). Питання обізнаності педагогічних працівників та протидії насильству і булінгу у закладі освіти розглядається на нарадах, засіданні педагогічної ради.

У закладі застосовуються методики та технології роботи з дітьми з особливими освітніми потребами.

Забезпечення освітнього процесу для дітей з ООП:

- облаштування освітнього середовища (доступність);
- забезпечення необхідними навчально-методичними і наочно-дидактичними посібниками та допоміжними засобами навчання відповідно до потреб здобувачів освіти;
- облаштування ресурсної кімнати.

Заклад співпрацює з батьками учнів з ООП та фахівцями ІРЦ: засідання команди психолого-педагогічного супроводу (не рідше ніж два рази на рік); надання методичної допомоги педагогічним працівникам щодо особливостей організації надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг.

У закладі освіти функціонувало 4 інклюзивних класи в яких навчалося 5 учнів з особливими освітніми потребами. Тут створюються умови для харчування здобувачів освіти. Заступник директора з виховної роботи постійно контролює належний матеріально-технічний стан харчоблоку та їдальні; дотримання санітарно-гігієнічних вимог у приміщеннях, де готується їжа, та їдальні; засвідчення підписом керівника щоденного меню; щоденний контроль за якістю продуктів, що надходять до їдальні, умовами їх зберігання, дотримання термінів реалізації і технології виготовлення страв; затвердження примірного 2-тижневого меню і контроль за фактичним його виконанням; дотримання санітарно-протиепідемічного режиму на харчоблоці та проходження обов'язкових медичних оглядів працівниками харчоблоку.

Система оцінювання здобувачів освіти передбачає:

1. Наявність системи оцінювання результатів навчання учнів, яка забезпечує справедливе, неупереджене, об'єктивне та добросовісне оцінювання.
2. Систематичне відстеження результатів навчання кожного учня та надання йому (за потреби) підтримки в освітньому процесі.
3. Спрямованість системи оцінювання на формування в учнів відповідальності за результати свого навчання, здатності до самооцінювання.

Спільнота закладу нараховує 319 здобувачів освіти

- Опорний заклад загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів с.Красне – 221
- Філія І-ІІ ступенів с.Черемошне – 68
- Філія І-ІІ ступенів с.Рахни – Польові – 27

На початок 2022-2023 навчального року в Опорному закладі загальної середньої освіти І-ІІІ ступенів с.Красне навчалося - 225 учнів, на кінець навчального року – 221 учень.

- 1-4 класи – 84 учні
- 5-9 класи – 113 учнів
- 10-11 класи – 24 учні

В Філії I-II ступенів с. Черемошне навчалось 68 учнів, на кінець навчального року - 71 учень.

- 1-4 класи – 21 учень
- 5-9 класи – 50 учнів

В Філії I-II ступенів с. Рахни-Польові навчалось 27 учнів, на кінець навчального року - 27 учнів. 1-4 класи – 9 учнів; 5-9 класи – 18 учнів.

Моніторинг рівня навчальних досягнень
(Опорний заклад загальної середньої освіти I-III ступенів
с.Красне Тиврівської селищної ради)

Класи	Учнів на 01.09. 2022 р.	Учнів на кінець 2022/2023 н.р.	Атестовано	Неатестован	Рівень навчальних досягнень								Якісний показник %
					Початковий		Середній		Достатній		Високий		
					учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%	
1	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	24	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	21	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	30	29	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1-4	86	84	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	23	24	24	-	2	9%	11	46%	8	33%	3	12%	46%
6	25	23	23	-	1	4%	13	57%	7	31%	2	8%	39%
7	25	22	21	1	-	-	14	66,6%	6	28,6%	1	4,8%	33%
8	21	24	24	-	4	17%	12	50%	6	25%	2	8%	33%
9	20	20	20	-	-	-	9	45%	9	45%	2	10%	55%
5-9	114	113	112	1	7	6%	59	53%	36	32%	10	9%	41%
10	11	11	11	-	-	-	6	55%	5	45%	-	-	45%
11	14	13	12	1	-	-	7	58%	5	42%	-	-	42%
10-11	25	24	23	1	-	-	13	56,5%	10	43,5%	-	-	43%
1-11	225	221	135	2	7	6%	72	52%	46	33%	10	9%	42%

Педагогічна діяльність педагогічних працівників закладу освіти передбачає: ефективність планування педагогічними працівниками своєї діяльності, використання сучасних освітніх підходів до організації освітнього процесу з метою формування ключових компетентностей учнів; постійне підвищення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників; організація педагогічної діяльності на засадах академічної

доброчесності; налагодження співпраці з учнями, їх батьками, працівниками закладу освіти. Головне завдання, яке ставить перед собою колектив - це навчання, виховання та соціалізація високорозвиненої творчої особистості, яка б поєднувала в собі найкращі людські якості, була б готова до самовдосконалення, мотивована на успішне життя, могла б критично оцінювати життєві ситуації, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином нашої держави України. Враховуючи вимоги сьогодення, формування ключових та предметних компетентностей учнів, розкриття потенційних можливостей і здібностей учнів.

Моніторинг рівня навчальних досягнень

(Філія I-II ступенів с. Черемошне)

	Класи	Учнів на 01.09.2022р .	На кінець навчальн ого року	Атестовано	Не атестовано	Рівні навчальних досягнень								Якісний показник %
						Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень		
						К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%	К-сть	%	
1	1													
2	2													
3	3													
4	4													
5	5	8	8	8	0	2	25	4	50	0	0	2	25	25
6	6	19	21	21	0	3	14	9	43	9	43	0	0	43
7	7	3	3	3	0	0	0	3	100	0	0	0	0	
8	8	10	10	10	0	3	30	6	60	1	10	0	0	10
9	9	8	8	8	0	1	12	4	50	3	38	0	0	38
Всього		48	50	50	0	9	18	26	52	13	26	2	4	32

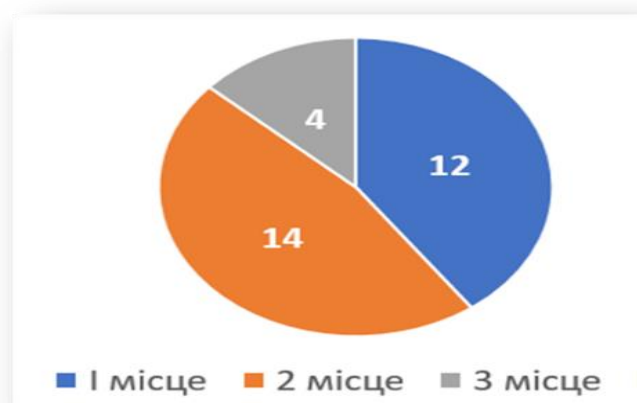
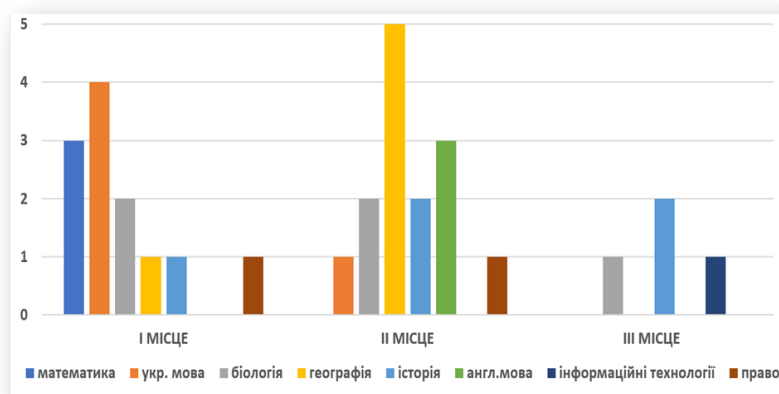
Якісний склад педпрацівників закладу

1. Спеціалісти вищої категорії – 12, що становить 50%
2. Спеціалісти (середня спеціальна освіта) – 5, що становить 21%
3. Спеціалісти першої категорії – 4, що становить 17%
4. Спеціалісти другої категорії – 2, що становить 8%
5. Спеціалісти (вища освіта) – 1, що становить 4%.

1

--	--

Переможці предметних олімпіад та творчих конкурсів
(30 перемог-8 предметів -11 учнів призерів)

Показники успішності, досягнення на олімпіадах взято із сайту закладу [<http://krs.tvedu.vn.ua/>].

Педагогічні працівники сприяють формуванню суспільних цінностей у здобувачів освіти у процесі їх навчання, виховання та розвитку : предметні тижні, відкриті уроки, тематичні заходи. Педагогічні працівники закладу постійно підвищують свій професійний рівень та педагогічну майстерність. Налагодження співпраці з учнями, їх батьками, працівниками закладу освіти відбувається через різноманітні форми роботи, які спрямовані на формування партнерських взаємин.

Методична проблема, над якою працює колектив: Формування життєвих компетентностей учнів на уроках та позаурочній діяльності у світлі реалізації Концепції Нової української школи.

Виховна робота в закладі освіти була спрямована на виховання в учнів патріотичних почуттів, готовності до майбутнього захисту своєї держави - України, ціннісного ставлення до себе, родини, людей, до праці, до природи, до культури і мистецтва, ставлення до суспільства і держави.

Виховна проблема, над якою працює заклад: «Виховання самодостатньої особистості шляхом формування ключових життєвих компетентностей». Відзначаються державні свята: урочисте підняття Державного Прапора України, вшанування пам'яті загиблих в боротьбі за територіальну цілісність нашої держави, бібліотечна виставка "За свободу твою, Україно!", проведення Єдиного уроку Миру на тему: «Разом заради Миру: повага, безпека та гідність для всіх», віршованого онлайн флешмобу "Діти України за Мир". У День Захисників і Захисниць України, День українського козацтва й Покрови Пресвятої Богородиці учні та вчителі долучаються до волонтерської діяльності – допомагають воїнам фронту, проводять акції «Кружка пораненому бійцю», «Оберіг для захисника», та «Новорічний подарунок на передову». організовуються благодійні ярмарки на підтримку ЗСУ, зокрема збір на

тепловізор для взводу розвідки "Червона калина". Всього зібрано та перераховано 11 200грн.

Практикується проведення конкурсу малюнків, віртуальні екскурсії до Музею книги і друкарства України на честь Дня української писемності та мови, екскурсії до музею Данила Нечая, на місцеве підприємство ТОВ "Красне Agroinvest» тощо.

Щорічно, в день вишиванки учні долучаються до різноманітних заходів, зокрема флешмоб «Носи вишиванку – бережи українське!». Здобувачі є учасниками творчих конкурсів «Мистецтво оригамі», «Знай, люби свій рідний край», початкове-технічне моделювання», «Великоднє диво» свідчення того, які талановиті наші діти!

Під час територіального етапу дитячо-юнацької військово-патріотичної гри "Сокіл"("Джура"). отримали I загальнокомандне місце та участь в обласних змаганнях. У закладі традиційно проводиться свято "Прощавай, перший клас!".

Управлінська діяльність закладу спрямована на вироблення стратегії розвитку та системи планування діяльності закладу, моніторинг виконання поставлених цілей і завдань; формування відносин довіри, прозорості, дотримання етичних норм; реалізацію політики академічної доброчесності. Здійснюється кадровова політика та забезпечення можливостей для професійного розвитку педагогічних працівників; освітній процес проводиться на засадах людиноцентризму, прийняття управлінських рішень на основі конструктивної співпраці учасників освітнього процесу, взаємодії закладу освіти з місцевою громадою. У закладі освіти розроблена стратегія розвитку, яка відповідає особливостям та умовам його діяльності. Річний план роботи реалізує стратегію розвитку, враховує освітню програму, результати самооцінювання, містить аналіз роботи закладу за попередній навчальний рік. Здійснюється розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Розроблено та оприлюднено Положення, що визначає стратегію та процедури забезпечення якості освіт

Упродовж навчального року відбулося 15 засідань педагогічної ради закладу освіти, на яких розглядалися питання:

- Про українську освіту в умовах війни;
- Про формувальне оцінювання як чинник модернізації процесу навчання в закладах загальної середньої освіти;
- Про інклюзивний, мотивуючий та розвивальний простір, як запоруку успіху здобувача освіти та одного із базисів якісної освітньої діяльності закладу;
- Про психолого-педагогічні засоби організації психологічної безпеки в освітньому середовищі та комфортних і безпечних умов навчання та праці;
- Про освітнє середовища закладу, вільне від будь-яких форм насильства та дискримінації та інші питання, які потребували винесення на засідання педагогічної ради закладу освіти для прийняття рішень про забезпечення якісної організації освітнього процесу, реалізації річного плану, стратегії розвитку закладу та результатів самооцінювання.

У навчальному році зусилля адміністрації закладу були спрямовані на забезпечення рівного доступу здобувачів до якісної освіти, удосконалення рівня навчального процесу та якості освітньої діяльності, усебічний розвиток особистості, розвиток компетентностей учня, інтелектуальних, творчих та фізичних здібностей школярів, формування у них цінностей, необхідних для успішної самореалізації кожного з них, стимулювання мотивації навчання, підвищення рівня навчальних досягнень учнів. Заклад освіти оприлюднює інформацію про свою діяльність на відкритих загальнодоступних ресурсах <http://krs.tvedu.vn.ua/>

Висновки до третього розділу

Проведене дослідження особливостей управлінської діяльності у загальноосвітньому навчальному закладі на прикладі закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради дозволило виявити ефективність впровадження інноваційних підходів до управління освітнім процесом. Встановлено, що успішність управлінської діяльності залежить від системного підходу до впровадження інновацій та залучення всіх учасників освітнього процесу до прийняття управлінських рішень.

Аналіз досвіду управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради підтверджує важливість стратегічного планування та проектного менеджменту в розвитку освітнього закладу. Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та створення єдиного інформаційного простору значно підвищили ефективність управлінських процесів.

Система управління якістю освіти, що впроваджена в ліцеї, забезпечує постійний моніторинг та вдосконалення освітнього процесу. Особлива увага приділяється професійному розвитку педагогічних працівників та створенню умов для реалізації творчого потенціалу учнів.

Важливим фактором успішності управлінської діяльності є розвиток партнерських відносин та міжнародного співробітництва. Участь у міжнародних проектах та програмах сприяє впровадженню кращих світових практик в управління закладом освіти.

Досвід закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради демонструє ефективність комплексного підходу до створення безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Впровадження

здоров'язберезувальних технологій та системи психолого-педагогічного супроводу забезпечує оптимальні умови для розвитку кожного учня.

Управління науково-дослідницькою діяльністю та розвиток STEM-освіти є визначальними факторами успішності ліцею як наукового закладу. Створена система підготовки учнів до участі в олімпіадах та конкурсах забезпечує високі результати навчальних досягнень.

Маркетингова діяльність та формування позитивного іміджу закладу сприяють залученню талановитих учнів та висококваліфікованих педагогів. Активне використання сучасних каналів комунікації забезпечує ефективну взаємодію з громадськістю.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило сформулювати наступні висновки:

1. Теоретичний аналіз проблеми управління закладом загальної середньої освіти засвідчив необхідність впровадження інноваційних підходів до управлінської діяльності в умовах реформування освіти. Встановлено, що ефективність управління залежить від керівника та забезпечення системних змін в організації освітнього процесу відповідно до вимог Нової української школи.

2. Дослідження процесу реформування системи шкільної освіти в Україні виявило основні тенденції змін: децентралізація управління, надання автономії закладам освіти, впровадження компетентнісного підходу, цифровізація освітнього процесу. Ці зміни вимагають від керівників закладів освіти розвитку нових управлінських компетентностей та застосування сучасних моделей менеджменту.

3. Аналіз специфіки управління науковим ліцеєм показав необхідність особливої уваги до організації профільного навчання, науково-дослідницької діяльності учнів та створення інноваційного освітнього середовища. Важливим аспектом є забезпечення співпраці з закладами вищої освіти та науковими установами.

4. Вивчення досвіду управлінської діяльності закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради підтвердило ефективність впровадження інноваційних підходів до управління, зокрема: використання інформаційних технологій в управлінні, створення системи

забезпечення якості освіти, розвиток професійної компетентності педагогів, організація проектної діяльності.

5. На основі проведеного дослідження розроблено практичні рекомендації щодо вдосконалення управління закладом освіти в умовах реформування, які включають: впровадження стратегічного планування, розвиток партнерських зв'язків, створення системи моніторингу якості освіти, забезпечення професійного розвитку педагогів.

6. Дослідження підтвердило необхідність системного підходу до управління змінами в закладі освіти, що передбачає залучення всіх учасників освітнього процесу до прийняття управлінських рішень та створення умов для реалізації інноваційних освітніх проектів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми спеціальної освіти в Україні: збірник наукових праць / за ред. М. Коваль. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2020. 324 с.
2. Артюх М. Особливості сучасного оновлення управління діяльністю районного відділу освіти. Освіта і управління. 2006. № 2. С. 55-58.
3. Астахова Л. І. Основи управління освітніми закладами. Київ: Освіта, 2012. 250 с.
4. Бабінцев В. В. Менеджмент в освіті: теорія та практика. Київ: Педагогічна думка, 2011. 320 с.
5. Бондаренко, Т. О. Новітні підходи до управління освітніми закладами в умовах реформування. Наука і освіта: перспективи розвитку. 2023. № 5. С. 55-72.
6. Боярчук І. І. Стратегії реформування освіти в Україні. Наука і освіта. 2015. № 5. С. 18-21.
7. Григораш В. В. Організація діяльності керівника школи. Харків: Основа, 2011. 224 с.
8. Гавриленко А. Державне управління вищою освітою: проблеми та рішення. Київ: Академвидав, 2013. 210 с.
9. Графічні організатори як засіб підтримки навчання дітей з особливими потребами / упоряд. Т. Мельник. Київ: Вид-во «Либідь», 2021
10. Гриньова, І. І. Моделі управління освітніми закладами в умовах реформування освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 15. С. 45-60.
11. Гуменюк О. Сучасні освітні технології: нові горизонти. Освіта і управління. 2018. № 1. С. 45-50.
12. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Міністерство розвитку громад і територій України. [Електронний ресурс].
13. Долинська, А. В. Управлінські інновації в освіті: шляхи впровадження. Науковий вісник: освіта і наука. 2023. № 2. С. 65-82.

14. Дубасенюк В. М. Керівництво освітніми установами: теорія і практика. Львів: ПАІС, 2016. 360 с.
15. Єльнікова Г. Інформація про проведення міжнародної науково-практичної конференції "Адаптивне управління в освіті". Післядипломна освіта в Україні. 2007. № 1. С. 83-85.
16. Жигір В. Менеджмент та його структура в теорії дослідження у професійній педагогіці. Молодь і ринок. 2010. № 10. С. 58-62.
17. Завалій В. І. Управління якістю освіти: методологічні підходи. Київ: Видавництво НПУ, 2014. 200 с.
18. Загнітко, В. Ю. Управлінські рішення в контексті змін в системі освіти. Сучасні тенденції в освіті. 2022. № 2. С. 40-58.
19. Зазимко І. О. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом. Київ: Пед. думка, 2017. 280 с.
20. Інноваційні технології в освіті для дітей з особливими потребами: навчальний посібник / авторський колектив. Київ: Освіта України, 2021.
21. Кваліфікаційні вимоги до педагогічних працівників у сфері спеціальної освіти: Методичні рекомендації / Міністерство освіти і науки України. Київ, 2017.
22. Книга для батьків дітей з особливими потребами: поради та рекомендації / уклад. О. Іваненко. Київ: Вид-во «Педагогічна думка», 2020. 160 с.
23. Кальченко А. В. Актуальні питання управління освітою. Кривий Ріг: КДПУ, 2019. 150 с.
24. Комплексний підхід до навчання дітей з труднощами в навчанні: методичні рекомендації / упоряд. А. Коваль. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2021.
25. Конституція України. Київ: Преса України, 1997. 80 с.
26. Концепція державного стандарту спеціальної освіти дітей з особливими потребами: затв. рішенням колегії Міністерства освіти і науки України від 23 липня 1999 р.

27. Концепція профільного навчання у старшій школі. Освіта в Україні: збірник законодавчих і нормативних актів / упоряд. Ю. В. Паливода. Київ: Паливода А.В., 2009. 312 с.

28. Коваленко, Р. В. Реформа освіти в Україні: виклики та нові підходи в управлінні. Освіта і наука: сучасні аспекти. 2022. № 8. С. 33-50.

29. Костенко В. В. Інноваційні технології в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами. Сучасні аспекти освітнього менеджменту. 2020. № 1. С. 22-37.

30. Костенко Н. М. Менеджмент освіти в Україні: сучасні тренди. Одеса: ОДПУ, 2015. 220 с.

31. Красняков Є. В. Формування державної політики в галузі освіти України на загальнодержавному рівні. Вісник державної служби України. 2010. № 3. С. 19-24.

32. Кришталь О. В. Освіта в Україні: виклики і перспективи. Київ: Наукова думка, 2012. 310 с.

33. Крисюк С. В. Державне управління освітою: навч. посіб. Київ: НАДУ, 2009. 220 с.

34. Кудрявцева, О. С. Реформа шкільної освіти в Україні: управлінські аспекти та тенденції. Національна академія педагогічних наук України. 2022. 320 с.

35. Лаптева Н. В. Психологія управління в освіті. Чернігів: ЧНПУ, 2013. 180 с.

36. Левченко, О. Г. Модернізація управління в освіті: міжнародний досвід. Наукові записки. 2023. Вип. 2. С. 75-90.

37. Лисенко А. Дослідження управлінських процесів в освіті. Харків: ХНУ, 2014. 240 с.

38. Лисенко, Т. В. Роль керівника в процесі реформування шкільної освіти. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021. № 8. С. 78-85.

39. Лісова Н. І. Вимірювання якості в системі загальної середньої освіти. Нова педагогічна думка. 2014. № 3 (79). С. 190-193.
40. Максименко Ю. П. Інституційний менеджмент у вищій освіті. Київ: Академвидав, 2018. 300 с.
41. Мармаза О. І. Стратегічний менеджмент: траєкторія успіху. Харків: Основа, 2006. 160 с.
42. Марченко С. В. Менеджмент освітніх інституцій: проблеми і рішення. Київ: Знання, 2016. 265 с.
43. Мельниченко, О. В. Управлінські інновації у сучасній освіті: виклики та можливості. Вища школа. 2019. № 4. С. 89-98.
44. Михайлик Л. Інноваційний менеджмент в сучасній школі. Директор школи, ліцею, гімназії. 2008. № 1. С. 21-26.
45. Немченко С. Г., Крижко В. В., Боднар О. С. та ін. Управління закладом освіти: підруч. для здобувачів другого рівня вищ. освіти пед. ун-тів. 2-ге вид. Бердянськ: БДПУ, 2022. 506 с.
46. Немченко С. Г., Голік О. Б., Кривильова О. А., Лебідь О. В. Управління навчальним закладом: підруч. для магістрантів пед. ун-тів. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2012. 516 с.
47. Нечитайло Т. О. Державне регулювання освіти в Україні. Київ: Видавництво НПУ, 2015. 220 с.
48. Олійник В. В. Управління освітніми інноваціями. Київ: Педагогіка, 2014. 280 с.
49. Петрова А. М. Управління якістю освіти: теорія та практика. Наукові записки. 2021. Вип. 5. С. 55-70.
50. Петрова Т. В. Професійна підготовка управлінців в освіті. Київ: Наука і освіта, 2019. 240 с.
51. Пікельна В. С. Управління школою. Харків: Основа, 2004. 112 с.
52. Пліс А. В. Менеджмент освіти: сучасні виклики. Житомир: ЖДУ, 2017. 195 с.

53. Приходько О. В. Впровадження інновацій в освіті. Львів: ЛНУ, 2018. 215 с.

54. Про освіту: Закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145-VIII: станом на 01.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>(дата звернення: 11.08.2022).

55. Проблеми та перспективи управління освітою в Україні. Інститут обдарованої дитини. 2023. 220 с.

56. Проект Концепції розвитку освіти України на період 2015-2025 рр. URL: <https://www.goo.gl/xglvR2>(дата звернення: 21.10.2018).

57. Програма реформування освіти в Україні на 2021-2025 роки. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua>.

58. Розвиток інклюзивної освіти в Україні: теоретичні засади та практичні рекомендації / уклад. О. Руденко. Київ: Вид-во «Педагогічна думка», 2021. 230 с.

59. Романова М. М. Педагогічний менеджмент: нові підходи. Київ: Пед. думка, 2020. 230 с.

60. Савицька Т. В. Керівництво навчальними закладами: теорія та практика. Київ: Освіта, 2015. 250 с.

61. Савченко Л. В. Сучасні підходи до управління навчальним закладом. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17489/1/%D0%A1%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>(дата звернення: 17.03.2023).

62. Сайт закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради в Instagram. URL: <http://krs.tvedu.vn.ua/> /(дата звернення: 17.03.2023).

63. Сайт закладу загальної середньої освіти I-III ступенів с. Красне Тиврівської селищної ради URL: <http://krs.tvedu.vn.ua/> /(дата звернення: 17.03.2023).

64. Сайт Центру інноваційної освіти. URL: <http://www.prosvitcenter.org/uk/>(дата звернення: 21.10.2024).
65. Спеціальна освіта в Україні: проблеми та перспективи / за ред. М. Ковалю. Київ: Вид-во «Педагогічна думка», 2021.
66. Сергієнко, А. В. Інноваційні стратегії в управлінні загальноосвітніми навчальними закладами. Наука і освіта. 2023. № 4. С. 40-55.
67. Системний підхід до інклюзивної освіти: теоретичні та практичні аспекти / авторський колектив. Київ: Освіта України, 2019.
68. Собко, Т. П. Стратегії управління якістю освіти в загальноосвітніх навчальних закладах. Проблеми сучасного педагогічного освіти. 2021. Вип. 4. С. 112-125.
69. Стан системи освіти в Україні: аналітичний звіт. Інститут інноваційних технологій і змісту освіти. 2023. 200 с.
70. Стратегія модернізації системи освіти в Україні до 2030 року. Міністерство освіти і науки України. [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua>.
71. Тараненко О. І. Управлінська діяльність в освіті. Харків: ХНУ, 2013. 260 с.
72. Тимощук, В. Ю. Моделі управління загальноосвітніми навчальними закладами: теорія та практика. Вісник НПУ ім. М. П. Драгоманова. 2023. № 10. С. 23-37.
73. Тищенко Г. О. Адаптивне управління в освіті: сучасні підходи. Київ: Видавництво НПУ, 2016. 240 с.
74. Ткаченко, В. М. Стратегічне управління загальноосвітніми навчальними закладами в умовах реформ. Актуальні проблеми сучасної науки. 2020. № 2. С. 112-130.
75. Ткачов С. І., Ткачова Н. О. Духовні цінності та громадянське виховання молоді / Нар. укр. акад. Харків: Вид-во НУА, 2003. 87 с.

76. Устименко В. В. Менеджмент освіти: стратегії та інструменти. Одеса: ОДПУ, 2014. 290 с.
77. Управління закладом освіти: теоретико-методологічний аспект: колективна монографія / А. М. Зубко, І. Я. Жорова та ін. Херсон: Херсон. акад. неперерв. освіти, 2014. 191 с.
78. Формування інклюзивного середовища в навчальних закладах: методичні рекомендації / уклад. О. Федорова. Київ: Вид-во «Педагогічна думка», 2021. 200 с.
79. Федоренко І. А. Технології управління в освіті. Київ: Наука і освіта, 2012. 220 с.
80. Хомутов О. С. Управління закладами освіти: міжнародний досвід. Київ: Академвидав, 2017. 310 с.
81. Шевченко Н. В. Освітні реформи в Україні: виклики і перспективи. Київ: Знання, 2015. 280 с.
82. Ярошенко В. П. Системи управління в освіті: концепції та реалізація. Дніпро: ДНУ, 2019. 235 с.
83. Яцук О. С. Державна політика в сфері освіти. Київ: Наука, 2014. 300 с.
84. Darling-Hammond L., McLaughlin M. W. Teach for America: A Review of the Evidence. Stanford: Stanford University, 2011.
85. Fullan M. The New Meaning of Educational Change. New York: Teachers College Press, 2016.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Анкета учнів

Шановні друзі! Це опитування є анонімним, тому вказувати своє прізвище та ім'я не потрібно. Результати опитування будуть використані в узагальненому вигляді.

1. У якому класі Ви навчаєтесь

- 1 – 4 класі 5 – 9 класі 10 – 11 класі

2. З якою метою Ви використовуєте комп'ютер:

1. ☐ для тестування;
2. ☐ для підготовки домашніх завдань;
3. ☐ для підготовки рефератів, презентацій;
4. ☐ для підвищення навичок користування комп'ютерною технікою;
5. ☐ для пошуку інформації в Інтернеті;
6. ☐ для участі у навчальних проектах;
7. ☐ для позакласної діяльності, участь у гуртках, факультативах;
8. ☐ для розваг (ігри тощо).

3. Чи подобаються Вам уроки із використанням засобів ІКТ?

1. **О** так;
2. **О** ні;

4. На Вашу думку, використання ІКТ під час уроку:

1. ☐ сприяє засвоєнню та запам'ятовуванню навчального матеріалу;
2. ☐ підвищує інтерес до предмета;
3. ☐ розвиває творче мислення;
4. ☐ розвиває здібності до самостійної роботи;
5. ☐ розвиває уміння спілкуватися на основі виконання спільних проектів;
6. ☐ дозволяє перевірити і оцінити знання;
7. ☐ відволікає від уроку;
8. ☐ практично ніяк не впливає.

5. Чи використовують вчителі інших предметів Вашої школи (окрім вчителів інформатики) засоби ІКТ (комп'ютер, проектор, Інтернет тощо) під час проведення уроків:

- О** так; **О** ні.

6. Вчителі яких предметів найчастіше використовують засоби ІКТ під час проведення уроків? (позначте предмет, на уроках якого при наймі кілька разів на чверть використовувалися комп'ютер, мультимедійне обладнання)

1. ☐ укр. мова / література;	6. ☐ географія;	12. ☐ інформатика;
2. ☐ світова література;	7. ☐ музичне мистецтво;	13. ☐ трудове навчання;
3. ☐ іноземна мова;	8. ☐ художня культура;	14. ☐ основи здоров'я;
4. ☐ історія України /
всесвітня історія;	9. ☐ алгебра / геометрія;	15. ☐ фізична культура;
	10. ☐ біологія;	16. ☐ інше _____

5. ☐ правознавство;

11. ☐ фізика;

7. **Вчителі на уроці найчастіше використовують ІКТ для:**

- 1. ☐ тестування;
- 2. ☐ демонстрації фільмів, перегляду та прослуховування аудіо- та відео матеріалів;
- 3. ☐ пояснення нового матеріалу з використанням презентацій, відеофільмів тощо;
- 4. ☐ самостійної роботи учнів;
- 5. ☐ пошуку інформації.

8. **Чи є у Вашій школі свій веб-сайт?**

- 1. **O** так;
- 2. **O** ні.

9. **Чи є у Вашій школі вчителі або класи, які мають свої блоги (сторінки, веб - сайти)?**

- 1. **O** так;
- 2. **O** ні;
- 3. **O** можливо, але мені про це невідомо.

10. **Оцініть, будь ласка, свою готовність роботи за комп'ютером:**

- 1. **O** відчуваю страх перед комп'ютерною технікою, не вірю в свої сили та здібності;
- 2. **O** не впевнений, що зможу засвоїти комп'ютерні технології;
- 3. **O** відчуваю певні труднощі, але впевнений, що зможу, якщо докладу певних зусиль;
- 4. **O** впевнений у своїх можливостях і відчуваю задоволення під час досягнення успіхів у засвоєнні та використанні ІКТ;
- 5. **O** не сумніваюсь у своїх можливостях, маю досвід роботи з ІКТ, можу поділитися досвідом із іншими.

11. **Оцініть, будь ласка, свій рівень володіння ІКТ за 5-бальною шкалою:**

компетентності	оцінка
робота з файловою системою (створення, перейменування, копіювання, переміщення, видалення папок і файлів)	
робота з антивірусною програмою (встановлення, налаштування, використання)	
робота з архівами (створення, додавання, розархівування)	
робота в мережі Інтернет (пошук необхідної інформації)	
встановлення на комп'ютері необхідного програмного забезпечення	
робота в текстовому редакторі (створення і збереження текстового документа, виділення, копіювання та переміщення фрагментів тексту, редагування і форматування символів та абзаців)	

12. Чи готові Ви брати участь у створенні навчальних сайтів та у проектах, які проводяться через Інтернет

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Не знаю
- ☐ Мені це зовсім не цікаво

Анкета для вчителів

Шановні колеги! Це опитування є анонімним, тому вказувати своє прізвище та ім'я не потрібно. Результати опитування будуть використані в узагальненому вигляді.

1. Ваш вік:

- 1. ☐ до 30 років;
- 2. ☐ 30-39 років;
- 3. ☐ 40-49 років;
- 4. ☐ 50-59 років
- 5. ☐ 60 років і більше.

2. Як давно використовуєте засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у педагогічній діяльності:

- 1. ☐ 1 рік;
- 2. ☐ 2 роки;
- 3. ☐ 3 роки;
- 4. ☐ більше ніж 5 років;
- 5. ☐ не використовую.

3. Оцініть, будь ласка, свою готовність до використання ІКТ в професійній діяльності:

- 1. ☐ не володію комп'ютерними технологіями;
- 2. ☐ не використовую ІКТ в силу різних обставин, але розумію їх необхідність;
- 3. ☐ володію елементарними навиками роботи з ІКТ, але використовую епізодично;
- 4. ☐ систематично-використовую ІКТ в своїй педагогічній діяльності;
- 5. ☐ удосконалюю форми та методи роботи з використанням ІКТ;
- 6. ☐ володію на високому рівні та навчаю інших.

4. Оцініть, будь ласка, свої потенційні можливості роботи за комп'ютером:

- 1. ☐ не впевнений, що зможу засвоїти комп'ютерні технології;
- 2. ☐ відчуваю певні труднощі, але впевнений, що зможу, якщо докладу певних зусиль і старанність;
- 3. ☐ впевнений у своїх можливостях і відчуваю певні почуття задоволення під час досягнення успіхів у засвоєнні та використанні ІКТ;
- 4. ☐ не сумніваюсь у своїх можливостях, маю досвід роботи з ІКТ, можу поділитися досвідом з іншими вчителями.

5. Ви користуєтесь ІКТ на уроці?

- 1. ☐ під час викладання нового матеріалу (демонстраційно-енциклопедичні програми, презентації тощо);
- 2. ☐ як засіб визначення рівня навчальних досягнень учнів;
- 3. ☐ самостійна робота учнів із використанням диференційного підходу у підборі завдань (енциклопедії тощо);
- 4. ☐ проведення інтегрованих уроків із використанням методу проектів, результатом яких є створення Web-сторінок, проведення телеконференцій тощо;
- 5. ☐ використання сучасних Інтернет-технологій;
- 6. ☐ інше (а саме): _____ .

7. ☐ не використовую.

6. Якщо Ви не використовуєте ІКТ на уроках, вкажіть, будь ласка, причини:

1. ☐ не маю достатніх навичок;
2. ☐ не маю часу, підготовка уроків з ІКТ займає багато часу;
3. ☐ не маю доступу до комп'ютерного класу на своїх уроках;
4. ☐ використовую залюбки.

7. Який вплив на учня, на Вашу думку, має використання ІКТ?

1. ☐ сприяє підвищенню пізнавального інтересу до предмета;
2. ☐ сприяє зростанню успішності учнів із предмета;
3. ☐ дозволяє учням проявити себе в новій ролі;
4. ☐ формує навички самостійної продуктивної діяльності;
5. ☐ сприяє створенню ситуації успіху для кожного учня;
6. ☐ практично ніяк не впливає;
7. ☐ відволікає учня від уроку.

8. Який вплив на Вашу педагогічну діяльність має використання ІКТ?

1. ☐ дозволяє економити час на уроці;
2. ☐ дозволяє збільшити глибину занурення в матеріал;
3. ☐ підвищує ефективність уроку;
4. ☐ дозволяє здійснювати індивідуальний підхід у навчанні;
5. ☐ дозволяє реалізувати дослідницькі та проектні технології у навчанні;
6. ☐ заважає моїй педагогічній діяльності;
7. ☐ відволікає учня від уроку.

9. Оцініть, будь ласка, свій рівень володіння комп'ютерними технологіями за 5-бальною шкалою:

компетентності	оцінка
робота з файловою системою	
робота в текстовому редакторі	
створення презентацій	
виконання розрахунків за допомогою електронної таблиці	
опрацювання графічного зображення	
встановлення необхідного програмного забезпечення	
робота з електронною поштою	
робота з мережею Інтернет	

10. Якими загальнодоступними Web-ресурсами з навчально-методичними матеріалами Ви користуєтесь?

1. _____.
2. _____.

11. Чи розміщуєте Ви авторські матеріали на Web-ресурсах?

1. ☐ так;
2. ☐ ні.

12. Чи маєте Ви власний сайт/блог?

1. ☐ так;
2. ☐ ні.

13. Чи заохочує адміністрація Вашої школи вчителів до використання ІКТ під час навчально-виховного процесу?

1. ☐ так, адміністрація школи заохочує вчителів до використання ІКТ;
2. ☐ не звертає уваги;

3. ☐ ні, не заохочує.

17. Чи готові Ви брати участь у створенні навчальних сайтів та у проектах, які проводяться через Інтернет

- ☐ Так
- ☐ Ні
- ☐ Не знаю
- ☐ Мені це зовсім не цікаво

Педагогічна рада

Тема педради: «Робота над удосконаленням уроку як засобу розвитку творчої особистості учителя та учня, над інформатизацією навчально-виховного процесу»

Мета педради:

- Підвищення методичної підготовки педагогів із технологій сучасного уроку.
- Мотивація діяльності педагогічного колективу з питань удосконалення уроку як засобу розвитку творчої особистості вчителя та учня в ІОС.
- Сприяння зростанню педагогічної майстерності вчителів у підготовці та проведенні уроків, їх удосконаленні на основі використання інноваційного освітнього середовища.
- Мотивація самовдосконалення вчителя.

Завдання:

З'ясувати: основні вимоги до сучасного уроку; основні ознаки сучасного уроку; типи і структуру сучасного уроку.

Очікувані результати:

- Активізація самоосвітньої діяльності вчителів;
- Підвищення методичної підготовки педагогів із технологій сучасного уроку.
- Створення збірки творчих ідей «Портрет сучасного вчителя»

Форма заходу: педагогічна рада –практичний семінар - тренінг

План підготовки

1. Формування ініціативної групи з підготовки засідання педради.

Відповідальні: заступник директора з НВР , психолог .

2. Підготовка списку рекомендованої літератури.

Відповідальний бібліотекар

3. Підготовка наочності.

Відповідальні члени ініціативної групи.

4. Анкетування учнів 9-11 класів «Урок очима дітей» (здійснюється на передодні педагогічної ради із використанням Google Форми). Відповідальні: заступник директора з НВР, вчителі інформатики.

5. Анкетування учителів закладу «Стиль викладання» (здійснюється на передодні педагогічної ради із використанням Google Форми). Відповідальні: заступник директора, вчителі інформатики.

Обладнання:

- презентація «Робота над удосконаленням уроку як засобу розвитку творчої особистості учителя та учня, над інформатизацією навчально-виховного процесу»;
- висловлювання відомих письменників, філософів, педагогів;
- пам'ятки для вчителів;
- груповий аркуш (4 шт.) для роботи у групах;
- аркуші для висловлювання щодо проведення засідання педради (саморефлексія).

План проведення педагогічної ради

1. Про хід виконання рішень попередніх.
2. «Робота над удосконаленням уроку як засобу розвитку творчої особистості учителя та учня, над інформатизацією навчально-виховного процесу»

Вступне слово заступника директора з навчально-виховної роботи.

- Інтерактивна вправа «Коло думок», «Створення моделі сучасного уроку», «Займи позицію» (*робота в групах*)
 - Критерії ефективності сучасного уроку.
 - Результати анкетування учнів, вчителів;
 - Методика «Асоціативний ряд», «Мозковий штурм»
3. Сучасний урок – спільна творчість учителя й учнів (*Презентація досвіду роботи педагогів*).

3.1. Ефективність інформатизації навчання в процесі формування ключових компетентностей учнів на уроках хімії;

3.2. Робота над удосконаленням уроку шляхом використання інтерактивної дошки;

3.3. Сучасний урок як поєднання ІКТ, традиційних форм навчання, врахування психологічних та індивідуальних аспектів навчання учнів ;

3.4. Використання хмарних сервісів Google для удосконалення уроку;

3.5. Формування позитивної мотивації до навчання математики за допомогою ІКТ;

4. Сучасний урок - творча праця вчителя та учня (*Практичні поради психолога школи.*)

5. Підведення підсумків педради. Рішення.

Понад 2400 років тому Конфуцій сказав:

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Хід засідання

На сьогодні в Україні створюються умови для переходу до гуманітарного, особистісно-орієнтованого, спрямованого на формування духовно багатой особистості, з можливостями розкриття потенційних здібностей кожної людини. Стрімкий розвиток технологій висуває перед освітою нові завдання, що потребують перегляду змісту освіти, форм, методів, прийомів навчання.

Переорієнтація освіти на особистість учня, формування людини, спрямованої на самовиховання, потребує дотримання таких принципів організації навчально-виховного процесу, як гуманізація та гуманітаризація; єдність загальнолюдського та національного; розвиток і саморозвиток учнів у процесі навчання; співробітництво, співтворчість; індивідуалізація та диференціація; оптимізація процесу навчання.

Однією з виразних тенденцій оновлення навчання є пошук нестандартних (інноваційних) уроків. Педагогічна суть цих уроків полягає в такому структуруванні змісту й форми, які б викликали інтерес в учнів і сприяли б їхньому розвитку та вихованню.

Творчість учителя породжує творчість учня. Найефективніший той урок, на якому на всіх і на все вистачає часу й уваги, коли всім цікаво вчитись.

Про урок написано безліч книг, статей, дисертацій. Змінюються цілі та зміст освіти, з'являються нові засоби і технології навчання, але які б не здійснювалися реформи, урок залишається вічною і головною формою навчання. На ньому трималася традиційна і базується сучасна школа.

Які б новації не вводилися, лише на уроці, як сотні років тому, зустрічаються учасники освітнього процесу: вчитель та учень. Між ними завжди – океан знань і рифи протиріч. І це – нормально. Будь – який океан перешкоджає, але тих, що долає його, - обдаровує постійно змінними пейзажами, недосяжністю горизонту, таємничим життям своїх глибин, довгоочікуваним і несподіваним берегом.

Вдосконалення уроку – найголовніша і найактуальніша проблема сучасної стратегії освіти.

В роботі учителя головне – урок. Більше уваги слід приділяти самостійній роботі учнів, застосуванню знань на практиці. На уроці повинні працювати всі учні. Робота на уроці – основна праця учня, а учитель тільки спрямовує, керує його діяльністю. Згадаємо Дістервега, який говорив, що поганий учитель повідомляє істину, хороший – веде учня до відкриття істини. Чи багато у нас таких уроків, на яких учні самі відкривають істину, а вчитель тільки сприяє цьому?

Сучасні уроки включають сукупність методів і засобів для реалізації змісту навчання. Особливо важливо для вчителя ґрунтовно оволодіти технологіями навчання, найраціональнішими способами навчання на основі принципів системності, що забезпечить ефективність реального процесу навчання.

- Як ви гадаєте, скільки в середньому за період своєї діяльності вчитель проводить уроків ? (понад 25000)
- Це багато чи мало?

- А скільки уроків відвідує кожен учень за роки свого навчання в школі?(10000уроків).

Як бачимо, і для вчителя, і для учнів уроки – це життя, де один навчає, а інший – навчається. Ми можемо стверджувати, що освітній процес починається і закінчується уроком.

Новий час, нові завдання освіти пред'являють нові вимоги до школи, до вчителя, його праці, а значить і до уроку як основної освітнього процесу, змушує до пошуку.

Робота в групах

Інтерактивна вправа "Коло думок"

Вчителі об'єднуються у 4 групи. Кожній групі роздаємо аркуш паперу, на якому записано питання для обговорення. Після того, як групи вчителів опрацювали свої запитання, за годинниковою стрілкою обмінюються аркушами паперу, знайомляться із запитанням, над яким працювала інша група, обговорюють їхні відповіді, і, якщо є потреба, доповнюють своїх колег.

Після того, як групи вчителів обговорили всі чотири запитання, даємо завдання: вибрати 6 найважливіших відповідей і проранжувати їх у порядку значимості.

Орієнтовні запитання і відповіді до них:

- Яким повинен бути, на вашу думку, сучасний вчитель?
(здоровий; освічений; професіонал; ерудований; мудрий; толерантний; тактовний; добрий).

- Яким має бути сучасний урок, що забезпечив би високу результативність освітнього процесу?

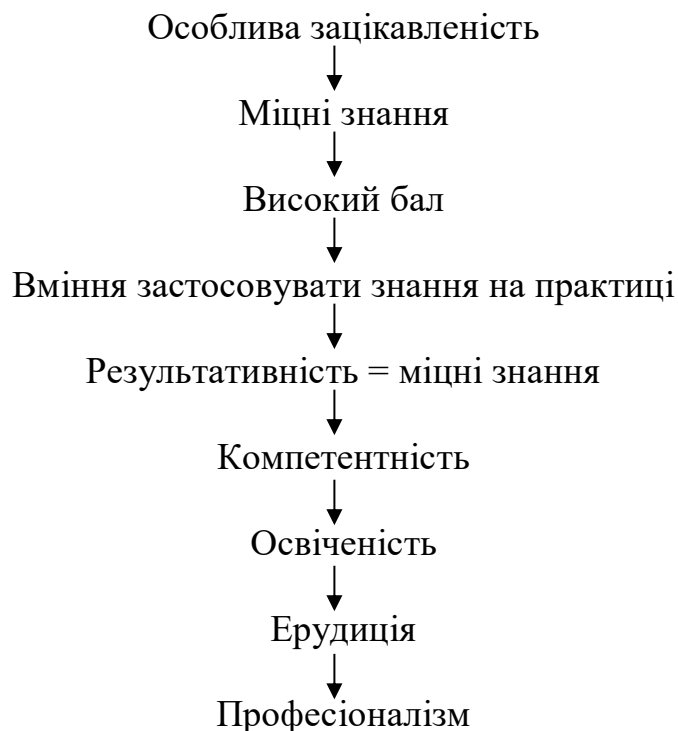
(вчитель повинен бути готовий до уроку; чітко визначені мета і цілі уроку; продумана стратегія досягнення мети уроку, його цілей; урок має бути цікавий, ґрунтуватися на партнерських відносинах між вчителем та учнем; урок має носити науковий характер; вдало мають бути підібрані вправи для практичного закріплення матеріалу та наочні посібники).

- Які технології та методи навчання учнів, на вашу думку, дають можливість максимально залучити їх до процесу пізнання?

1. Особистісно-зорієнтовані технології;
2. Інтерактивні технології: при фронтальній роботі; мікрофон (на узагальнені); мозковий штурм; гранування; кубування; побудова асоціативного куща.
3. Технології проблемного навчання.
4. Ігрові технології.
5. Проектні технології.
6. Інформаційно-комунікаційні технології.

- Результативність – це що? Високий бал, міцні знання чи особлива зацікавленість предметом?

Це міцні знання, а в результаті – високий бал і особлива зацікавленість.

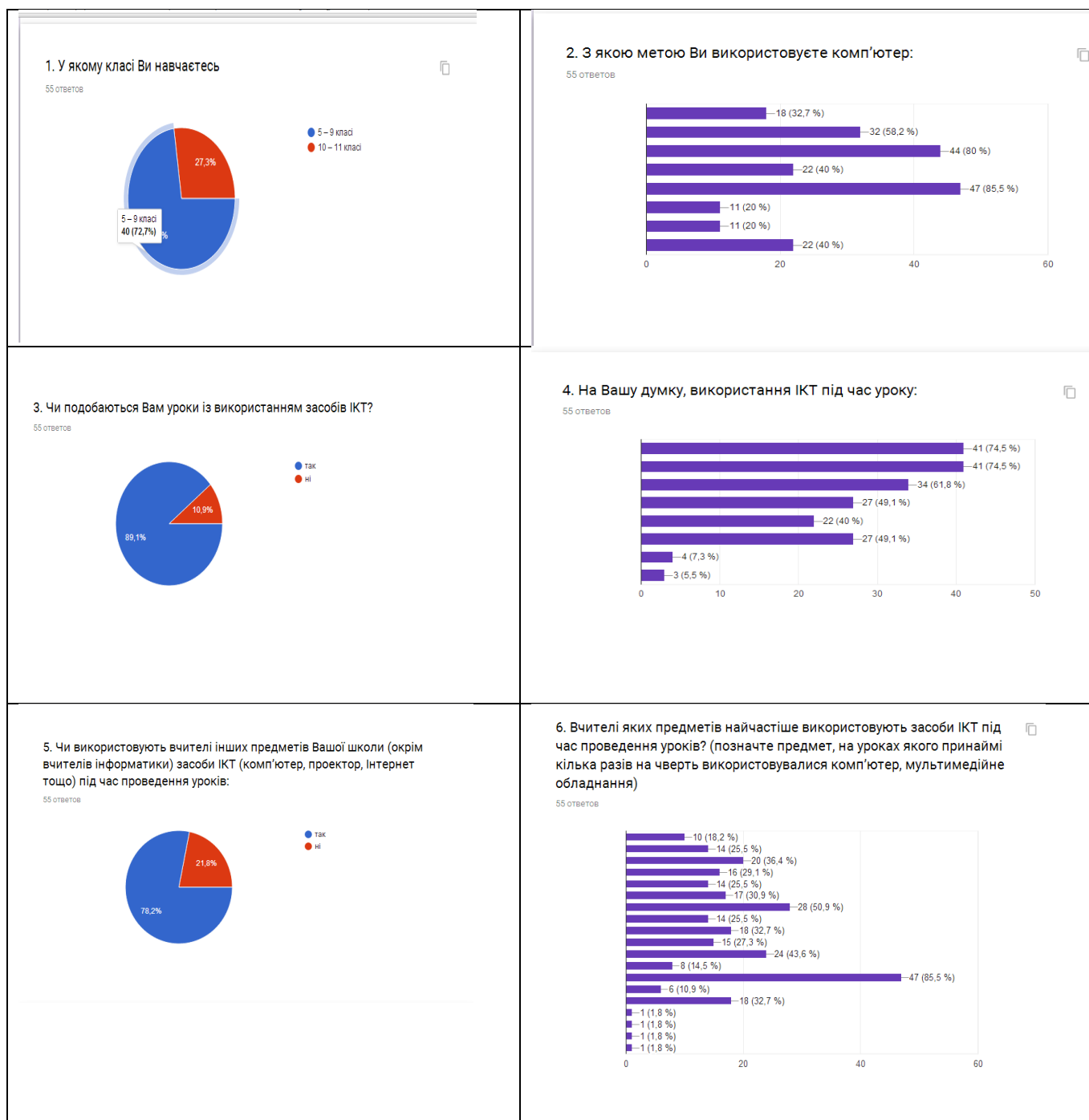
Отже:

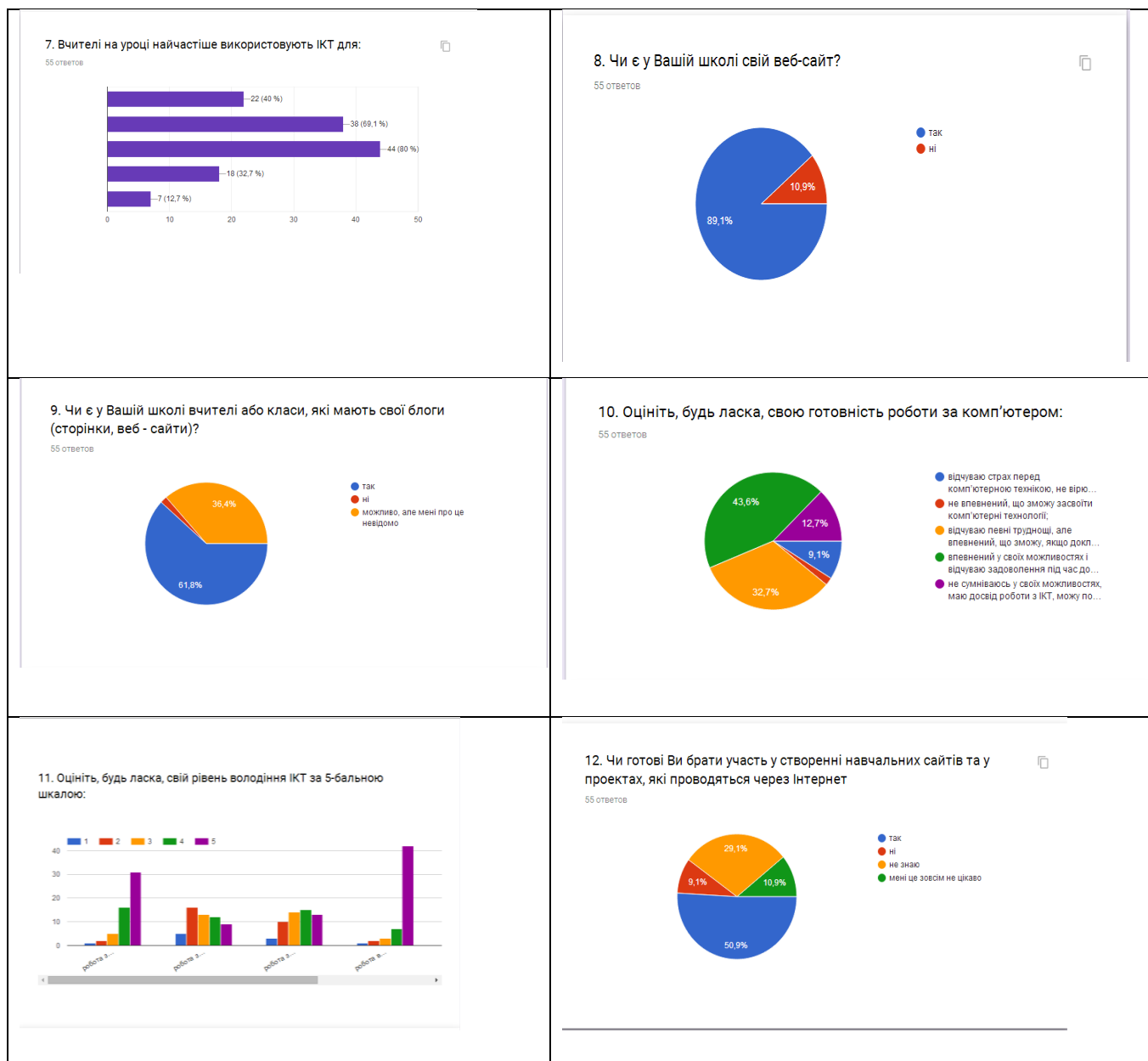
- професійна компетентність учителя - необхідна умова ефективності процесу навчання;
- особистість учителя — найважливіша запорука навчання, виховання й розвитку учнів.

Для організації успішного навчання необхідно пам'ятати, що уроки мають захоплювати учнів, пробуджувати в них інтерес до самостійного мислення та дій. Тому дуже важливо на початку заняття створити позитивну

психологічну атмосферу, яка сприятиме розвитку особистості. Дітей потрібно вразити, здивувати, зацікавити та інтригувати. Анкета для учнів (додаток 1)

Результати анкетування учнів « Урок очима дітей»

Вправа «Мозковий штурм»

Будь-який матеріал краще сприймати, коли є опора на досвід, знання учнів. Пропонуємо виконати наступне завдання: записати на аркуші три слова, з якими у вас асоціюється поняття «Сучасний урок».

Пропозиції членів своєї групи.

- Творча взаємодія учня й учителя.
- Співнавчання та співпраця.
- Учитель – організатор процесу навчання.
- Суб'єкт-суб'єктні відносини.

Кожна група запропонувала свої думки стосовно сучасного уроку. Сьогодні ми з вами розглянемо, яким же чином можна зробити кожен урок більш ефективним, які чинники впливають на це?

Інформаційний блок.

Сучасний урок – це передусім урок, на якому створено реальні для інтелектуального, соціального, морального становлення особистості учня, що допомагає досягти високих результатів у навчанні. Це особистісно-зорієнтований урок, у центрі якого особистість учня.

Метод – це спосіб або шлях, яким досягається певний результат.

Методи навчання – способи передачі вчителем та засвоєння учнями знань, умінь і навичок, розвитку пізнавальних інтересів учнів.

Пізнавальна діяльність - процес осягнення індивідом оточуючої природної та соціальної реальності, яка спрямована на досягнення наукового розуміння оточуючої дійсності.

Технологія – це наука про розвиток, освіту, навчання і виховання школяра на основі позитивних загальнолюдських якостей та досягнень педагогічної думки.

Педагогічна творчість учителя – це педагогічна діяльність, спрямована на розвиток потенційних можливостей кожного школяра.

Умови творчої діяльності учителя:

- усвідомлення себе як творця в педагогічному процесі;
- прийняття школяра як суб'єкта процесу пізнання;
- усвідомлення мети, значення та завдань власної педагогічної діяльності;
- усвідомлення особистісної творчої індивідуальності.

Компетентність учителя – володіння вчителем необхідною сумою знань, умінь і навичок, що визначають сформованість його педагогічної діяльності, педагогічного спілкування й особистості вчителя, як носія визначених цінностей, ідеалів і педагогічної свідомості.

Творчість – необхідна умова становлення самого педагога, його самопізнання, розвитку і розкриття як особистості. Творчість є основою педагогічної талановитості кожного вчителя. Розвиток педагогічної творчості і

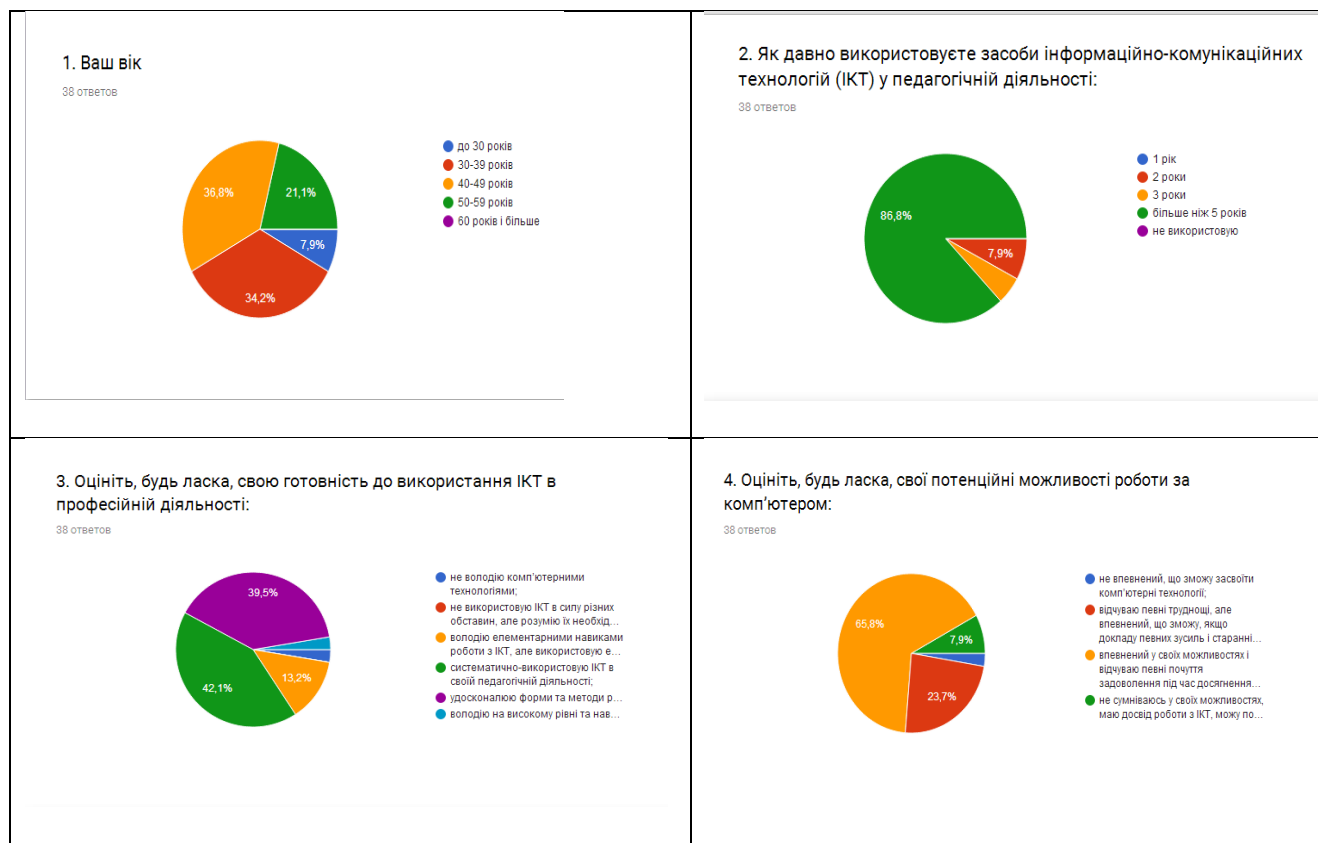
підвищення навчально-виховного процесу залежить від різних факторів, а також від психолого-педагогічних умов, визначених шляхів розвитку та реалізації творчої педагогічної діяльності та особистісних рис кожного вчителя. Тому, *творчий учитель* – це особистість, яка характеризується високим рівнем креативності, відповідним рівнем знань предмета, який викладає, набутими психолого-педагогічними знаннями, вміннями та навичками, які забезпечують його ефективну діяльність з розвитку потенційно творчих можливостей учнів.

Педагогічна креативність – це креативні риси, здібності, сформовані мотиви, які сприяють успішній творчій діяльності педагога.

Отже, щоб урок був сучасним, необхідно, щоб вчитель був творчою, компетентною особистістю, якій притаманні педагогічна креативність, толерантність у спілкуванні, творчість у діяльності. Або без цих рис урок буде мало ефективним, не цікавим для учнів.

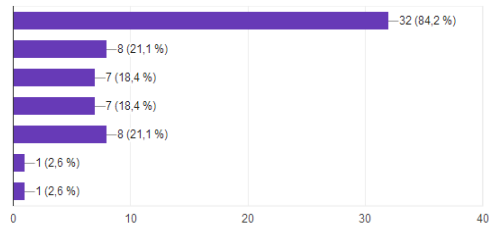
Респондентами другої анкети стали вчителі школи. Анкета для вчителів (додаток 2.)

Результати анкетування вчителів

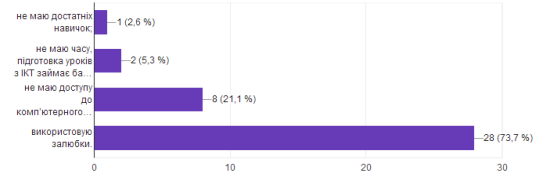
5. Ви користуєтеся ІКТ на уроці?

38 ответов

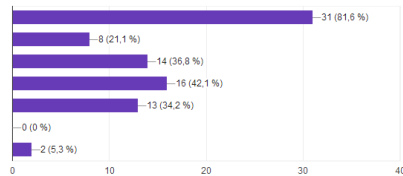
6. Якщо Ви не використовуєте ІКТ на уроках, вкажіть, будь ласка, причини:

38 ответов

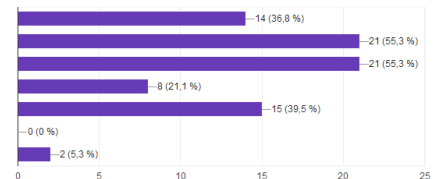
7. Який вплив на учня, на Вашу думку, має використання ІКТ?

38 ответов

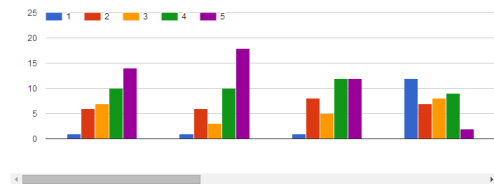
8. Який вплив на Вашу педагогічну діяльність має використання ІКТ?

38 ответов

9. Оцініть, будь ласка, свій рівень володіння комп'ютерними технологіями за 5-бальною шкалою:

38 ответов

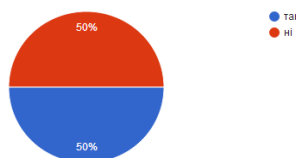
10. Якими загальнодоступними Web-ресурсами з навчально-методичними матеріалами Ви користуєтесь?

38 ответов

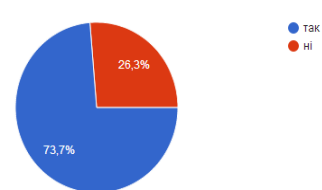
11. Чи розміщуєте Ви авторські матеріали на Web-ресурсах?

38 ответов

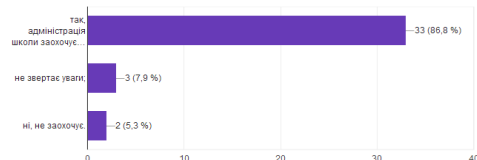
12. Чи маєте Ви власний сайт/блог?

38 ответов

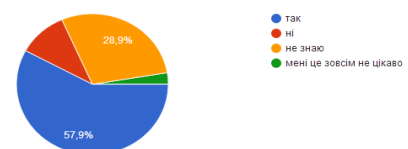
13. Чи заохочує адміністрація Вашої школи вчителів до використання ІКТ під час навчально-виховного процесу?

38 ответов

14. Чи готові Ви брати участь у створенні навчальних сайтів та у проектах, які проводяться через Інтернет?

38 ответов

Модель сучасного уроку обумовлена соціально-психологічними новоутвореннями в структурі особистості учня, бо з метою цього змісту й

заради такого змісту проводиться кожен сучасний урок. Істотними елементами уроку є:

- зміст уроку (змістовний блок) як система отримуваних знань, нових вмінь та стосунків, що мають бути засвоєні учнями;
- процес активної діяльності (процесуальний блок), організований як інтелектуальна активність кожної дитини, залученої до активної пізнавальної діяльності, результатом якої і стає засвоєний зміст уроку;
- взаємини суб'єктів (суб'єктивний блок) діяльності, особистісні зв'язки яких визначають успішність оволодіння змістом.

Урок, що забезпечив отримання учнями знань, умінь і взаємин, заслуговує високу позитивну оцінку, оскільки результат очевидний.

Урок тоді буде продуктивним, коли учитель може створити ситуацію успіху.

Ситуація успіху – це те, що може організувати учитель на уроці та в позаурочний час. Ситуації успіху можна досягти тільки тоді, коли не лише вчитель, а й сама дитина визначає цей результат як успіх. Реалізація ситуації успіху відкриває великі можливості учня, нові обрії перед учнями і вчителями, дає стимули до подальшої діяльності.

Ефективність використання інновацій під час проведення уроку значною мірою залежить від того, як реалізується творчий потенціал особистості учня. Ми з вами, хочемо того чи ні, є вчителями нового століття, і ціле життя працюватимемо для того, щоб навчання було ефективним і плідним для кожної дитини, стало радістю і задоволенням.

«Хороші вчителі створюють хороших учнів», - казав М.Остроградський. «Кожний, хто вміє згуртувати навколо себе людей із різними характерами, різними інтересами й може привести їх до успіху - справжній Майстер ...» так говориться у одній притчі.

Якось увечері зібралися разом музичні інструменти: скрипка, саксофон, труба, сопілка і контрабас. І виникла між ними суперечка: хто краще за всіх грає?

Кожен інструмент почав виводити свою мелодію, показувати свою майстерність. Але виходила не музика, а жахливі звуки. І чим більше старався кожен із них, тим потворнішою була мелодія.

Але з'явилася людина й одним помахом руки зупинила ці звуки, сказавши «Друзі, мелодія – це одно ціле. Нехай кожний прислухається до іншого і побачите, що вийде».

Людина знову махнула рукою, і спочатку несміливо, а потім усе краще зазвучала мелодія, у якій було чути смуток скрипок, ліричність саксофона, оптимізм труби, ніжність сопілки, величність контрабаса. Інструменти грали. А мелодія все звучала і звучала, поєднуючи звуки в єдине ціле.

Як важливо, щоб оркестром хтось диригував! Досягнення гармонії можливе тоді, коли всі об'єднані єдиною волею.

Такими майстрами, шановні вчителі, є ви, а інструментами – наші учні.

Ми з вами, хочемо того чи ні, є вчителями нового століття, і всі, я переконана, ціле життя працюватимемо, щоб навчання було ефективним і плідним, стало радістю і задоволенням.

Практичний блок

Інтерактивна вправа «Створення моделі сучасного уроку».

Завдання 1

«Виявити суб'єктивні чинники, які впливають на ефективність сучасного уроку»

- приміщення класної кімнати;
- матеріально-технічне забезпечення;
- навчальні програми;
- кадрове забезпечення;
- емоційний настрій;
- Методи навчання;
- форми організації навчання.

Завдання 2

«Визначити аспекти ефективності сучасного уроку, які залежать від учня»

Сучасний учень

Свідоме ставлення

Бажання вчитися

Активності

Завдання 3

«Визначити аспекти ефективності сучасного уроку, які залежать від учителя»

Кожен урок, як гарна вистава, повинен мати гарний вступ, що сприяє формуванню позитивної установи на діяльність. Мотивація діяльності виникає в перші його хвилини та за своєю якістю може бути позитивною або негативною.

Кожному учаснику освітнього процесу має бути комфортно на уроці.

Методика « Асоціативний ряд»

К - компетентність , критичність , креативність , культура

О - органічність, оптимальність, освіта

М - моделювання, мотивація, методика, майстер

Ф- фантазія, формування, функціональний, фундамент

О - організація, об'єктивність

Р - радість, розвиток, результативність, різноманіття, рефлексія

Т - тепло, творчість, талант, темп

Отже критерії ефективності сучасного уроку

1. Учення через відкриття.
2. Самомотивація учня до виконання тієї чи іншої освітньої діяльності.
3. Наявність дискусій (зіставлення різних точок зору, пошук через обговорення дійсної).
4. Розвиток особистості.
5. Здатність учня проектувати майбутню діяльність.
6. Демократичність, відвертість.
7. Моделювання життєво важливих труднощів та пошук шляхів їх рішення.
8. Дозволяє учням у колективному пошуку здійснювати відкриття.
9. Учень переживає радість від подолання труднощів навчання.
10. Педагог веде учня шляхом суб'єктивного відкриття, він управляє проблемно-пошуковою або дослідницькою діяльністю учнів.

Ознаки сучасного уроку, його структура

Основні ознаки сучасного уроку

- оновлення змісту навчання;
- єдність самовиховання, соціалізації та виховання;
- демократизм;
- розвиток ціннісно-сміслової діяльності;
- використання індивідуального підходу;
- самостійний творчий пошук;
- співпраця вчителя та учня;
- розвиток творчих здібностей;
- упровадження інноваційних технологій.

«Мозкова атака»

Назвіть інноваційні технології

- розвиток критичного мислення;
- особистісно зорієнтоване навчання;
- ігрові технології;
- проблемне навчання;
- інтерактивне навчання;
- інформаційні технології та мультимедійні засоби навчання...)

Структура сучасного інтерактивного уроку значно відрізняються від традиційного і має таку послідовність:

- I. Мотивація (5% робочого часу)
- II. Представлення теми та очікуваних навчальних результатів (Приблизно 5% часу)
- III. Надання необхідної інформації (Приблизно 10% часу заняття).
- IV. Інтерактивна вправа — центральна частина заняття (як правило, 60% часу на уроці)
- V. Підбиття підсумків, оцінювання результатів уроку (до 15% часу уроку)
- VI. Домашнє завдання та інструктаж до нього. (5% часу)

3 істини:

- Сучасний урок – це організоване педагогом духовне спілкування, змістом якого є наукове знання, а результатом – інтелект кожного суб'єкта урочного спілкування, його духовного збагачення;
- Сучасний урок – це частина життя дитини. Проживання цього життя має відбуватися на рівні високої загальнолюдської культури. Педагог теж має жити на уроці, бути відкритим;
- Гуманізація виховання. Це зміна стосунків у системі «вчитель - учень»
- встановлення атмосфери довіри, поваги до особистості дитини та співробітництва з нею.

Підсумки.

Інтерактивна вправа «Займи позицію»

Мета: Систематизація набутих знань щодо шляхів вдосконалення сучасного уроку.

Отже, ви поновили свої знання про шляхи підвищення ефективності уроку. Щоб з'ясувати ваше ставлення щодо даного питання, пропоную інтерактивну вправу «Займи позицію»

Завдання групам: на аркушах записано думки щодо проблеми підвищення ефективності уроку.

А: Ефективність сучасного уроку - майстерність та творчість учителя + інтерактивні форми навчання.

Б: Ефективність сучасного уроку – майстерність учителя + розумне поєднання інтерактивних і традиційних форм навчання.

В: Ефективність сучасного уроку - майстерність та творчість учителя + інтерактивні форми навчання + співпраця з учнем.

Вчителі на аркушах пишуть вибрану букву (А, Б чи В) та прикріплюють біля відповідної думки з поясненням.

«ВУЗЛИКИ НАПАМ'ЯТЬ»

*Якщо хочеш, щоб люди збудували корабель,
не наказуй їм іти в ліс та заготовляти деревину.*

Зроби так, щоб вони полюбили море.

Антуан де Сент-Екзюпері

- Навчай цікаво, радісно, доступно, нестандартно, творчо;
- Розвивай допитливість, увагу, уяву, фантазію, мислення;
- Навчання організовуй індивідуально, диференційовано, різнорівнево;
- Виховуй в умовах доброзичливості, вимогливості, взаємоповаги;
- Впроваджуй активні та інтерактивні методи та прийоми, інноваційні технології

Проект рішення

1. Активізувати роботу пед. колективу щодо вдосконалення уроку як засобу розвитку творчої особистості учителя та учня.

Адміністрація, постійно

2. Впроваджувати в практику роботи досвід кращих учителів закладу з проблеми вдосконалення уроку шляхом взаємовідвідування уроків , позакласних заходів.

Методична рада , керівники ШМО, постійно

3. Підвищувати рівень методологічної підготовки, змінюючи акценти у діяльності з інформаційних на активні методи навчання.

Педагогічний колектив, постійно

4. Продовжувати впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес.

Педагогічний колектив, постійно

5. Створити умови для ефективного науково-методичного супроводу експериментальної діяльності вчителів школи, підвищувати рівень їхньої готовності до педагогічних інновацій.

Адміністрація, постійно

6. Сприяти розвитку творчих здібностей педагогів, формуванню в них навичок науково-дослідницької роботи, зацікавленості в оволодінні інноваційними педагогічними технологіями.

Адміністрація, постійно

7. Розробити психологічні рекомендації, пам'ятки на допомогу вчителям з питань удосконалення уроку.

Психолог